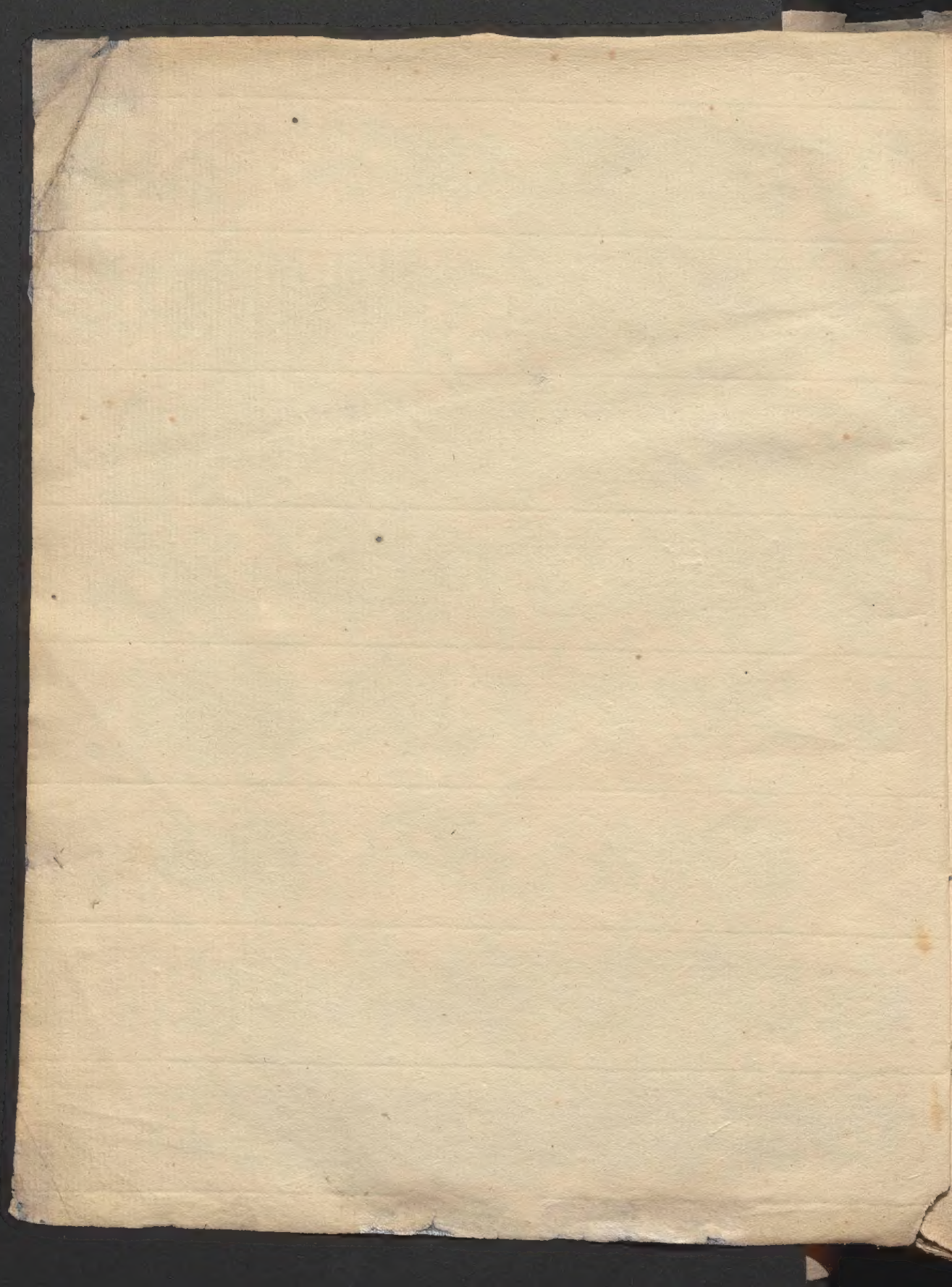

III. 7. N. 29. 6.

8166

II

204

Jeżeli więc dom nasz podzielną i niepodzielną. Jeżeli podzielną, uważając dom co do
przebiegu życia; w tem przypadku będzie tyle domów, w jednym domu, ile
jest rodzin w nim mieszkających. Jeżeli niepodzielną, uważając go
w całości, ponieważ dwóch panów mieć nie może.

§ 1. Wzrost dwóch mężczyzn i ich i funduszu

Bibl. Jag.

I Trzeci, dzieląc się I, na Naturalne, czyli odradzające się wprost z natury, n.p.
owoc i drewno II, zhomologowane (civiles) które indirekcie z natury pochodzą
n.p. procenta i lichwy, nagroda czyli zapłatę za niewolnika wyprawy-
nego w naćm.

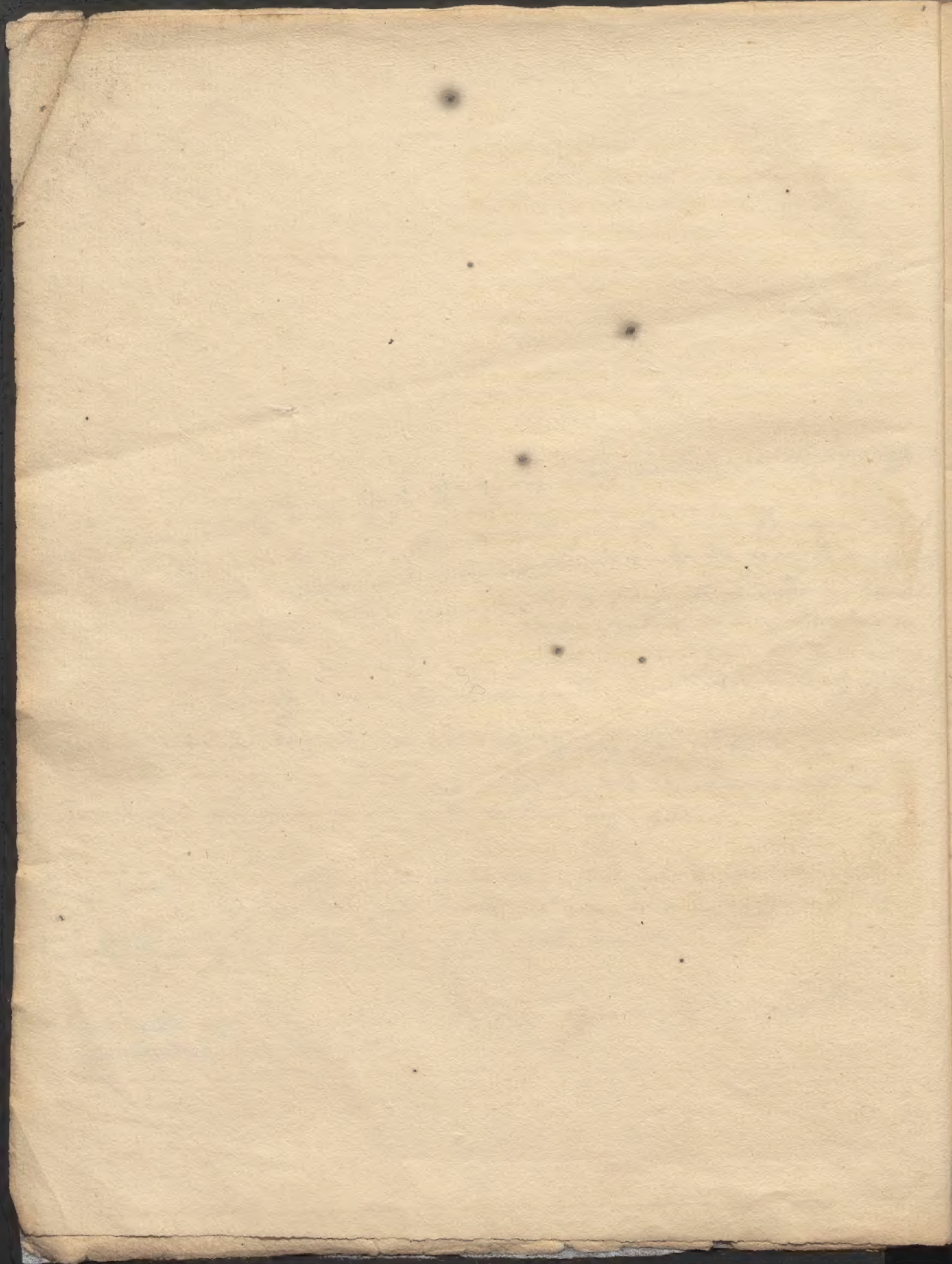
W Prowincji, jednakoż §. 37. Inst. II. 2. wy mtoże mieważe naturę, do awosji?
Meister utrzymuje, że sta tego nie narywali punkt. ponieważ prawo Kr. uwaga niewolni
ka że res było w stosunku do pana jego. Niewolnica więc jest res, ale to w nocy wso-
bie, musiałby powiadzić że jest nierem; dopiero iż stanie res po uwolnieniu, lub li-
cha pan realne. Sapijgome skomawienie! Wprawdzie sprzedaje iż ranoż niewolnicę, rachi-
ie sobie i ra jej ptoż, więc to co jest w niej sprzedaje ra res. — Żdaie mi iż se delikatnie
iarycha nie porwałata narywał ptoż niewoln. punkt; również i teraz finianoby iż ranoż,

¶ Mowi w tem miejszu Compositus, że podnieciaż się nemy 1, na cat kwinke n.p.
horn, lignum, lapis. 2, na storone, n.p. edificium, navis. 3, storone 2 nasył nie
równowadzyły co do galeunku, ter co do wartosci n.p. gres.

¶ n.p. sprzedaje dom, more ten byż res intobilis natura, iakoż sam dom; facto,
n.p. xumpstine ordoly na domie; i miz intellectu, iereli ter ordoly ierze wpaiaż na do-
nie ^{gdyby} ~~partis~~ iego ubliżytyby nieialo gdyby wpały odieteni.

¶ lub malhi gdyby narywali swoie dracko owoo. Tylko to mchodi w pompat. mowie n.p.
pawerem. (Thibaut C. Abh. p 35.).

2
li
lo
w
li
m
a
p

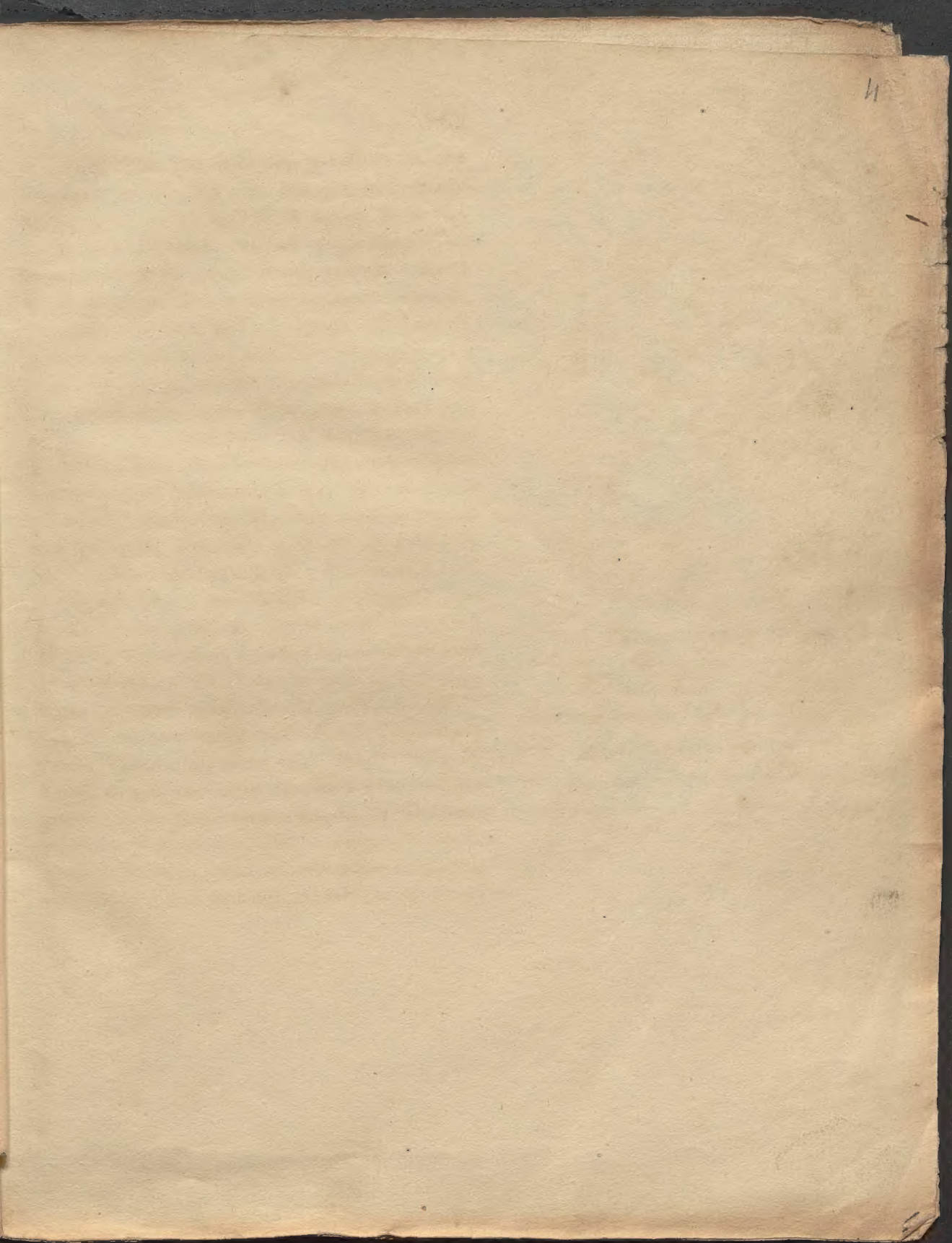
et in: *separatos*, jam decerptos, qui usui cujusdam personae cessuri sunt. Hos iterum in *perceptos* et *percipiendos*, de quibus ambigitur, num aliquis percepturus eos sit. ¶ Perceptos iterum nonnulli dividunt in *exstantes* et *consumptos*. Supra diximus omnia illa fructibus adnumerari, quae ex re nostra percipiamus. Cum autem supra dixerimus servos non personam sed rem in Jure Romano putari, quaeri potest, num partus ancillae in fructu sit? Praeclissimi Jcti Romani quales Scaevola, Manilius, et Brutus fuere (Cicero de Finib. I. 4.) de hac re disceptarunt, sed praevaluit sententia Bruti, qui partum ancillae in fructu esse non posse dixit, cum non semper ancillae ideo comparentur ut pariant (fr. 63 D. de Usufr. 8. fr. 27. D. de pet. heredit.) (de heredit. petiti.)

Praeter supra enumeratos fructus sunt adhuc *fructus civiles*, quos ex fœnore exercendo, vel operis servorum locatis, vel quacunque locatione percipimus.

V. *Corporales* et *Incorporales*; res corporales substantiae corporeae sunt, quarum tria genera in fr. 30. D. de Usurpat. nominantur. ¶ Dividuntur in res mobiles et immobiles, quae iterum triplicis generis sunt: natura, facto, vel juris intellectu (fr. 17. §. 7. D. de act. empt.) ¶ Res incorporales sunt accidentia et jura mente comprehensa; quae re vera non sunt, sed animo intelligun-

tur, ut ait Cicero (in Top. Cap. 5.). Huc pertinent jura, quantitates, actiones et servitutes (fr. 66. §. penult. D. de Leg. II. ~~¶ An non de damno de.~~). Seneca (Lib. VI. Cap. 5. de Benef.) deridet Jurisperitos, quod hereditatem jus, sive rem incorporalem definiant (ut in fr. 50 D. de ^{hered.} ~~petit. heredit.~~). ¶ Sed haec ejus nimis arguta distinctio, reicienda est. Fatendum tamen, distinctionem in res corporales et incorporales minus rectam esse; cum enim supra fructus et obligationes, quae res incorporales sunt, quartae classi rerum adnumeraverimus, corporales vero in tribus superioribus posuerimus, cur nova innovata sit haec divisio non videmus (Hugo R. R. Gesch. §. 84. 85.). ¶ Derivatur tamen ex ipso Jure Romano, v. c. ex Institut. de rebus incorporal. ¶ Quapropter nihil de hac re proferre possumus nisi ipsos Jotos argutiis philosophicis ad eam distinctionem seductos fuisse, qui inter res quae sunt et quae non sunt, distinguere solent.

VI. Sequitur ultima divisio rerum, eaque gravissima, divisio rerum in *mancipi* et *nec Mancipi*. Quam priusquam expediamus observandum est, Romanos antiquitus duplici forma dominium rei adipisci solitos fuisse, *mancipatione*, id est: ab alienatione juris sui coram quinque testibus, et sexto libram tenente; et *cessionem* in jure suae rei, sive coram magistratu. Res quae

Appellatione rerum nomine tantum corpora significari, apertiſſimum eſſe videtur; ſed Jcſi
Romani de incorporalibus quoque rebus loquuntur, quumvis melius fuiſſent, ſi iſtam rerum diviſi-
nem in corporales et incorporales non recepiſſent, cum maxime notionum confuſioni auſam prebeat.
Neque tamen errare nobis videtur, qui hanc rerum diviſionem in excolendis ſingulis iuris Roma-
ni partibus multum valuiſſe cenſeat. Cum enim generalis rei notio et corporalia et incorpo-
ralia complecteretur, factum eſt, ut Jcſi rebus incorporalibus corporalium quaſi naturam
ſcriberent, easque ad hanc rationem componerent. Gaupp. p. 11. 20.

7 Tak w racytowanym fragm. mowi Cajinian, jeżeli mi było lewie neur entia, re
w len ras nie tak neur sama, jako waron' neur, lewac' się w cie, która tak
jako neur sama narywa się res.

8 Mowi lewie Cajinian w fr. cytowanym, że nawet ten wypaia fukueffpa, któ'y
radney wcale maiglowi nie wypaia w sobie. Porumi już tym wyrazem
prawa, które kiedyś na fukueffpa jego spapr' mogą w jego imieniu.

I doada treba fructus civiles.

7 ulp. XIX. 11.

9 Mowi ież zwanem re podriat neur ofobny na uypuato in uypuato. ież nie filo-
zoficzny, ten re ież bandu filozoficzny, ten podriat uwaraieq go w ajole do ca-
tego prawa (Hugo civilist M. IV. 43). ^{Wypowiedzenie uypuato} ~~ten re~~ wryplie podriaty bandiey for
mytadami lewy podriat' neur, nie lewy, wtaciuwoz. W ogolwie albo-
niem nie wbi podriat' prawo Dr. między nerami, podiazaiet wryplie
pod hlapet neur in uypuato; narywa bowiem hereditas res in uypuato, lubo
ta phtada się z neur moralnych: fizycznych. Nad tem rozpanawieci się
in Hume, Gibbon, a po nich Hugo §. 15. nota 2.

- ¶ *Horviny* *istj* *lydz* *ipratine*, *ieseli* *ble* *chiat* *miet* *nichtig* *peruvii*. *Sibi* *fam.* *rerum* *nun* *vero*, *nulli* *modo* *advenire* *possunt*, *ut* *patet* *Heineccius* *cum* *alijs*, *neque* *et* *manu* *salis* *motiat* *res* *esse* *manipi*: *namq*, *et* *manipis* *dari* *possunt* *res* *net* *manipi*. — *cum* *2* *dis*, *minis* *in* *se* *versatur*, *ut* *rerum* *manipi* *dominium* *Quiritianum* *nata* *traditione* *constitui* *non* *possit*, *sed* *manu* *palionis* *sollemnidale* *ad* *illius* *transitum* *(presentem)* *opus* *esset*, *has* *vero* *deficiente*, *res* *manipi* *hantum* *in* *bonis* *eius*, *ut* *tradita* *puerant*, *esse* *intelligerentur*: *quam* *e* *contrario* *rerum* *net* *manipi* *nata* *traditio* *sufficeret* *ad* *eamdem* *dominium* *et* *jure* *Quiritium* *adquirendum*, *sunt* *fundi* *provinciales*, *que* *nullatenus* *in* *dominio* *Quiritiano* *esse* *possunt*, *quales* *puer* *manipi* *res* *et* *net* *manipi* *est* *alibi* *aliquantum* *recensionem* *deberi* *verosimile* *non* *est*, *cum* *ipsum* *non* *modo* *ipsum* *nomen* *fontium* *antiquitatem* *reddere* *videatur*, *sed* *et* *Gaius* *II. 42.* *hoc* *discrimen* *ad* *ipsum* *XII. Tab.*
- ¶ *liber* *homo* *manipari* *non* *soluit*, *nisi* *viginti* *annis* *maior* *ad* *prelium* *participandum* *teget* *re-* *renuntia* *se* *passus* *esset*. *Thierbach* *p* *11.* *perat.*

hisce duobus modis abalienari debebant, appellabantur res *mancipi*.^{*} Quaeritur, quae illae res sint, si spectamus genus earum? ~~Variae de hac re opiniones recenset Gustavus Hugo (R. R. Gesch. §. 203, 204, 205. ed. l.).~~ Ulpianus (in fragm. tit. XIX. §. 1.) ait: „Omnes res aut *mancipi* sunt, „aut nec *mancipi*. *Mancipi* res praedia in Itali- „co solo, tam rustica, qualis est fundus, quam „urbana, qualis domus. Item jura praediorum „rusticorum: velut via, iter, actus et aquaedu- „ctus. Item servi et quadrupedes, quae dorso „collo domantur, velut boves, muli, equi, „asini; caeterae res nec *mancipi* sunt: Elephanti „et cameli quamvis collo dorsove domentur, „nec *mancipi* sunt, quoniam bestiarum numero „sunt.” cf. Gaius in Comment. I. 120. II. 15. nota 4. Addit. Gaius (l. c. 16.) nec *mancipi* sunt, velut ursi, leones, item ea animalia, quae ferarum bestiarum numero velut elephantess et cameli, et ideo, quamvis ea animalia etiam collo dorsove domentur, non *mancipi* sunt. Uberrime de hac re disputat Schulting ad c. l. Ulpiani. Nos autem si omnia recte perpendere volumus, plurimas difficultates inveniemus. Primum itaque ignorantiam nostram fatemur, nos nescire quid sibi velit Ulpianus cum dicat „omnes res aut *mancipi* aut nec *mancipi* esse,” cum pateat ex contextu, verbum *velut* appositively dictum esse, idemque signi-

joniewaz Tawny
Dony w Rzymie
bardziej do chat
niejs. j. j. do
warne co do
nie wyraz
owicz chw. bo
le tylko p. j. do
nie j. j. do
nie ob. j. j. do

ficare posse quod *verbi causa*. Nollem itaque affirmare solum eas res, quas enumeravit mancipi esse, eo praecipue cum verbum *caeterae res*, tam ad praecedens „omnes res,, quam ad subsequens „caeterae quadrupedes” trahi possit. ¶

Quapropter nonnulli dicere non dubitarunt; mancipi res esse, eas, quae bello manu caperentur; quod falsum est, cum sciamus, aedes nunquam in urbe Roma bello captas esse, nisi Gallicum tumultum excipias, et tamen res mancipi ab Ulpiano dici. *In Ulpiano velut in Aemiliano*

Alii eas res mancipi dixerunt quae facile distinguui possint; quod minime probatur, cum sciamus vestes, arma, aliasque practiosas res mancipi res non esse. Nec minus parum recta opinio eorum est, qui omne id rem mancipi dixerunt, quod censui censendo aptum esset. Cum enim Festus (p. 410. ed. Godofr.) affirmet omnia dominos in censum deferre solitos fuisse, etiam *aes rudum*, idque res mancipi appellatum apud nullum scriptorem legamus, falsam opinionem illam putamus. ¶ Quapropter facere non possumus quin doctissimo Meermano (in Dissert. de reb. manc. nec manc. Lugd. Batavor. 1741) adsentiamus, qui monstravit: omnes eas res mancipi dictas, quae ad agriculturam pertinerent. ¶ Probat hoc Columella in praefat. ad VI. libr. R. Rust. qui ait: rem rusticam pessimo cuique servorum velut

Festus p. v. rudus

¶ Illud quæro, sintne ista prædicia censui censendo: habeantne ius civile: sint, nec sint, mancipi: subsignari quid ararium, quid censorem possint? Cicero Flacc. 32. Censualis quidem processio domino præiudicare non solet. sed si in censu velut sua mancipia deferenti in iugum suo, consensisse, donationem in eo contulisse videas. Dioclet. et Maxim. c. 7. c. de Donat.

F Jęgo wianin idzie niezgarnięty Gaus I. 192. ze reszty prosił się do reszty manij;
lubo Jęgo wianin nie dał się wzięty reszty manij, iednak dał mu niezgarnięty
wianin Meermana, iednak reszty prosił się do reszty manij, iednak dał mu niezgarnięty
reszty manij z reszty manij byty na pracownię (Gaus I. 192.)

† In not Justinian's Giulian amodabli und anuysen mund, Ginf diu baidi man-
 cept odur manupisum, mit der byrud ymmanu; und so oft sin unvolhuf
 oder unvuzigisch vanden, sodas in der Rechts manupisum, das sin
das Gipsman nicht Frei und in nicht Milchman manupisum sin
 (Gibbon p. 193.).

‡ Co nypada roumiesi pner res manupii a co pner res nec manupii; vromayte idania
 pny lare Hugo 5. 203 - 205. Posting idania Freigona, for le nery manupii, hore for hofitome,
 talwe do vromania d drugich i w dawnych rapach zmane Bymianom. - Jest to idanie za nadla
 agolue; horec to for le nery, lah sie kwalifikuic? - Bymianom narywa nery hofitome
 manupii; ale annum argentum, iah wiadome, for nec manupii. Bymianom, Columbus, narywa
 nery wyleome, talwe sie hofitome i hore w refa, wiazu morna (que manu tractari possunt,
 iah mowi Freigona wiazu granta. - Gibbon idobyte nery na wojnie. - Hornel, do wojny
 wyleome.

† Lavign in Abb. a. J. 1014. - 1015. p. 49. Roumiesi sie re te nery musiaty byc in idalia polo, lub
 tam do sollicita nypano; granta nief na pnymanach byty nec manupii.

Dominus omnia facere potest, quae ex domini jure nascuntur, nulla habita ratione, nam exerci-
tium sui quis alteri noceat. Nec pater tenetur alterum in re sua aliquid facere vel utilitatem
perire, etiam si. Detentor ^{ita} non fiat ejus conditio.

Part II. de Jure Reum. Inst. II. 1. 17. Gaus II. 4. 1. - 96. 11p. lib XIX.

Notiones summe de rer. Secus prima de jurebus, que vulgo jura ad rem dicuntur.
Divisionibus variis: - Caput 1. de Dominio et possessione

- §. 1. historia dominii, et a quibus dominium adquiri poterat p 232-252.
- §. 2. ~~de dominio~~ ^{dominium quoniam dat jura} ~~quibus dominium datur, quomodo idem~~ ^{ea jura} ~~subi possunt~~, et de rebus que in comensio ~~possunt~~ ^{circum-} p 252-258.
- §. 3. per quas personas poterant dominia et possessiones adquiri, historia possessionis p 258-262.
- §. 4. quomodo res unilateraliter, ut vulgo dicuntur, res adquirantur p 262-266. p 268-271.
- §. 5. quomodo adquirantur, scilicet dicto bilateraliter modo p 266-267.
- §. 6. usucapionis notio et historia p 271-273.
- §. 7. de rebus que usucapi poterant p 273-274.
- §. 8. de prescriptione p 274-275.
- §. 9. de longi temporis prescript. p 275-277.
- §. 10. quomodo dominia et poss. jure persequi poterantur p 277-279.
- §. 11. quomodo domin. et poss. amittebantur p 279-280.

Secus secunda, de jurebus que in re dicuntur.
Caput 2. de servitutibus

- §. 1. servitutum notio et historia p 280-282.
- §. 2. de servitutibus rerum, quamm alie servitutes pred. infrior. alie servit. predior. in b. appellantur. p 282-284.
- §. 3. de servitutibus personar. p 284-286.
- §. 4. servitutes quomodo adquirantur et amittantur p 286-288.
- §. 5. quibus modis servitutes dependebantur p 288.

Caput 3. de agro vectigali. Emphyt. et superfic.

- §. 1. agri vectigalis notio et historia p 288-289.
- §. 2. agri emphyteuticarii notio et historia p 289-290.
- §. 3. de jurebus que eundem agri possessor (emphyteuta) habeat p 290-291.
- §. 4. de superfic. p 291.
- §. 5. fundi provinciales quo jure possidebantur p 292.

Caput 4. de hypotheca et pignus

- §. 1. notio hypothecae ejusdemque historia p 292-295.
- §. 2. pignoris notio p 296.
- §. 3. pignus quomodo contrahabatur p 296-297.
- §. 4. quae res oppignorari non poterant p 297.
- §. 5. quomodo pignus contrahabatur p 297-298.
- §. 6. quibus laute contrahabatur p 298.
- §. 7. ex contractu pignoris quae jura oriuntur p 299.

carnifici noxae dedimus, quam majorum suorum optimus quisque et optime tractaverit. Nec minus Cicero in fragmentis de Republ. libr. II. quae Nonius adservavit. ~~¶~~

~~¶ Inst. II. 1. 2. 11. - 40. §. 1. 1. - 26. Ulpianus XI. 2. 21.~~
~~¶ Inst. II. 1. 2. 11. - 40. §. 1. 1. - 26. Ulpianus XI. 2. 21.~~
~~Dominium et possessio rei quid sint et quo modo~~ *Historia*
~~adquirantur?~~ *Dominii et Possessionis*

~~Expositis variis rerum divisionibus agendum nobis est, quid fiat cum rem adquisierimus.~~

Res a nobis adquisita vel in dominio vel in possessione nostra est. Dominium autem vocatur plena in rem potestas (§. 4. Inst. de Usufr.) sive ius de re pro arbitrio suo statuendi (c. 21. C. Mandat,) vel denique facultas pro libitu rem suam tractandi excluso quocumque alio. ~~¶ Jus~~ *¶ vel ut aquid*
 enim singulorum versatur vel circa ipsas res *Ulp. ius, quod*
 vel circa personas ad rem praestandam obliga- *facilitas et com-*
 tas. Illud vulgo ius in re, hoc ius ad rem *motus est. ¶ vel*
 vocatur. ~~¶ Commerceium et testamenti factio est idem~~ *ut aquid licet*
~~¶ Inst. III. 4. 2. §. 7. Ulp. 24. 13.~~ *Agros III. 21.*
 Ius autem in re est facultas quia in ipsam
 rem nobis devinctam competit, sine respectu ad
 certam personam. / Ejus juris species sunt qua-
 tuor: Dominium, Servitus, Pignus, Hereditas de
 quibus singulatim videamus.

~~Possessio non est ius in re, quia facti est,~~
~~et injusta possessio possessio est. §. 1. 19. D. Ex~~

§. 8. De pachtu, ignori adiectis p 300 - 301.

§. 9. De fructibus pignoris, et si plures creditores de pignore
 distrahendo intelligantur p 301.

§. 10. privilegio hypothecae qui gaudeant p 301 - 302.

§. 11. ius pignoris quomodo persequi possimus p 303.

§. 12. ius pignoris quomodo amittatur p 304 - 305.

~~quib. caus. major.~~ ¶ differt itaque quam maxime a dominio cum id ut diximus species juris sit, seu ipsum jus quo res corporalis nostra putatur et quidem ad usum plenissimum; vel proprietas rei sit (fr. 13. de A. R. D.).†

Differentia possessionis et domini ita exposita, utrumque institutum historice illustrabimus.

Historiam domini luculentissime exposuit Ulpianus (fragm. XIX) quem locum uberrimo Commentario Schultingius adornavit (in Jurisprud. Antejust. p. 618) digno ut a quovis Jurisprudentiae operam navante, iterum atque iterum perlegatur. Sed ad ipsam rem accedamus.

Duplici ratione antiquissimis temporibus dominium rei adquiri potuit: 1. Mancipatione, et 2. in jure cessione. Mancipatio erat actus legitimus, quo quinque testibus praesentibus et sexto libram tenente vulgo libripende dicto, (de quo novam opinionem Hugo Civilist. Magaz. II. p. 69. proposuit† quae nobis admodum placet,) jus suum alter alteri transferre potuit. (Gaii Comment. I. 119. Heineccius Antiquit.

II 17. 19. Brissonius s. v. Mancipatio). Ces-

sio in jure item actus legitimus erat, de quo Ulpianus XIX. §. 9. 10. agit. Boëthius in Commentario ad Topica Ciceroniana ita eum ex Commentariis Gaii II. 24. describit: In jure ces-

*lym fupoben
res manapi
iceli miraty
bydr roraz in
J. v. muiaty
bydr purbywa
ne.*

*lym fupoben
lah rez na. lah
rez n. m. i by
rezar ex 7. 2.*

I Mōwi tu Capinian: possessio plurimum pauci habet.

† Dominium nabywać nie można było, tylko podług pewnych formalności prawnych; possessja nabywała się przez proste wydanie rzeczy (traditio). Stwierdza m. Bignon. pr. 3. §. de Ach. Emp. nabywa tradycyą, datio possessionis.

† Trzymanie wagi było niekiedy symbolem rzetelności i szczerości, ponieważ dawniej nie używano wagi między ludźmi.

† Wielu sądziło że ten sposób trzymania wagi, był galunetą oficy Bractonów n. p. iako u nas Notariusz, spisywający przy świadkach umowy iakoż. Wyglądzie takie nie można, areły w rękach naszych cywilizacji Rzymu, miało to być dla praktyczności. — W dawnych czasach nie używano w Rzymie najmniejszych bi-
było także ten tylko mały metalowy. Jle więc rary raskładano Kupno poka-
miał różnorodny. Sąd pomyślał iż gdy do zakwestionowania umowy wywa-
no świadków 5. uż. do patr. uż. plebejów. do oznaczenia sumy rąk
patrzyłbyś liniecznie używanym być musiał, ~~nie~~ umiemy nie doka-
dnie obliczenia z metalami dwupremi uż. plebejów. Sąd także: ofobne
normislu dla niego d. i. kapit, libi pens. Ale tu dodaje potocznie, że libi pens wcale
nie świadczy, ponieważ wypranie mōwi Ulpian xx. 6. że co innego kapit, co innego libi pens.

I To wlytko Visito sie z umow.

7 wlytko rclerato d putwisdre nia Seym, d Lex, hore / ha-
nuit Seym. Ale iahre, hiedy lipispen nie manyst fwiadka, kloz
w fwiadecnie iem rozpozna 6^{ty} klasz, tudu Dr? Mato w d bali Brym-
nie o 12 klasz, Ma tego i polnie lyllo 5. jianoprych iut reprezentowaty.
de numero quinque lepium quibus in manipalione opet effeb, alii alii havi-
lato sunt. Locet et iuti conjectura indulgere. Manipalis per complicatis
nem manuum(?) perfecta est. Manus habet quinque digitos; hinc ille
quinque ~~lepi~~. Ne rideas: de populis barbans formis est. (Zacharie l.c. p. 23).

Wielka klasa murna przedwiec fiamowita raborz
 podiatu oby waleki, dla lew ter wawtu wazomi-
 nator, autowicie o klasie fropsey. Ogniw lew
 w powiedzial Niebular I. p. 267. n. 36. murna
 tu jurnow na Liczo Lwop. Acad. IV. 23. a fure-
 gishley Liwinfa III. 30. liny mowu. decem ucati
 fuit subum plebis hini ex lingua classibus

Omnes res aut mancipi esse aut nec
mancipi Ulpianus (XIX. 4. 1.) dixerat: quare
operis pretium videtur nosse quales nam illa
fuerint res quae in dominio ⁱⁿ ~~in~~ antiquis
tantam vim exercebant. Discrimen quod est
inter has res et alii aliquantum recentiori
Debeni verosimile non est, cum non modo
ipsum nomen humanam antiquitatem
redolere videatur, sed et Gaius (II. 47.) hoc
discrimen ad ipsas XII. Tab. leges referat.
Summa discriminis in eo versatur, ut re-
rum mancipi dominium Quiritarium
nuda traditione transferri non posset,
sed mancipationis solemnitate ad illius
transitum (presentem) opus esset, hoc vero
deficiente, res mancipi tantum in bonis
eius, ut tradita fuerant, esse intelligeretur.
cum e contrario rerum nec mancipi nu-
da traditio sufficeret ad eandem domi-
nium ex jure Quiritium adquirendum, dum-
modo non essent ejusmodi, quae nullatenus
in dominio Quiritario esse possent, quales
fuerant fundi provinciales. Sed quoniam
~~quoniam res appellatae sunt mancipi? Langum~~
~~fuit nulla alia res est, in qua plures magisque~~
~~pugnantes sententiae repugnantur, atque, haec tracta-~~
~~lio de rerum mancipi notione opus est ex origine.~~
Quoniam sententiarum pugna? quid credas? quid
non credas? (v. autem res quae laudaverat M.
Manhay in disceptatione ueber den Ursprung

und die Bedeutung der res mancipi und der
mancipi (Litt. a. Mayr 1823.) Res manci-
pi enumeraverat Ulpianus (l. l.) ^{et} qui-
dem ^{his} verbis: "mancipi res sunt praedia in
italico solo * tam rustica, qualis est fun-
dus, quam urbana, qualis domus: item
jura praediorum rusticorum, velut via, iter,
actus, aqueductus: item servi et quadru-
pedes, quae dorso colloque domantur, velut
boves, muli, equi, asini, cetera res nec
mancipi sunt; elephanti et cameli, quam-
vis collo dorsove domentur, nec manci-
pi sunt, quoniam bestiarum numero sunt."

Ex istis verbis patet superque patet: perso-
nas non esse res mancipi, quoniam filii iam
rerum numero nullo modo adscensum pos-

sunt, liber enim homo mancipari non po-
luit in servitutem nisi viginti annis

maior ad pretium participandum venum-

dari se posset, neque ex mancipatio

probat res esse mancipi: nam ex mancipio

dari possunt ^{res} nec mancipi; patet id quoque,

res esse solimmodo ³ quae mancipi ~~et~~ vocen-

tur tam corporales quam incorporales,

quo in numero habentur via ~~et~~ aliaeque

servitutes, nam id significare Ulpianum

"velut" probat Gaius I. 120.; quam corpo-

rales quo in numero ^{quo} ~~habentur~~ quadrupedes habeantur ~~stat~~

dixerat, ~~stat~~ admonendo ceteros, cum pro-

pter nimium servitutem domari non possint,

res mancipi non esse. Jam vero cum auctores

qui de istis loquantur rebus, ~~semper res ad~~

~~modum adquirendi sic dicunt de iure~~

¶ eaque humani juris

12
~~numquam vero ut originem, manifestum non~~
~~posse est acquiri nisi modo, ut nunc loquimur, deri-~~
~~vario, sibi per se persuasit Manuque illas res~~
~~manipi fuisse, quae maius pretii in se essent quam~~
~~quod est.~~ Manuque illarum rerum quas ex ho-
sibus cepissent fuisse has fuisse, manipi quoque
essent pretiosiores, ut quadrupedes quae collo
volare donantur. Illas vero nec manipi ^{appellatio} quas
ut viles viderentur quae cuique capere liceret atque
sibi habere liceret. Quod vero ~~et~~ manipi res ~~ita~~
~~ita~~ appellatae sunt, causam esse ait, quod captae
~~ita~~ ex hoste res ^{illis} ~~sub~~ corona vendi deberent, quo
pecunia inde redacta posset inter patres ple-
bemque dividi faillime, quarum rerum emto-
res cum appellarentur manipes, id est a po-
pulo rem ementes, ipsas res ipsas manipi
sive manipii esse obtinuisse nomen. Res tales,
pergit opinionis huius auctor, si quis erat ven-
didurus, ~~fata legitimo~~ id est per manipalia-
nem, quae ab ipsis ipsis rebus nomen fortis-
se sit, ut eas venderet cogi ab emptore po-
tuisse et debuisse, ~~si illa optime iure cum ul-~~
~~ter habere, cum id res manipi nota posset~~
~~erat tradidit et optime iure tibi adquisi-~~
~~ta esset.~~ Servitutes impugnie dici res manipi,
quippe quae per demum rebus ipsis accessissent.
Differre autorem huius sententiae ab Alex-
manno, putant, illa fuisse Romanis res man-
cipi quae agriculturae impugnie intervenire,
et proinde tanquam maius momenti res
manipalione alienari possent, ~~nemo non vi-~~
~~det~~ differre cum ab aliis quoque, quorum nomi-
na apud ipsum viles sit, in aperto est, sed eundem

Manipi Vile Romanos;

Fata quoniam a populo ad privatos actum
legitimo pervenissent, idem

eorum possessor, possident
Fut interrogatus alius, quo iure res, quae
populi olim fuerant, se legitimam esse
et dominum probare posset.

non video quo pacto possit origo ~~omnium~~ rerum
manipuli ita ut ille fecerat deduci, cum
in glalico. solo et ipsa flaret Roma, cuius
tamen praedia urbana non dixerim eo
modo facta esse manipuli quo ~~autem~~ noster
dixerat: nisi ~~confugiunt~~ ad opinionem
Niebulii de urbis Romae primordiis
confugiamus. Al. fit, ut certo est, vera Nie-
bulii opinio, ~~nemo~~ haud facile tamen
quem adspiciendum puto ~~credens~~ auto-
ri, omnia quae cum quibus ~~colloquuntur~~
videantur esse res manipuli creduli (p. 20.),
nam, ut ~~superius~~ monuimus, et manipulis
dari possunt res nec manipuli.

sio fit hoc modo. Apud magistratum populi Romani vel apud Praetorem, vel apud praesidem provinciae, is, cui res in iure ceditur rem tenens ita vindicat: „Hunc ego hominem ex „Jure Quiritium meum esse aio” Deinde postquam hic vindicaverit, Praetor interrogat eum qui cedit, an contra vindicet: quo negante aut tacente tunc ei qui vindicaverit, eam rem addicit, idque legis actio vocatur. **I** Uberrime hanc rem tractavit Schuling l. c. p. 84. sqq. Nec minus Brissonius l. c. s. v. cessio, Heineccius in Antiquit. et Hugo l. c. §. 97. ~~§. 97.~~

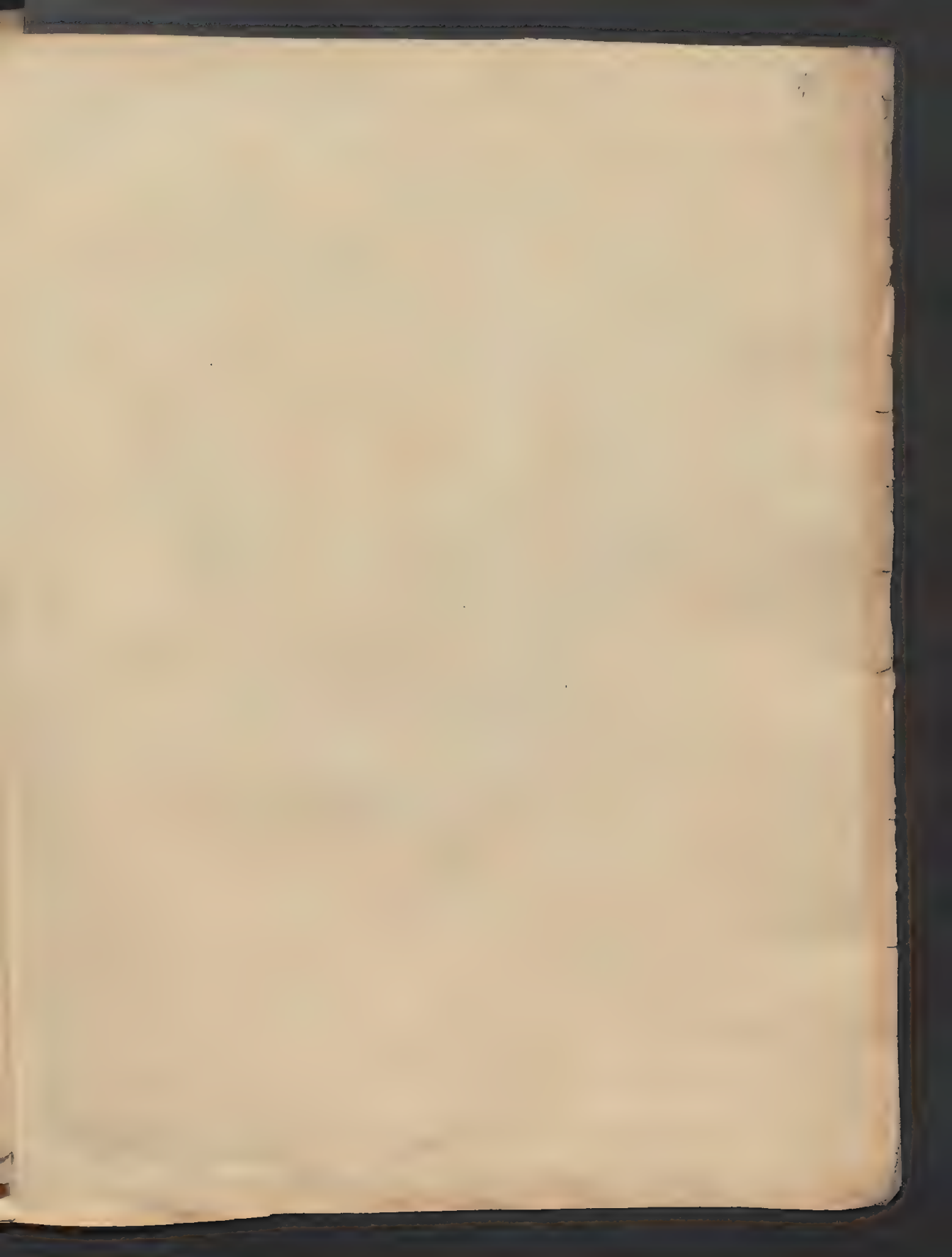
Quorsum tales ambages in acquirenda re apud Romanos fuerint, sunt forsitan qui interrogent. In promptu est responsio. Quinque testes et sextus libripens in actu legitimo illo, seu mancipatione, sex classes, in quas populus Romanus distributus fuit, repraesentabant, quo, nisi praesente, nullum actum legitimum fieri olim potuisse, Gellius testis est (N. A. V. 19.).

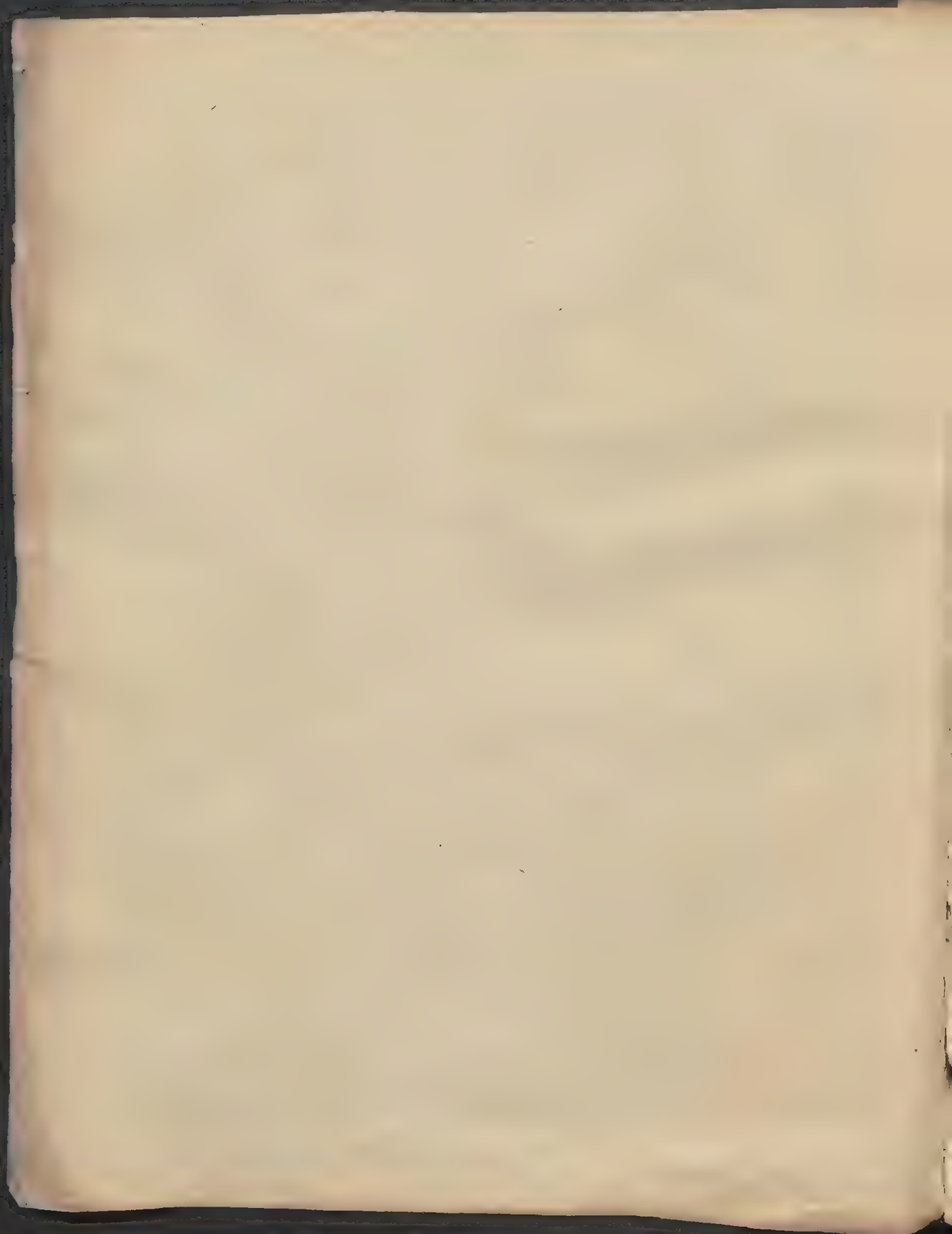
His itaque solum duobus modis antiquissimis temporibus dominium rei adquiri potuit. Saepeius tamen utebantur homines mancipatione quam in iure cessione, nam ut ait Gajus (in Comment. II. 25): quod ipsi per nos praesentibus amicis agere possumus, hoc non est necesse cum maiore difficultate apud Praetorem, aut

De
es
cu
Da
ni
mor
in
fuo
que
fuo
pugn
lio d
Qua
non
Mane

apud Praesidem provinciae quaerere Sed quaeri potest, quisnam modus acquirendi dominii fuerit priusquam hi introducti erant? Nam certo aliquis esse debuit qui deficientibus his actibus dominium rei adquisivit, tunc praecipue cum populus Romanus nondum in 6. Classes divisus fuit. † Si novissimam opinionem Niebuhrii 4.) de origine gentis Romanae sequemur, omne jus privatum esse Latinum a quibus major pars populi Romani originem traxerat affirmantis, ter-
tium etiam modum dominium rei transferendi Romanos a vicinis usurpasse, ut concederemus
necessarium esset. Attamen non necessarium est ut ad investigandum tertium hunc modum acquirendi dominii ad systema Niebuhrianum confugiamus. Sunt multi recentiorum JCtorum qui duos modos acquirendae rei olim fuisse Romanis affirmant, alterum *originarium* ut barbare illi loquuntur, sive eum cujus primordia investigari non possunt, cum primordia cujusvis rei obscura atque incerta sint; alterum *derivaticum*, sive eum qui a primo originem traxerit. Sed cum sciamus tertii modi dominii acquirendi jam in XII. Tabular. legib. mentionem occurrere, cui bono illi excogitaverint hoc, non videmus. Cum autem vulgarem opinionem de origine XII. Tab. legum reiiciamus, et affir-

4) cf. cap. III. Historiae. Juris p. 21.

‡ Albinen ten podiat, dojeno poludri ot Lenuipen Tull.

± Enciclopedia J. A. Campi jeta mprane, pneni ho mior

7 1a niekwalie n-p. nabywanie d'br po d'iechu
p'er adyph.

memus esse illas jus antiquum quo Romani gaudebant jure nondum scripto utentes, crediderim illum quoque tertium modum dominii acquirendi, notum Romanis fuisse, priusquam XII. Tabular. leges conditas habuerint. Is modus vocabatur *Usucapio*, quo quilibet, dum modo ab initio bona fide rem immobilem per duos annos, rem mobilem vero per unum, possideret, dominus rei putabatur. Quod Institutum populum adeo bellicosum, qualis Romani fuerunt, a primordiis reipublicae usurpasse, ex ipsa natura rei adparet, cum nullo modo res bello captas tranquille possidere quisque potuisset, nisi hoc jure usus fuisset.

De aliis modis [†]adquirendi dominii infra locuturi sumus, Jus personarum persequentes. Nunc exponendum est quomodo hanc doctrinam antiqui scriptores tractent.

Tria celeberrima loca sunt, quae ad modum antiquum rei acquirendae adludant (Hugo R. R. Gesch. §. 93. 100). Primus occurrit apud *Varonem* de Re Rust. (II. 10.) qui cum de pecudibus rem agrestem cuilibet exercenti admodum necessariis loquutus esset, quomodo eae acquirantur, et quidem legitime, disserit. Trium autem actuum legitimorum meminit, rem enim nostram esse, et quidem legitime, ait: si in jure

In emptionibus (*servi*) Dominium legitimum sex ~~per~~ ^{per} res perficiunt: 1, si hereditatem iustam adit. 2, si, ut debuit, mancipio ab eo accepit, a quo jure civili potuit. 3, si in jure cessit, cui (qui) potuit cedere, et id ubi quovis dicit, aut 4, si usi cepit, aut 5, si e praeda sub corona emit, tumve 6, cum in bonis sectione cuius publice venit. q.
Bunhardi Grundzüge p. 91.

I. y. II. in jure III. ^{usur.}

Cicero Top. 5. in §. Abalienatio, est ejus rei, quod mancipi est, aut traditio alieni
 nexu, aut in jure cessio, inter quos ea jure civili fieri possunt. Boëthius ad l. 1.
 Omnes vero res, quae abalienari possunt, id est quae a nostro ad alterius trans-
 re dominium possunt, mancipi sunt.

24

cessione, si sub corona, et in sectione bonorum
 rem venditam adquisimus. †

Non dubitamus affirmare, Varronem librum
 hunc componentem ex opere cujusdam vete-
 ris Jcti Romani v. c. Galli Aquilii id exscrip-
 sisse. Totidem enim legitimos modos acquiren-
 di rei dominii esse, infra ostendemus.

Secundum locum apud Boëthium (in Com-
 mentariorum libro III. ad Topica Ciceroniana)
 deprehendimus, ubi abalienationis, actus legiti-
 mi mentio occurrit, quem Varro omisisse vi-
 detur.

Tertius locus Ulpiani est XIX. §. 2. qui ait
 singularum rerum dominia nobis adquiri, man-
 cipatione, traditione, usucapione, in jure ces-
 sione, adjudicatione, lege.

Varios modos acquirendi rei dominii Var-
 roniana sententiae diversos hic proponi, nemo
 est qui neget. Inprimis observandum est Ul-
 pianum hoc loco traditionis meminisse, quae
 actus legitimus non est ut infra observabimus.
 Cum autem mancipatione solum dominium rei
 seu actu legitimo, adquiri posse supra dixerim-
 us, merito contradictionem hic inesse dixeris,
 nisi loco citato, Ulpianum de re necmancipi
 loqui ex contextu non adparuerit. † Addit ille
 adjudicationem, quae nihil aliud est nisi in ju-

Prigadrai 2 Ulpianem. Ale Dawniegi Prawnicy nie narywali posiadania prawnego podług
 prawa Rzymskiego, iah tytu ex J. 2. Cicero Verr. III. §. wywa lego wywaru (x Ernesto
 Clavis (v. Dom.) lew ten wywar iest wytypliny iah mowa, kzytycy a przy narymnie,
 nie kelyucmy. Ulpian XXIV. §. mowi o windykowaniu rzeczy wywa wywaru: hanc rem ex
 J. 2. Tu treba dodadze idania Gaiu (II. 40.) sequitur ut admoveamus quid peregrinos
 * Jam Ulpian fr. 15. §. 1. quod vi aut clam, narywa jura in re wywaru dominium

I quidem unum esse dominium, ita, ut dominus quisque sit, aut dominus non intelligatur. Duo jure etiam populus Romanus olim utebatur, aut enim ex jure Quiritium unusquisque dominus erat, aut non intelligebatur dominus, sed postea divisionem accepit dominium, ut alius possit esse ex jure Quiritium dominus, alius in jure habere. — Cetero traditio, lute usque regnum Gaius II. 66. Nec tantum quod traditione nostra sunt, naturali nobis ratione adquiruntur, sed etiam occupando. cf. ibid. 70. 79.

2

7 Wymienia wprawdzie Varro iebus, tuz spozoly, tak iz wlypshio iest frei do
 nabywania maizkhu, len le opushtisny, dla tego se iz zjednacy z inemi
 prapami prawa. Saz ras 1, si hereditatem iustam adit 2, si mancipio acce-
 pit, 3, si uscepit — wymienia nieg Varro spozbino frei nabywania wtowowi, len po
 między temi maizkhu, iez tuz, dawaiace iz na pierwszy nut ola byt' rorremi od
 tykh iakie ughora ulpian. Co iest in jure cessio? co sub ur. vend? co fect bonor? —
sub corona iest albo w prapom. zgromad. ludu (corona); albo, re spmiedaw. n. p. niewoln. litadwinu
 na gtony korones, wleby lenn lepiej wprymai morma byto bhuq iz spmiedaw. Gellius VII. 4. Emplis
 nis venditionis sub corona occurrunt exempla apud Livium III. 4.

2

7 XIX. 7. ulp. traditio propria est alienatio rerum nec mancipii. Paul. 1. 8. 11. Ulp. et 1.
 16. 19. Wypranie mowi ulpian I. eb. in bonis tantum alicuius servus est, velut hoc
 modo, si civis Romanus a cive Romano servum emerit, ique traditus ei est, neque tamen
 manipatus ei, neque in jure cessus, neque ab ipso anno possessus fit; — Norma nieg fag-
 1. 195. N. Regest. dicit 1, re ulpian rorremi pwer traditio nabywanie wtowowi w rasach nonoprych, a
 2. nie wlych, gdie tyllio mant. in jure est. usproq. dawaty domin. 2, re rorremi tu do-
 min. — lako iak Gaius pr. 9. 2. 3. D. de A. R. D. Hec quoque res que traditione
 nupta sunt, iure gentium nobis adquiruntur: nihil enim tam conveniens est naturali
 aequitali, quam voluntatem donandi, volentis rem suam in alium transferre, saltem
 haberi. — Gaius est pwer ulpianem, vsemurby ulpian honorarie miet mowio o
 nabywanu wtowowi w jensoprych rasach wolney R. 2. Varro II. 3. 7. 8. mowi re owie dopy
 est nabyt' p stipulatio; i re lako mancipi iak nec mancipi dopy lako nabyt' p traditio. Tak
 rakte poniewar Gaius I. 4. 54. lako et J. 2. iak in bonis, narywa dominium, wrem daie iak 7

¶ Innomina Livius VIII. 19. o pewnym obywatelu z miasta Ludi, że miał dom wtaemy w Rzymie.
Tę samą o niefrankach Animumus Innomina Cicero pro Caio. 35. — Najpóźniej Alpien.
Innom. XIX. 4. Manipalis locum habet inter cives Romanos, et Latinos colonianos, Latinosque
Junianos, eosque peregrinos, quibus commercium datum est. W tym nawiasie, iż latre i le nabycia
latre ię gruntu albo na XII. Tabl. albo na ustawach przedranych n.p. Caesarem. d.
Alp. XIX. 5. 17.

¶ To zostało i w II. Ewangelii. Innomina Livius, i tenże wzywanie
lonie przynajmniej po prostu Berenice w Rzymie, musieli ię być
braci na łecnie uleży im diei ię wolno było rakuje.

¶ na p. 210.

¶ Takie więc pytanie, redubluje ię, na to: że trema przegolnietę sposobami nabydź można było wta-
emiu ex g. d. lubo pów. tego były iępa sposoby inne, między innymi do tych trzech sposobów
podobne. Inregolnie wzyronych nie znajdujemy ani w Waronie, ani w Lyceronie, ani w Alpianie;
moremni ałoli Inwendio, że hardy nabycia opierające ię na Driataniu Inegolnie lub aplanu, da-
wato wtaemiu ex g. d. Heinkegus (Antiq. II. 1. 22) florat ię ię wzyroni: 1, hereditas 2, manipatio,
3, in iure cessio, 4, usucapio, 5, sub corona emptio 6, aulio (pelio), 7, traditio 8, ad iudicatio, 9, lex,
10, avrogatio, 11, donatio 12, modus adquirendi ex d. d. Claud. ¶ Charakterem wyrey ze traditio lubo dawato
Dominium, iednabre nie było maneta co ex g. d. wyigwety ludę do nę usucap. pnyflosz pita. Sposob 10 i p.
sob 11, poddaiaę ofobę redę pod wtaęę drugę ofobę, poddawat i nery; lez ta nabywanie wtaęę
nad ofobę ię pnygnalnem, a kiefpogino, rō ięp rery; a ra leu ię pnygnalnem rery, ięp nabyę, rery
pnygnalnem ofobę lub nie. — Donatio, do dę nabyę nie naterę (Hugo Civil. Mag. III. 107.); bo Inwiar ię
wzyrona na lex lūcia, ałoli ię uflawa wygnagata manypayci. — Byłamy wprawdzie 5. 40. g. de R. divi. p. q.
rem ex causa donationis aut dotis aut quolibet alia causa tradantur, sine dubio transieruntur; lez wyrey
iur wygnalatem iak ię, rorami Domin. p tradit. nabyę. ¶ sam. Jusipian 4. 11. g. t. l. mówi: quarumcum
rerum Dominium nascitur iure naturali.

¶ a g. d. 2.

2;
-
Ta
lp.
my
gi
r

re cessionis genus, ubi tria haec solemnia verba *Do, Dico, Addico*, Praetor pronuntiare solebat. Sed cur Varro omiserit acquisitionem *Lege* quam Ulpianus commemorat quaeri potest? Sed non est Varro hic culpandus, cum acquisitio haec specialis sit, quae adnuente populo nonnunquam peregrinis concedebatur. *¶ Itaque opus non fuit Varroni ut de specialibus loqueretur.*

Quaeri tamen potest cur Ulpianus emptio-
nem sub corona et sectionem omiserit? Quod etiam resolvi potest, si spectamus quo tempore Varro et Ulpianus vixerint. Primus enim (Varronem puto), tempore bellicoso vixit, quo plurimae res bello capiebantur, et sub corona vendebantur; quod alio modo Ulpianea aetate accidit. Neque sectiones bonorum ejus aetatis adeo crebrae fuerunt ut tempore Varronis quo pluris licitanti, si multi creditores erant, res cedebatur, modo debitum, aesque alienum quod creditor fecerat exsolvere promississet, ut infra ostendimus. *¶ Itaque Varronem praecipuos tres modos quibus olim dominium rei acquirebatur, Ulpianum vero singulares, quos supra dicti tres continent explicare, nec Varroni contra dicere, ostendimus.*

Restat ut opinionem Boëthii cum Ulpianea conciliemus, qui traditionis non meminit. Sed neque hic contradictio adparet; nam si tradi-

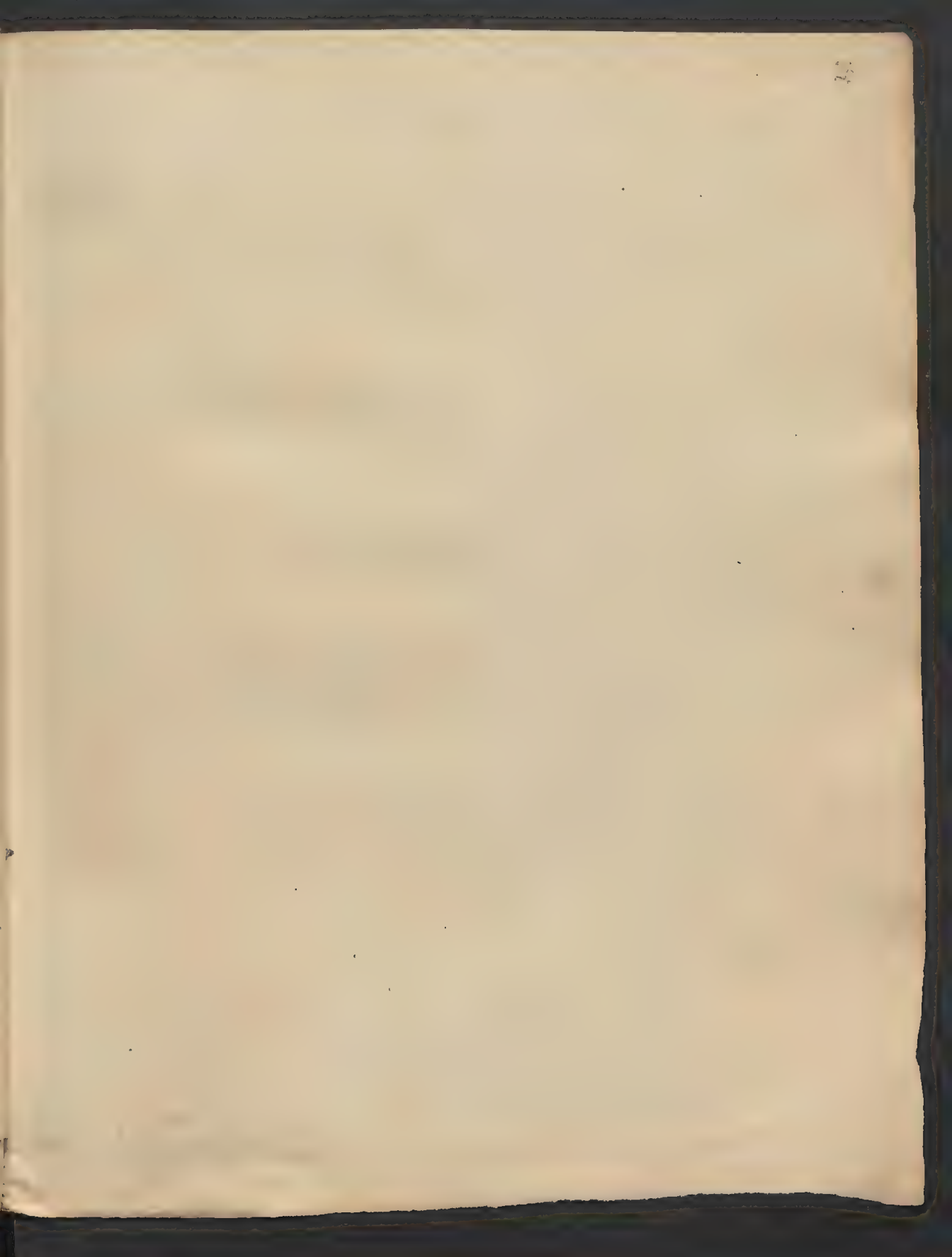
Gaius II. 41-44. III. 88. Ulp.
XIX. 8.

tione actu illegitimo civis Romanus dominium rei adquisivit, id usucapione in legitimum actum mutare potuit. Gaius in Comment II. 41. Re-
cte itaque Böethius abalienatione sive *traditione* dominium rei nos adipisci dicit, quod ipse Ulpianus in fragment. I. 16. ~~comprobat.~~

Expositis mediis quibus antiquis temporibus dominium rei Romani acquirebant, nonnulla adhuc de ea re proferam.

Mancipabantur tam res mobiles quam immobiles, ut patet ex Gaii Comment. I. 121. Cicero-
nis Epist. 50. libri XIII. ad Atticum, (v. Gaii Comment I. 119. cf. §. 120. ibique citati auctores) nummo olim *raudusculo* (cf. Meermann l. c. p. 175) dicto, postea vero *sestertio nummo* vocato; nec minus verba solemnia adhibebantur. De ipsa mancipatione cf. potest Ulpianus XIX. §. 3. 6. Nonnulli v. c. Zachariae (in Inst. Juris Rom. idiomate Germanico Vratisl. 1814 editis) ^{6/ testes} ~~personas~~ mancipationi praesentes adesse debu-
isse adfirmant. Quod falso dictum est, cum se-
ptimi testis quem *Antestatum* fuisse idem au-
ctor ex turbatis fontibus exhaurire vult, ne
verbo quidem Ulpianus meminerit cf. Schul-
ting ad Instit. Gaii I. 6. §. 6. (p. 58. ed Schul-
ting). Hugo Civilist. Magaz. Tom. II. p. 69.
in notis.

Tacit. *Raudus* dictum: ex eo in veteribus mancipiis
scriptum, *Raudusculo libram ferreo* (Varro p.
27. v. 20.)

† Moni Ulpian re nabytogo niewolnika nie przez manypagaz, lecz przez tradycyaz, po prostu w tym nabywanu są J. Lulih. Opuscula Varro abalienatio, ponieważ mowa o nabywaniu niewolnika iako res mancipi, dodaje iż licet, z raptorem, re powinna są odbyć i in jure cess; w iur wyjątku Varro put. No 3.

† Gaius J. I. 6.3. Emancipatio — solebat ante presentem fieri — ubi quinque testes Romani in presenti erant, et pro illo, qui liberipens appellatur, id est plateram tenens, et qui antepastus appellatur, alii duo, ut septem testium numerus impleatur. — Godnie ięś uwagi, że o tēm świadku antepastus nie wspomina tyłko Gaius Golycki. Wieleby można natrafić innych miejsc, gdzie ięś wzmianka o świadku opobach przy manypagaz (n. p. przy testam. p. mancipi), a iednakże tyłko 5. ięś wymienionych iako świadków, proszę nazwać iż liberipens, a śiódny xamilus emptor, ale iakże iuguięcy miast świadku w swej sprawie? G. Ulpian XX. 7. 6. — Ochorat do Savigny (Złoty. 7. p. 78/99.), dowodzi że świadków śiedmiu, dopiero pretor wymagał. Temu prędy Zacharie p. 473, i nęka: śiódreby pretor, w innych rzeczach śhraciego prześię prawa cywilnego, w tym tyłko przyśadku miast iż o dnie opoby powieśkrai? Ale pretor ięś nie powieśkrai ani śiódreby prześię, chiał tyłko śiódreby dnie dótane opoby rozpogio śiódreby woli testator, śiódreby na piśmie bez radnych śiódreby.

Observandum praeterea est, mancipare a Romanis *debitorem* dici, *creditorem* vero emancipare. Nonnulli nexum idem esse ajunt quod mancipatio. Sed id minus recte dictum esse ostendemus infra.

o nexum legis p. 277.

De origine mancipationis nihil certi constat. In legibus XII. Tabular. et quidem in tabula VI. (juxta Godofredianum systema), mentio ejus et nexi occurrit. Tempore Ciceronis, Ulpiani, Gaii et Pauli adhuc valuit, ultimaque ejus mentio fit in constitutione Diocletiani Imperatoris, sive in Codice Hermogeniano (p. 713 apud Schulting.) nec minus in constitutionibus Constantini et Constantis Imperatorum (cf. c. 4. 5. C. Theodos VIII. 2.). Quo tempore itaque in usu esse desierit non constat. Iloc tamen pro certo habetur, aetate Justinianea in desuetudinem abiisse. Neque id mirum videri potest, cum ad ineundam mancipationem solemnia verba adhiberi debuerint, et quidem lingua Latina, quae in Imperio Orientali non admodum fovebatur. cf. Savigny in der Zeitschrift Tomo I. p. 89.

cf. Savigny II. 177/89.

Hi itaque modi erant, quibus cives dominia rei acquirebant. Constat Peregrinis jure civili uli Romae vetitum fuisse, quod cum ita sit, eodem jure quo utebantur, nempe Jure Gentium res acquirere eos potuisse, necesse est ut affirmemus. Cum autem cives et peregrini in eadem urbe simul viverent, et in multis rebus secum col-

liderent, patet, jure gentium [etiam civibus res
 .acquirere licuisse. Si itaque v. c. civis Romanus
 rem nec mancipi a Peregrino nactus esse adpa-
 ruit, eousque jure gentium praetor eum tuebatur,
 donec usucapione in rem mancipi eam mutaret.
Rem quam civis Romanus legitimo modo ad-
quississet dominium dictam fuisse supra observa-
 vimus. Cujus modi res cum acquirentis propria
 esset, mirum videri non debet, eam nonnun-
 quam *proprietatem* appellari. Minus recte ta-
 men id dictum hinc apparet, quod praecipue
jus utendi fruendi re aliena proprietatis nomine
 designatur. Jus itaque re aliena fruendi, et qui-
 dem jus a dominio abstractum proprietatis dicitur.
 Praeterea non plane constat, an dominii verbum,
 technicum verbum antiquissimis temporibus fue-
 rit. ¶ Primum enim eadem qualitate praeditum
 apud Ulpianum id deprehendimus, qui distingit
dominium a re in bonis, sive ea re quam non in
 dominio sed in possessione solum habemus. ¶ Ob-
 servandum quoque est auctores classicos, pro
 verbo technico dominium, verbo *auctoritatis* uti,
 antiquissimos vero JCtos Romanos qui aetate Ci-
 ceroniana vixerunt, loco ejus verbo *mancipium*
 (cf. Hugo l. c. §. 86 praecipue in notis, Ernesti
 in clavi Ciceroniana s. v. *auctoritas*).

Duplex itaque genus proprietatis fuit; man-
 cipium, id est auctoritatem sive *dominium* quod

I Kwestie jest re cyrow wywaru dominium arywa niewolacine, iakp i w pultym igrylu nie ieden
wywaru panstwo.

w telpian XIX. 2.)

.f. Kwestia między domin. i in bonis iur ięz nayduie w Gaię Coment IV. 91. 92. ff.
40. 41. ^{Gai Com.} ~~komplet~~ gatunek procesu narwany formula peditio, moze iakoby doma-
gatem ięz o rzeczy nie manipulowane mi, ^{za sprawę} ~~flap~~ natywnem prawa do rzeczy pod-
bnego manipulacji ~~nie jest sama tylko manipulacja~~ Gaię II. 41. 26. tlp.
I. 16. Boethius v. 3. pr. 23. pr. D. de rei vind. pr. 1. §. 1. pr. 26. pr. eod.

I Nymus lego Public: pretor nie maſi w Gaiazie, ieſt dyſho mieſzke opubozone Albre
wrepetnit Savigny

I Hugo: ſadzi re dopiero naſkate do aulio r. 685. poniewaz w tym roku re byſt nieinuliz
Publicyſte pretorem ieſt. wzmianka. Jmi nie przypisza lego influtia prechorowi, lez ſkapt go
wprawdzie, re (iz ſięgajace do granic provincialnych, (publia publica), data powiad, go
leg ſhargi.

III In bonum mancipii, cum paulatim Romanis a
juris antiqui rigore recederent, iurisque gen-
tium per praetorum edicta et juris. praecepta et
scripta auctoritas in dies creveret, paulatim pro-
cessisse videntur singula negotia, dominii, ubi
vocantur, translative. Ipsa vero solennis traditio
in transferendo rerum mancipii dominio bonum
sibi vindicavit ad novissima usque Roma-
norum tempora. Ista tamen sensim sensimque
reptida est, ut Justinianus sublata rerum
mancipii et nec mancipii differentia, tradi-
tionem, quae iam antea invaluerat, man-
cipationi omnino substitueret. Ceterum illud
adhuc videtur esse memorandum, rei rephun-
tionem iure antiquo interveniente mancipa-
tionem fuisse factam, atque nominatim re-
mancipationem, iure tamen reventioni
hanc cessasse, atque negotia in nuda tra-
ditione substituisse. Heimbach 8. I.

ex Jure Quiritium cives Romani possidebant; et res quam in bonis habere, peregrini putabantur (cf. Gaius in Comment. II. 40. 41. Hugo R. RGesch. §. 86. 87. 207. 348.). Duplex hoc genus proprietatis nonnunquam dominium civile et naturale dicitur, vel dominium Quiritarium et Bonitarium. Distinctiones has profert Theophilus in paraphrasi ad §. 4. Inst. de Libertinis, quas ego explicationes vel circumscriptiones verborum domini et possessionis, quam verba technica esse, affirmaverim.

In Epistola F. Lomier

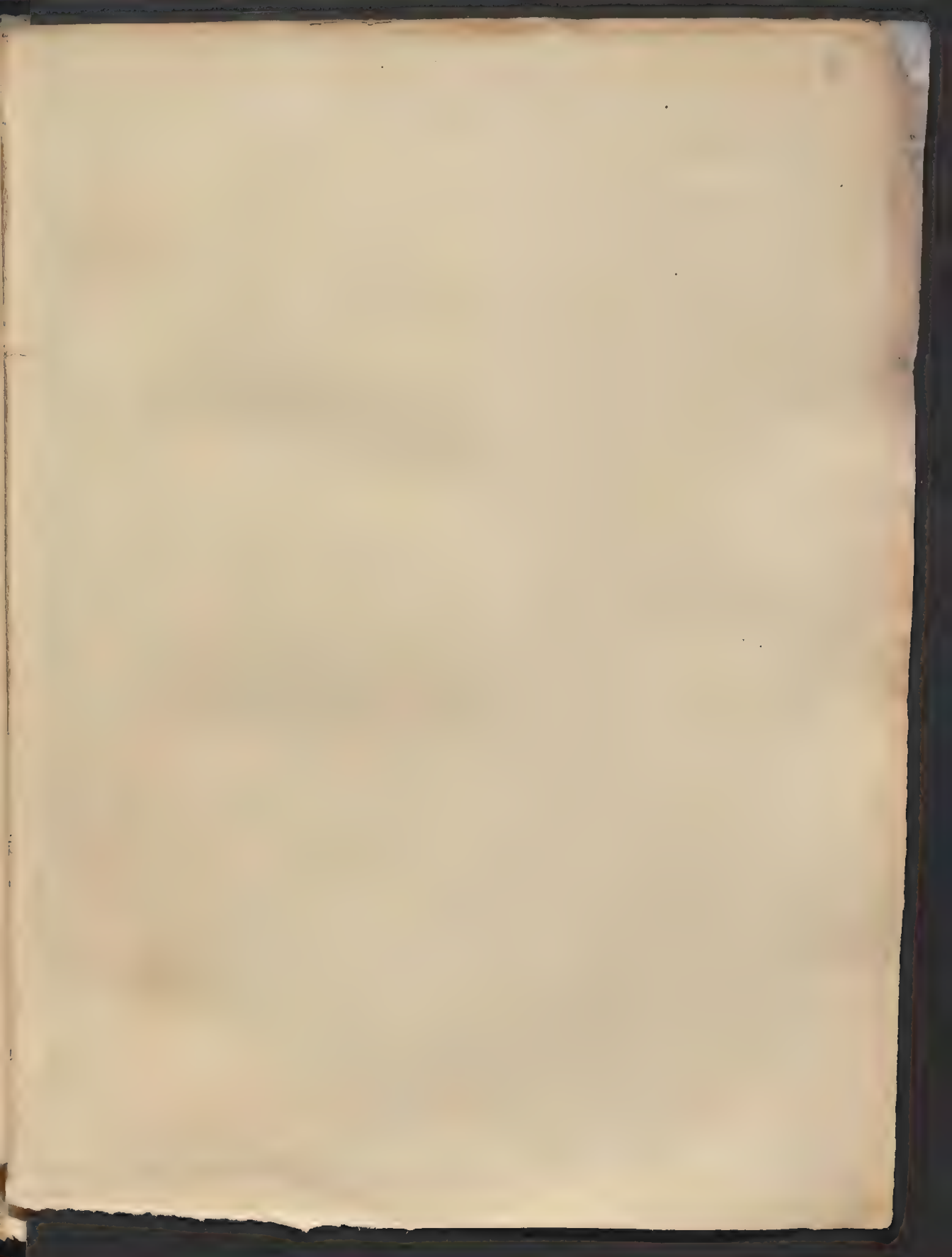
¶ Praetores edicta sua proponentes multa mutaverunt, cum enim olim nisi ille qui mancipatione, in jure cessione et usucapione rem adeptus esset, dominus rei esse diceretur, isque solum jure rem suam persequi posset; ille vero qui licet legitimo modo rem adquississet, non tamen omnes solemnitates observasset, rem illegitime possidere diceretur, *Publicius Praetor* constituit, (*Gaii* Comment. IV. 36.) (quo tempore non constat cf. Hugo R. RGesch. §. 206.) se uniuscujusque jus tueri velle, qui rem, ex quacunque causa, dummodo furtiva ea non esset, possederit. Quo edicto Usucapio admodum adiuta est. Institutum hoc novum *Actio Publiciana* dicebatur; nec tamen cuilibet Praetores eam dabant, id est, non cuilibet usucapienti; sed huic precipue qui usucapiens jus suum ab alio derivabat, sive qui rem

Actio publiciana num forte a publicis? certe Varro p. 26. v. 20) Civum Publicius, ab aedilibus plebei Publiceis, qui eam publice aedificaverunt.

traditam possidebat. ¶ Neque prohibiti fuerunt veri domini rem suam licet traditam vindicare, modo se tales esse demonstravissent. ¶ Quaelibet itaque possessio, vel ut Ulpianus ait, bonae fidei possessio, actione publiciana, vel actione in rem publiciana defendebatur. Ita defensam rem, in *dominio ficto*, vel *dominio praetorio* esse, nonnulli recentiorum dicunt, quae vocabula barbara Jctisque Romanis ignota sunt.

Actionem publicianam primum in gratiam peregrinorum introductam fuisse non inepte quis dixerit. Placuit tamen et civibus ea uti concedere, iis praesertim qui rem a se possessam defendere vellent. Quod tunc introductum esse adparet, cum res publ. Romana potestati unius pareret. Illo enim tempore factum, ut Romani antiquorum institutorum obliti, hac nova actione uti mallent. ¶ Hinc etiam factum est ut Jcti practici vocabula domini quiritarii et bonitarii commiscuerint, ut ex §. 11, *Inst. de Divis. rer.* id patet, nam solum Ulpianus invenitur, qui distinctionem illam stricte observat.

De acquirendo rei dominio per actus legitimos quos enumeravimus supra disputatum est. Quaestio nunc oritur, cui bono omnes hae ambages introductae fuerunt, nec minus, an is qui eas non observasset, ex re acquisita non nihil detrimenti cepit?

* Mógł n.p. kto ubiegmywać re inalter neve, i dla tego iż upokojnie i lew ktoś
 niedział czy też nie uchradł? Incha więc było wprost dowodem, a po udzieleniu
 tych dawak pretor alio.

I. n.p. uchradł mi kto neve, i lornu i nerna wydat, sprzedat.

I Ludo manypau. itd. wiele powiązane trudności ze sobą w wykonaniu, usto iż jednak
 wypali. Rzym. chęć iż: pro to odróżnia od ludzkości

Non ad juy sed ad acquif. Powie mam prawo do rzeczy w nappczy prope oddanie icy
(traditio), cy nappczy nie abhem uregowym. Powinno aboli rachowita w do skutku
(qualitas) migt mi bowiem hardy odebrat nasz bradowany.

Divisio rerum in Mancipi et nec Mancipi, observatioque ipsa Mancipationis, aliorumque actuum legitimorum, maximi momenti fuit (Gaius in Comment. II. 18. 19.) Res enim Mancipi, nisi actu legitimo adquisitionis non essent, non in dominio sed in bonis esse dicebantur, teste Ulpiano XIX. §. 3. 7. 8. 9. 16. 17. Hinc patet actum legitimum ejuscemodi qualis Mancipatio est, non ad jus ipsum sed potius ad adquisitionem referri. Nam licet rem meam non Mancipaverim, mea tamen erat, etsi diversae qualitatis ac emancipata, cum non in dominio legitimo sed in bonis rem talem me habere putarer (Gaius in Comment. II. 41. Ulpianus I. 16.). Sunt alii qui putent res nec Mancipi in dominio Bonitario, nunquam vero in dominio Quiritario haberi posse. Sed quam maxime errant, cum Ulpianus XXIV. 7. diserte dicat in dominio Quiritario etiam res sic dictae fungibiles haberi posse, quae tamen, ut supra diximus, nec Mancipi sunt. Optime id profligaverunt Hugo et Trell (cf. Hugo's Civilist. Magazin Band. II. p. 57. sqq.).

Ad observationem de rebus Mancipi et nec Mancipi nonnulla adhuc addenda erunt.

Rem nec Mancipi per traditionem adquiri supra diximus. Scriptores tamen classici v. c. Plinius (Hist. Natur. IX. 58.) et Tacitus (Annal. I. 73.) de margaritis et signis emancipatis nar-

rant, quas res Mancipi non esse ex supra a nobis prolatis patet. Quid itaque, errorisne auctores classici, an potius negligentiae accusandi? Equidem id negaverim. Cum enim de rebus Mancipi loquuti essemus, non negavimus alias etiam res Mancipari potuisse v. c. quae antiquis temporibus apud Romanos magni pretii non habebantur, populo nondum luxurie corrupto; auctis vero rebus plurimi aestimabantur, quales margaritae et signa sunt. Vulgo enim et apud nos sit, ut plurimi actus, qui intra parietes componi possint, coram magistratu vel in iudicio fiant, quo major securitas rei sit. †

Si autem quaeris quo tempore divisio haec in res Mancipi et nec Mancipi invaluerit, id solum respondere possum, primam mentionem earum apud Ciceronem occurrere (v. c. in *Topicis* §. 5. in *Orat. pro Flacco* cap. 32. *pro Murena* cap. 2.). Distinguebantur eo modo res temporibus Gaii et Ulpiani, distinctioque haec etiam Boëthio nota fuit, sed ipse fatetur (l. c.) discrimen hoc jam aboluisse. ‡

Duplicis itaque juris antiquissimis temporibus res fuisse, alias in dominio, alias in bonis ~~et~~ satis superque ut putamus, exposuimus. Queritur autem si aliquis rem quam in dominio habuit vendiderit, solemnitatibus non observatis, id est, si eam tradiderit, non vero emancipaverit, qui

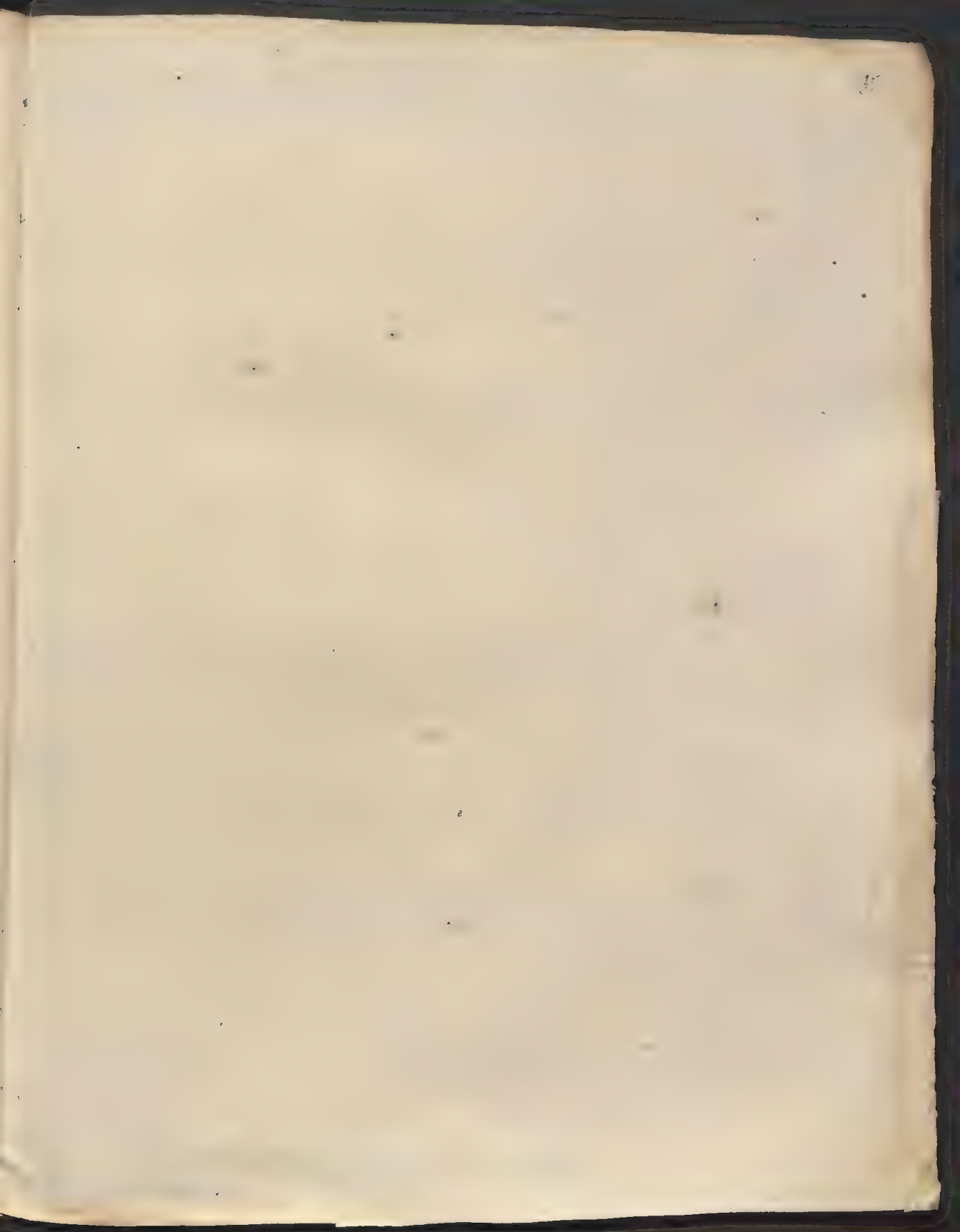
¶ Jam vero quae hucusque disputavimus eo redeunt: ut dominium ex jure Quiritium, et, quod recentiores inter-
 pretes Theophilum imitati, vocare solent, bonitarium tam pro effectibus, quam pro acquisitione maximo-
 pere differret. Solum dominium ex jure Quiritium proderat ad ipsam rei vindicationem impediendam,
 dominum ex jure Quiritium esse ostendebat eum, qui per suum imperatorem jussum concedere volebat;
 non quilibet alius officio habebatur ad dominium Quiritiarium transferendum. Nec hoc
 omnia in eo genere, ex quo res tantum in bonis sunt, qua cum nomine etiam prohiita essent, nec
 hanc formula petitoria (Gaius IV. 91. § 9). Hinc fieri poterat, ut eodem tempore alius in bo-
 nis haberet, alius dominus esset, quidem rei ex jure Quiritium (Gaius II. 40. § 9). At utraq;
 dominii specie minus diversa erat bona fidei possessio, ad Publicianam in primis in rem
 actionem, cum vero erat usurpationem velis, quaequam velis, effectus etiam circa res, quae in
 bonis essent, bonum habebat. Haubold ad II. II. 1. 29.

91
Jako Gains I. 192. wywa tego wyrazu prelopiorez rez ramiach rez mancipi.

Pradgupa byle dnie prawa ite ora prau.

wypada teraz^{na} napełnienie glosunki zwanej co do praw nery many powaznych i trado-
wanych I. Kollinga more rachodni między dominium civile i bonitarium, n.p. sprzed-
tem nery miaz, lez nie formalnie, chuz iaz odebrai; w tym razie wiejszego prawa
domaie domin. bonit nir civile, poniewaz pmer act. Publ. bronii iaz muge;
II iereli rachodni Kollinga między goss. b. p. i act. publ. n.p. iereli lbo ulradz
nery miaz i sprzedat iaz bonu innemu, samten nie must iaz bronii ten
ze iaz na psonie tego jaska causa do lupioney nery; poniewaz ten act. publ.
pmeroga. III, iereli Kollinga między b. p. a bona fides n.p. sprzedat lbo reco-
lwoiaz kradnie iaz i sprzedat daley i mowu daley bradnie i sprzedat, wpaie po-
miej panem ten nery ztodiez pmer sukcesyos, lez i tu iczne bradnie i daley
sprzedat. W ten raz cz jazo cz equo offalni uluyma iaz pny nery. Tredej
boniem tejdzi morna ze ten byt w mniemaniu ze raz nie fkradiona, sty pzo
ze sukcesorem rozpat, nir piewsz lupioney.

§ prawo Anglosa ze Jussyniana iur od dawna regimety, powstaly zyllo prawa ktore
sobie przywlaszczano na mowy praw Kurystos dawney i pmer. Jussynian to
glossowat ubymniaz i ir ludy nie maza Kurystos nie potrzeba labe i praw
ipmierzynego teraz, wprowadzi z praw dawnych ktore iur regimety, lez mowai
ze treba iaku nowoz regeneracyj praw. Savigny in Abh. a. d. j. 1014-1015. p 50.

factum est, ut ab vindicanda ea repelleretur? Observandum erit, talem etsi rem ejus generis vindicare potuisse, tamen semper hoc casu intercedente inferius fuisse jus vindicantis, cum rem quam in domino bonitario habui actione in rem publiciana semper tueri possem. Quid tamen accidit cum rem bona fide possidebam, alius-vero actionem publicianam instituit? Tunc bonae fidei possessio ut infirmior actioni publicianae cedebat, quia Praetor Publicius actione sua instituta veros dominos a re sua persequenda non repulit. Quod si multi b. f. possessores erant, de re sua disceptantes, praetor ex aequo et justo jus dabat.

Restat ut de personis quæ acquirere poterant disseramus, de quo cum supra uberrime locuti sumus (Hist. Cap. XI. p. 54.) dixisse sufficiat, Cives et Latinos res tam Mancipi quam nec Mancipi acquirere posse, peregrinos vero, nisi concessum sit.

In Quarta II.

Justinianus haec omnia mutavit, sublata differentia inter res ex Jure Quiritium, et res in bonis, (c. un. C. de Nudo Jure Quirit. tollendo ubi potius legere malim ex Jure Quirit. Non enim ipsum jus Quiritium, sed facultatem ex Jure Quirit. acquirendi dominii Justinianus sustulit; quod nonnulli libri MSCti probant, citante Gebauero et Spangenbergio). Constitutione hac Justiniane admodum jus quod circa acquirendam rem versa-

*quam antiqua
publicitaria hu-
dibrium esse
non dubitant
dicere.*

tur mutatum est. Ea enim factum 1, ut usucapio ita ut caeteri actus legitimi subferrentur 2, nec minus distinctio in res Mancipi et nec Mancipi, quod ex c. 31. C. de Usucap. transformand. patet; 3, utque traditione sola res acquirerentur (§. 40. Inst. de divis. rer.).

Culpandusne Justinianus est, quod omnia haec mutaverit, sunt forsitan qui quaerant. Equidem eum non accuso. Supra enim diximus, vindicationem per actionem Publicianam sublatam fuisse eoque factum ut distinctio inter dominium et actus legitimos subferretur. Quod cum Justinianus infirmum et sua ipsius natura collapsum vidisset, id quod per se ipsum sublatum quodammodo fuit, sustulit. Praeterea inde Justinianum excusari posse puto, quod cum diversitatem inter homines sustulisset, omnesque civitate donasset, etiam in Jure circa res versante, distinctionem subferre, eosque actus legitimos ad quos ineundos verba solemnia lingua latina proferenda fuere, debuerit abolere. ¶ Accedit, quod tempore Justiniani antiqua illa divisio Imperii Romani in Italiam et Provincias non valuit; ridiculum itaque esset, si adhuc distinctio juris Italiae et provinciarum valeret. ¶

§. 2. re in bonis Priusquam de *subjectis* a quibus dominium
non habita, qui vel possessio rei acquiri potest disseram, non-
jure commutabile nulla praemittenda videntur.
iamus, qui modo
idem circumfusi
jurant, et de rebus
quae in commercio
erant p. 292-290.

f Quamquam velut^{us} manipulationis ritus ~~fulfillisset~~ in
desuetudinem abiisset, ipseque Iustinianus iuxta dominium
ex jure Quirit. et in bonis fulfillisset, formula tamen
illa velut "sextio nummo uno," a Tabellionibus adhiberi solebat.
~~boni confabatur~~ Nummus ille jam nummus usua-
lis quod ~~nummum~~ usum consuetum in ritu manipula-
tis habet; jam dominus, quod ad tradendum do-
minium ex jure Quirit. adhibetur, vocabatur (Cavigny
II. p. 170.).

¶ Pier iakie holicie pniehodit ieryh Laimchi co do sadownictwa
na Wsłodzie, powiadriato ię na poroasthu Epohi IV. Hysł. Jery-
ha Laimchiego iur ad dawna wywabi edynie my negotiis
iuris civilis; do negotiis iuris gentium perwolono wywabi iery-
hio inmyh, a mianowicie Greckiego Jv. & d. do Accipit. Wska-
ty jurney legis actiones, a stat nie wymagano ieryha Laimch-
iego; zgoda jeryhiem prawym Wsłodowym masyt bydi repres-
i byt ieryh Laimchi, ale co do stosunkow prawnych opo-
pywanych, muriano perwolno ieremialnego im weryha
wywabi. Cujac. Obs. XVII. 16.

F Triatanie mōsteg upodobania z nery, iest doftakernym charakterem do okharania
ze pōprowem wtaenou nery. Juni ubrymnia re pmedar iſpolniet charakter
domini ormaru.

I Kto wiep. nieist demnie granh na wyſtawienie domu, a pawia wiatrak gwatu
mōie prawo. Ser, wi mi z tego puzidie wy dom iſwi dom wy wiatrak?

Nie mōsty byci ſieſmiak cude prawa, z Arjmiem d ofit puzatnyet pod pre-
lextem ze ſluda raryara ſaſiadowi. Buprem wolno byto watey obſerwui praw
ſuph wywai, chwiarby etad: ſluda dla ſaſiada ugniltu n-p. 4 mōgę dom mōy
ialo neywyet pawiai, chwiarbym pner to uypetnie raſtoit olia ſaſiada pr. 9. d.
De P. thad. arb. pr. 26. d. de damno. inf. 2, mōgę, na grunie ſwoim kopai ſudnia; chw-
iarbym pner to: uypetnie ofuſyt wodę ſaſiada pr. 24. §. ult. pr. 26. d. de damno. inf.
pr. 1. §. 12. d. de aqua ex aqua plu. 3, mōie ranyuie wodę na grunie ſwoim, z kō-
reſpa uerpat wodę, ofuſięd pr. 21. d. de aqua ex aqua plu. pr. 2. §. 13. d. ne quid
in loco publ. Ofellie ſpenienia wtaenoui puzwalney mōgę bylu re ſtrony krag-
du neſpazie, z ~~demnie~~ ^{inety} puzalney wyſtaw

I. z religiozno

1, z pōprowienia waly ^{mieda finis} (miedowata miedy) ^(finis) miedy gruntami ſaſiedzheimi, puzwi-
ona Bogu Terminus cf. Dionys. halicarn. II. 74. Terminus l.v. terminus.

2, kto pogrebat umartego na cudym grunie, nie mōiſt byci ten umarty
wykopany pr. 1. §. 2. pr. 7. pr. pr. d. de religioſis pr. 43. d. eod.

Quid dominium rei sit, supra definiimus, hic addere licet, nonnullos recentiorum ita id definire ut dicant: „dominium rei seu proprietatem tunc nos habere si ad libitum de ea re agere possimus, ita ut id abalienare nobis liceat.” Quod nihil nisi superflua verba sunt, cum ex rei natura pateat rem quam secundum voluntatem meam tractare possum, etiam vendere mihi licere. \neq

In dominio nostro tam mobilem quam immobilem rem habere possumus. Immobiliū rerum major tamen valor habetur; operae itaque pretium est, ut paulo uberius de iis loquamur. Prima autem regula de illis rebus est.

I. Dominum soli, omnium eorum dominum esse, quae cum solo cohaerent.

II. Nec minus ejus spatii aëris quod supra ~~ejusdem~~ fundum extollitur. \neq

III. Cum dominium ejusce generis rei, uni solum competat, duos in solidum eandem rem possidere non posse.

Fit tamen, quod etiam Romae accidit, ut dominium rei hisce qualitatibus praeditum, nunquam circumscribatur. Ab antiquissimis enim temporibus, moribus et longa consuetudine invaluit, ut vicini fundi sive praedia rustica, limite quinque pedum spatii; praedia urbana ve-

ro dimidio ejus spatii, sive sestertio pede (2½) distarent. Quos si connumeraverimus, idem numerus pedum atque in praediis rusticis, adparebit.

Constitutum praeterea fuit, ne aqua pluvia sive coelestis cadens, a vicinis impediretur, quominus aliter fluere quam natura solet. * Huc etiam referenda est subluatio arborum, de qua cf. Dirksen in Savigny's Zeitschrift T. II p. 405. sqq.

Praeterea potest aliis modis dominium vel possessio rei circumscribi, sed id potius ad Jus obligationum quam theoriam dominii pertinet, cum sive quis voluntarie dominium suum circumscripserit, sive nolente eo circumscriptum ei sit, obligationem contractam habere putetur, ut infra ostendemus.

Itaque patet dominium rei cum eodem jure

1) nunquam collidere, cum ab uno solum dominium rei haberi posse, regula juris sit. Col-

2) lidere tamen potest dominium cum jure in re, v. c. usufructu; quo casu jus in re potius dominio habetur.

Nec minus jus in re cum jure in re collidere potest, quo casu jus tempore prius,

potius esse putatur, n. p. usufructu a usufructu.

Quaenam autem personae, vel quae subjecta sint, quae dominium rei acquirere possint videamus.

* Hirslein (de veratione arbor etc. Gött. 1820) ubi nunc de
nie Hugo: poriewaz ten propis szegga iz do drew grani.
vengh, le merna byto 18 stopa odanai, areby nie solity uenia
winniom. Dobro! Ten nyr nie ladono uingh drew?
Prepity o obinanin drewa by fr. 13. D. X. 1. fr. 1. D. 43. 27. Offhalui
len fr. lah Tomary Ulpian: Quod ait praetor, ei lex XII. Tab.
efficere voluit, ubi quindecim pedes altius rami arboris circumdant.

fur: et hoc idcirco effectum est, ne umbra arboris vicino praedio noceat. 4.9. differentia furum capiti-
guleridiki hoc est: si quidem arbor adibus impendat, iucidi eam precipitur: si vero agro impendat, dan-
tum neq., ad quindecim pedes a terra cohereri. *Tomonoz to Basilia lib. 60. tit. 16. §. 13. Edw. v. 179*
δελωπτε ποδς εσθι νηρον -- *1791, νη τον θιδν* *τοδωσι τον νητορα.*
Hugo ad locum citatum Basilicorum provocans, contendit, verba fr. 1. quindecim pedes a terra altius, non
publicationem arboris spectare, sed delencationem superioris partis, ita ut reliqua arboris altitudi-
nem quindecim pedum non excedant; ad quod probandum afferens: secundum fr. ult. dig. de arborib.
certo spalis a fundo vicinali secudas fuisse, quo delencamentum inferiorum ramorum valde minus
relinquitur. —

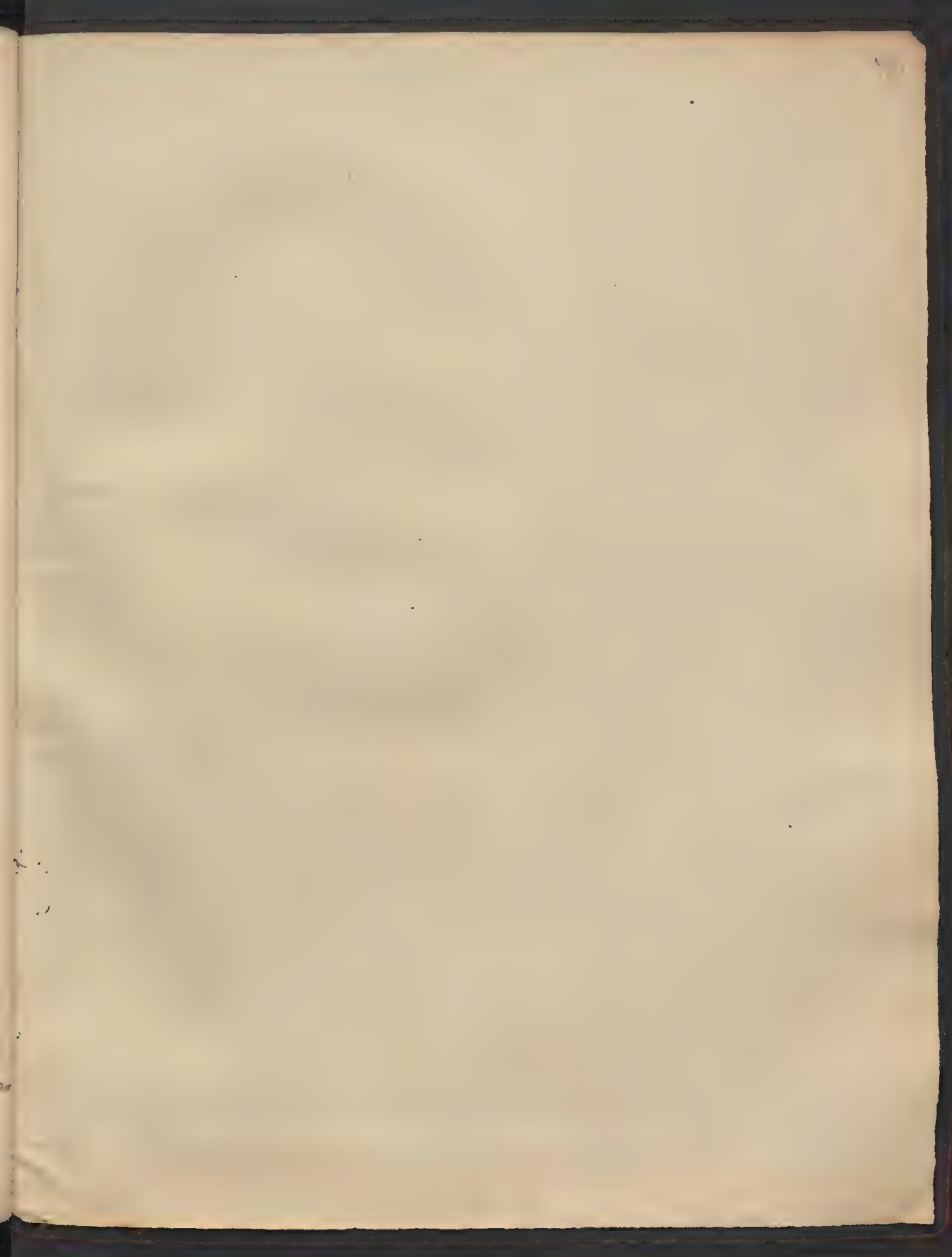
Sententia communis non defensoris nata est. W. C. C. Thibaudium *Systeme de Juris. R. 4. 502. Civilis*
Abf. 1. 2. et dispen. Zeitfahr. II. 3. Abf. 16. Therg, praebet opinionem Hugonis, utrumque agricultores
contrariam, ita repellere, ut loci Basilicorum, ab hoc citati, nullam rationem habendam esse dicat,
cum compilatores Basilicorum ut non Romani, non satis cum ingenio lingue latinae familiares
fuerint, ad intelligendum ex sua lingua equumendum sensum, saepe confusum edidit, verbi paria. The-
seca legem XII. Tab. haud dubie usam esse ea determinatione, ad significandum publicationem ramorum,
verbo: publicare. Nolum autem esse hoc verbum tantummodo ad significandum publicationem
ramorum inferiorum infernalum esse, non item superiorum.

Christian L. L. p. 29. observat: Romanos arbores fructiferas nunquam ita in agris fuisse, ut oleumque
notis in regionibus fieri solent, sed illos tantum in pomariis plantasse, quae proxime urbes et viros
erant (Varro I. 16. Cato 8.). Jussura autem esse (p. 26.), spalis quinq., aut sex pedum, circa solum
agrum, ulmi, fraxini, populi et salicis plantata inveniebantur, quae supra decumina bantur sunt.
Ila columella V. 7. "propter etiam ulmus pro disponi, ut ad hoc levare decumina, ne altitudinem

quindecim pedum excedat. Porrimo legi, senu nienere; illi rursus phodity grunlow, a dno in
 fadiy uq. 2. gny obina den. badiy w raga w pnia; w iurbi. dfferhaya lubo w solm 1018. w ppta
 (ad titul. Digestor. de Arborib. cedendis Jenu autore P. Chr. Gottl. Andred) a autorowi rozprawy nie
 ruana, kor samo w Lihant; dirlfen itymnie. Tam 2. Egerich etomarrow n. a. Harmenopu-
 la, oharat autor de wyprawy pignat uq. ten pnapis do agrodio nie de jst, bo wyprawa wyprawa
 y kstos bgyerov. Igitur non agny sed haly rciuniz, usq. solis nupietum esse voluit eta-
 chor, neq. viano pelt wphaleu coercenda arboriz, sed dominus eam coercere voluit, sed
 hunc solum suffis arborem coercere. Nulla igitur dabilatio est, quin decemini non arbo-
 ris partem quindecim pedibus superiorem delumari, sed ramulos inferiores usque
 ad quindecim pedes a terra circumadi iussent. Basilicorum autem auctores aequaliter con-
 stantia, usq. sunt verbo kddwv, quod autore Stephano f. v. significat ramulos
 teneriores deputare, et pro ea, que in illis auctoribus cernitur, haud vulgari diligen-
 tia, verosimile est, si ex mente Prætoris vel decemvirorum decumminandas esse cen-
 suissent arbores, eos fuisse usus verbo hinc rei proprio dhwtygdhew (decummi-
 nare). Itaq. inter preter, Egeri delarant, illam subnationem in us arboribus to-
 cum habere, que quindecim pedibus altius creverint.

F. liqui interellatione omne genus materia, ex qua educta essent, significatur probr. d. de V. l.

7 Jereli dwóch ięz umowi na wyśiadanie i wypełne nożenie sukni, i gdy zabronie
wywania tej sukni wypełnitlowi memi gwałtę ięz prawa. Jereli ięz nadwrywa
wyśiadaney nery, nęfi zę sukni, rawnę na deparu, i tu prawda gwałtę ięz
prawa bez męliw conditio pępidentis

1. Dominium rei qui adquirere possint nuper diximus, *l. i. uivis, Lelini, peregr.*

2. Non solum persona una (quam recentiores *physicam* apellant), sed etiam collegia, sive personae sic dictae morales, adquirere possunt.

3. Nec minus plures res in communi eandem rem recte possidebunt, quod recentiores *Condominium* apellant. Possidere autem possunt vel partes divisas vel indivisas, ita ut dominium utris competat, possessio vero non in eodem momento ab iis exerceatur. Itaque si societas quaedam dominium rei habet, quae una persona putatur, singulares ejusdem societatis homines pro diviso rem possidere possunt, quod ex supra dicta regula patet. Intercedunt tunc temporis inter personam ejus generis sequentia jura:

a) quilibet sociorum divisionem rei in communi possessam poscere non prohibetur.

b) Donec in societate manent, cuilibet eorum jus in rem possessam competit, nec in exercendo eo socius a socio prohiberi potest. ¶ Quid tamen si alter sociorum jus in rem exercens viderit sui ipsius jus laesum? Tunc regula juris est, meliorem causam prohibentis esse; cum socius qui eo ipso quod prohibeatur jus suum laesum videat, societate excedere non impedia-

tur. Ita possessa res distinguenda est a possessa re ab Universitate, sive persona morali sensu strictissimo, cum homines personam talem componentes nisi pro indivisis partibus possidere non possint, cum omnes unam personam efficere credantur.

De Objectis dominii nunc videamus.

Diximus supra quomodo res dividantur. Sed monendum est, esse alias divisiones, quas supra, cum ad rem facere non videretur, omisimus. Itaque repetendae hic sunt (Hugo R. R. Gesch. §. 83. 201.). Dividuntur enim res

1. in eas quae in Commercio sunt, atque eas, quae extra Commmercium esse putantur, sive eas, quae alienari a nemine poterant. Sunt autem

a) communes, ut mare, ripa: *portus Jus Gent.*

b) res publicae, quales sunt flumina navigabilia cum ripis suis, viae publicae fr. 1. pr. D. de divis. rer.

Quoad significationem verbi *res publica* attinet, id observo: olim nisi patrimonium populi Romani ita appellatum fuisse, postea vero ad res supra dictas restrictum id esse.

c) res universitatis, quae nullo modo alienari possunt, cum ad abalienationem earum, ae | omnium personarum quae universitatem component consensum necessarium esse, Romani putarent.

Res-

¶ *patru, licet possideret alio reo, et licet minus lorry pene, oportere go i purpura lybut du-
gi, o rem Gaint II. 52. — 50, rursus ex contrario accidit, ut qui suat alienam rem se
posidere, usucapiat: vel si rem hereditariam, cuius possessionem heres nondum nactus
est, aliquis possideat — et in tantum licet usucapio concessa est, ut et res, quae
sola continentur, anno usucapiantur. — quare autem omnino tam improba pos-
sessio et usucapio concessa sit, illa ratio est, quod voluerunt veteres, matuniz her-
editates adiri, ut essent, qui sacra facerent, quorum illis temporibus summa ob-
servatio fuit, et ut creditores haberent, a quibus suum consequerentur. — ex aucto-
ritate Hadriani Pct. factum est, ut tales usucapiones revocarentur. Melius igitur
proposito erat creditis usucapiendis, qui, relicta priori causa, pro herede usque possi-
dere operat, quam multo celerius dominium adquireret. Plurima quae huc referat, in-
pediat diff. Cawl. Annibz de Neipah h. titulo, Ladiphuli 1021.*

145
I Co ieden posiada natery do wryphliu, poniewaz nigdy jwdiat nery miedzy talie
opby napozpiu nie more, w ist. pnieuwnie w societas. Jereli umre ieden ex
sociis, ~~nie upada societas, ani iaz nie upada iaz~~; pnieuwnie universitas, ~~Nawaz~~
iepane treba roquty: nemo sibi causam possessionis mutare potest (Lugny p 56. 99) iazaz iaz do, nery

I Nie wryphlie nery moga, byci ^{prer obly prywatne} posiadane, jhoz upada mowi o obelie domi-
ni.

¶ Jur. rzymskie w XII. tabl. dzielty iaz nery dwoidal, na talie alore mogty byci 2,
i alore nie mogty byci posiadane. Byty ras' albo humani jini albo divini
jini

¶ breg iednakre o byle iaz natery do wryphliu, iaz datalo woda wysewa mare appuat
licew Leg. 6.

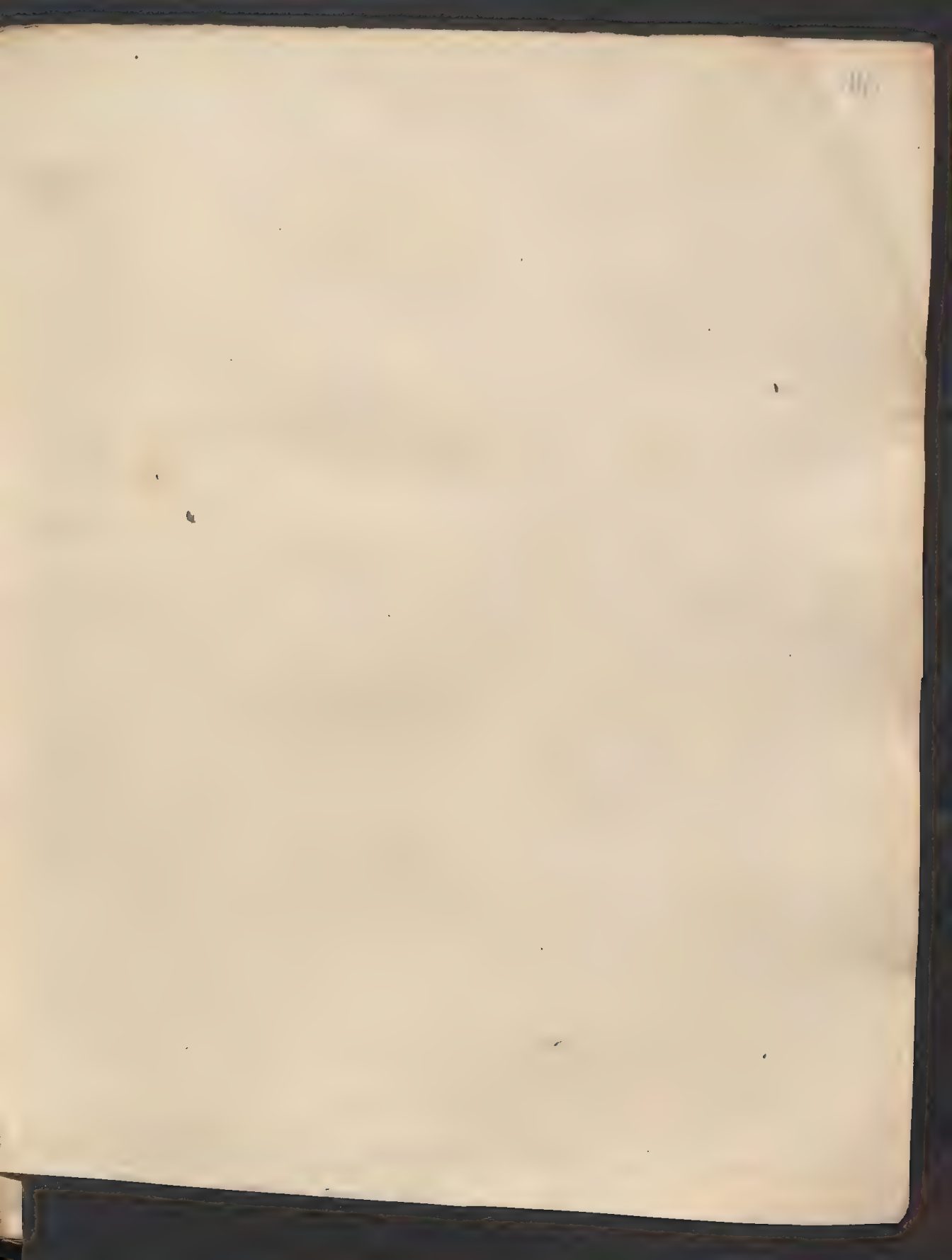
¶ dobra nawodne dla woiny od prywatnych.

I Namet i wlenras liedyby iaz wryphlie rodrity opby universitas, nie mogtaby napoz-
piu spnedaw; iepane bowiem potrzeba areby universitas. Sym sprobem powrata
ialp iaz rewigrata, t. i. prer upowarnienie ~~szadu~~.

† Emptio harum rerum nulla est (pr. 34. d. Empt. vend.) nisi: langquam acceptio rei prin-
cipalis veniant, uti templum cum pago, sepulchrum cum agro (pr. 24. d. cod.).

Jeżeli, czy niewolno było cudziemu wrywać kopistów. chodzi o nich? Wolno raczej,
bo nichomu nie zabroniono; po Tybore rezerwai, chociaż ten nakazał do res. publ. nie
w dawać ich w adm. n. kopistów nie mógł być obywatel.

Jeżeli prawo rzymskiego wyzpięcia miast Galichów nie mogły być stawiane mia-
sta jako tylko postęgi pewnych obrotów; szczególniej przedmure i pomure nakazano
do wany narwany fanche; mniej ściśle były bramy ponieważ przez nie wypraw-
owane umartyle, i mury miasta które na poprzek; propechny wyteko
w czasie oblężenia miasta od nieprzyjaciół musiały być wytemi. o rom. res.
pr. i. i. od innych pr. H. a. u. b. o. i. c. h. wywołania ad Heinemann II. 1. 4. 0.

Ad diis manibus relicta sunt. laquei esse designabant exauguratione, qui fiebat per evocationem fau-
rum: capto quoque ab hostibus fauce esse designabant, liberatis tamen, quasi poplimini iure quipsum
recuperabant fauulinoniam Heinss. II. 1. 4. 2.

Res publicae, si eas alio sensu spectamus; aliter dividebantur; dicebatur enim omne id rei publicae esse, cujus usus peregrinis interdictus fuit, quales erant

d) res divini juris (Gaii Comment. II. 2. 3.). Quae iterum dividebantur, in res sacras, sanc-
tas, religiosas.

Res sacra dicebatur quaevis res a pontifici-
bus Diis consecrata, quales templa fuere (Gaii
Comment II. 4.). ~~Res sancta~~ a Gaio (Comment
II. 8.) et compileribus Digestorum, murus et
portae urbis dicuntur (fr. 1. D. de divinis rebus).
~~Scimus tamen olim pomerium solum hoc no-~~
~~mine donotatum fuisse (Liv. I. 44. A. Gellius~~
~~XIII. 14.).~~ Cur autem res ejusce generis Uni-
versitatis non diceretur, inde patet, quod apud
omnes Italiae populos acceptum olim fuisset
ut urbes non conderentur, nisi ritu sacro eo-
que certo. Res religiosas omnia loca diceban-
tur, ubi mortuus sepultus erat (Gaius Com-
ment II. 6.). Differunt eo a re sacra, quod in
commercio sunt, abalienarique possunt, ea ta-
men condicione ut res religiosas in aeternum
maneant (fr. 10. D. de religiosis). Rerum re-
ligiosarum jam XII. Tab. leges mentionem fe-
cerunt, quia omnibus Italicis populis persua-
sum erat, cuius juris esse debeant. Plerisque te-
ste Gaio (Comment II. 7.) placuit in provin-

fr. 1. pr. D. de Res. divi. atoli
quae talia, defintur, Gaius (l. l.)
sacra sunt, quae Diis superis conse-
crata sunt, religiose quae
Mutantur ius Pontificum ex
lipis ritualibus secular, portas
non haberi sacras dicit, quod per
ear cadavera, aliisque imunda ex ju-
dentur. Geli inde portas sanctas
aiunt, quia eas non magis quam
Encumet i. involuntis minoris
Dei dicta religio- sacre par est.
ta, quia Diis Manibus
dedicabatur.

Nullum

Exi illatione mortui in alie-
num locum locum non efficiunt
religiosus, non licet tamen domino
propria autoritate offerre illata
aut corpus tollere; sed alicui ei
in factum datur, per quam is, qui
inhulit, aut tollere id, quod inhulit,
aut loci prelium proflare cogitur.
fr. D. fr. 7. D. de religios. - Insuper
ta venia a pontificibus cadavera tolli
poterunt.

sc. homines, possidentes.

ciali solo religiosum solum non fieri, quia in eo solo dominium populi Romani est, vel Caesaris; nos autem possessionem tantum et usumfructum habere videmur. ‡

CAPUT V.

~~Reliqua de acquisitione dominii et~~

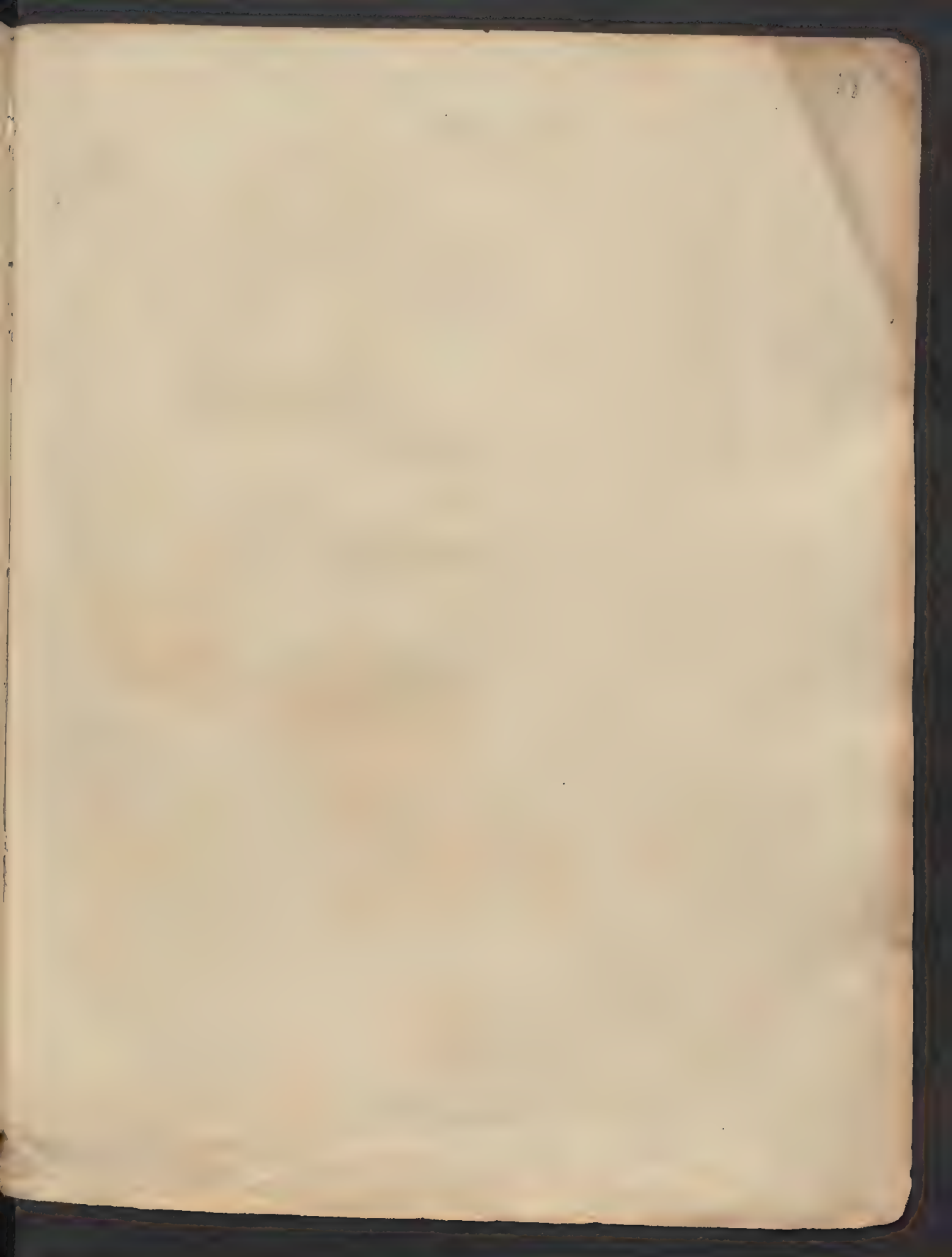
~~Dominium rei quomodo adquiratur?~~

~~possessio~~ per quas personas poteramus dominia et possessiones acquirere, historia possessoris p. 250-262.

Diximus supra quae personae acquirere poterant; quibus autem modis id fieret, nunc disputandum est.

Acquirebatur res: 1 vel civili, 2 vel naturali modo; id est actu legitimo vel solemnitate omni posthabita.

Nisi actu ipsius personae acquirentis intercedente res adquiri non potuit (cf. Instit. de divis. rer:). Ab antiquissimis tamen temporibus apud Romanos usu receptum fuit, per eos qui potestati nostrae subjecti sunt adquiri nobis posse, adeo quidem ut etiamsi nolentes adquisierint, dummodo res acquisita emolumento nostro sit, adquisitio recte facta putetur. Adquisitio illo modo facta, adquisitio civilis dicebatur; rem vero per ^{nobis} quoscunque non subjectos adquisitam, jure naturali adquisitam nobis esse, ICI Romani putabant. ‡ Quo tempore ea distinctio invaluerit, certo definiri non potest. In

§ Sępo między pohanami ich, że lubo w nie ich religioz, more byle, uwarane pro
religioz, albo pro faun, albowiem, formalnoie dr. nie parhuyonowate, lezy; iah
ich pohanie z przystosowal Daley, jton Gara: ulique lamem ejusmodi bous liet
non jst religioz pro religioz habetur --- quod in provinciis non ex aucto-
ritate populi Romani confectum est proprie faun non est --- pro
faun habetur.

¶ Tęgo mięysa nie pokażcie iż to, iak gdyby niewola byto gniebai umartyle na
samiu gruntu; ier re nie mogli pusty upodobania swęgo pzedawać posiadaj
ie innym na mięysa porbowania umartyle, lub udrzełai dobrowolnie na swę
by. W powinycuż znalazaty iż talre wolne mięysa ex jure gladio. Przyjęmy
ze pogramione mięysa wolne che służbi na maner kamet gunt, in powin
ia cesar, lub populi. — Od naszo wyprawienia religii Chreśc. w Krymie, w innego
ornawano wyprawami błędnymy wymięili, o oem w prawie hasownem.

¶ Dotąd pędalismy rewnego, tylko regii Hiporyi Domin. Przyjęmyż lezar do regii
mewegney, wzbierając silek swobody nabywania Domin. i pofalpi.

¶ Tymaz ten mięyt nabywawai re swony pana, lub re swony lęgo innego.

*(Schwiedt to flegd re dawniej nie nabywano nary iak per actum legitimum,
komu wize upa, piono per actum legit. byt wtenciel. i znou upa, piono)*

¶ W legu re nikt nie more nabywaw iak puer fibie lub swiako poudatych. W męys
to upato co do jęz rerum, mięyt hardy kupwaw puer fibie albo poudatyn, albo ser
puer wolno upato. Co do obligacyi uęyle iż utrzymywato.

† Jest to plan postroenia nary, rachowany między opob,
wprowadzając a nery, wprowadzając

† n. p. nie przesuwaj wpada, lecz wpada nowa nabyta "Drobia" i

jure obligationum etiam sub Justiniano id observabatur.

3. jure hereditario.

Res ita acquisita vel in dominio vel in possessione nostra est. De ipsa acquisitione quidem illa sit, disputandum nunc est.

Adquisitio vel *possessio* rei, ipsa rei *detentio* dicitur, inter personam acquirentem et rem adquisitam intercedens. Jura autem tali acquisitioni adnexa sunt:

a. Possessionem continua detentione per usucapionem in dominium mutari.

namel: moment ieden
nie more byd' przewany.

b. Ei qui possidet, quo magis quiete possidere possit, etsi injuste possidere videretur, auxilium ferri oportere, ideo ne promiscue omnia fiant, tranquillitasque publica turbetur. Regula itaque est, quemque possidentem ideo quod possidet, quiete possidere debere, donec cognitum fuerit, utrum juste an iniuste possideat.

I dopischi rozetnie spier
wofnygniznym nie bez
die.

Ob eandem rationem is quoque in possessa re non turbabitur, qui nec vi nec clam, nec precario possidet. Quisquis itaque eo modo possidentem in exercenda possessione turbans, quominus id faciat, prohibetur, jusque suum amittit, quod ei ad rem ab alio possessam competit, quia publicam tranquillitatem turbavit. Hujus rei causa *Interdicta* introducta fuere (Inst. IV. 15. de Interdict.) quae ita possessionem tuen-

donosowo, quod puez adhibe-
it.

o/ tur, ut eam Usucapio confirmat. Ad tuendam possessionem per Interdicta animus possidendi requiritur; ad retinendam vero eam per Usucapionem bona fides ab initio ut fuerit, requiritur. Possessio eo modo (per usucapionem scilicet) adquisita, civilis possessio dicitur. Quilibet itaque qui usucapione possessionem suam tuetur, Interdictis quoque eam tueri potest, cum usucapio sit potior Interdictis; nam ad Interdicta solum animus possessionis, ad usucapionem vero, animus dominii requiritur 5).[‡] Mentis itaque expers, v. c. insanus, rem in dominio habere non potest, sed in possessione, ad quam retinendam animus possessionis non requiritur.[‡] Adquiritur possessio facto et animo, quoties itaque alterutrum deest, tunc possessio nullius momenti esse putatur, praecipue si deest animus, cum possessio tunc primum valeat, cum animus possidendi interces- sit. — *Hactenus per hanc re me hanc hanc max*

Fine more iey fmedad

*‡ A re iey per arbitrio de re
sua statuendi ne iey do-
tyi breba nieri mormon
fmedania nery. Reproy-
mney furo puz hony nery
puz nery ma arbitrium.*

*fr. 153. D. de R. J. — — Utiqz
nulla possessio adquiri, nisi
animo et corpore puz: ita
nulla amittitur, nisi in qua
utrumque in contrarium
actum.*

Moribus et longa consuetudine apud Roma-
nos valuit, licere cuilibet, etsi non bona fide
id fecerit, rem mobilem vel immobilem acqui-
rere, quam derelictam invenerit. Res ejusmodi pos-
sessio vacua dicebatur. [‡] Quo nomine etiam il-
lam Romani dicebant, a qua acquirenda nemo

5) cf. Dissert. nostra de vita Decii. p. 102 sqq.

55

¶ Ale hto ma animus possidendi vidai re prakonany iest, lub, idac mu iest, re pstruic
posiada. Ale takim sposobem nawet: to dziey more bronie swey nery pner
terdictum. Bo iereli w tym momencie nie stawia swiadkows, musi prakon in nym
sposobem dochodzi sprawy. Tak raitte, ale dogiero po sein ubarany wspanie
da nego niat animus possidendi.

¶ p. zachodzi sprawa, z tego co iest dotychczas, prakonany iest re nabyta prakonanie
ner do prakonania nater, mam iednak animus possidendi, orzechow chowawca htoia
city soko sprawy more umienie. Tu iest bronie pner gubierstwa Jereli hto ubry-
muie re posiada nery prakonanie iest iego, dogierli. tego nie dokarato posia-
dam ciagle cum animo dominii, nie ipsem bonum prakonany re ner iest iego.
Tam wiez gdzie iest animus dominii, musi byci takie animus possidendi, ale nie contra.

¶ posessio nery, powinien miec animus possess, n. p. furius.

I Postug mefistow moralnych obowiazany iestem racjonalny, ner, a o htoiey wiem re
do kogo innego nater, oddaci. Nie tak fadili. Ale. — Ale iakie ludy hto wydzie
na iarmarku, ktorego w domu nie wstawy wy moga, nabyti domu iego? Moga, ale nie
wzuchowaci, bo nie maza bona fides. — A zatem nigdy domu tym sposobem pro-
mezo nabyti nie moga? Tam gdzie wstawy, pewno. Ale gdzie indziej to uchodzi, np.
gdzie hto tak wzdrowat iak puz pater Aneas, z Creuz, matym Juliem —
to do res mobilis to nie podpada wzuchowaci.

¶ Widać dwóch iakoż, że ieden odpresta drugiego, i sam cheć nie obić,
do tego nie ma prawa.

Do nabycia niegdyż iakoż nie potrzeba ni iak factum i animus. Bądź to ra-
zem bądź oddzielnie. — Jeżeli oddzielnie rachodzi samo factum, posiadam wlen-
raz naturalistycznie, ~~z~~ nie wiedząc czy posiadam n. p. quisque. — Jeżeli od-
dzielnie sam animus, musi być w ten raz mowić w tym momencie nabycia
nawet. — Sądy sposoby nabywania niewątpliwie brevis manu longa manu. — Widać
nawet że niedostatek jest że teoria niewątpliwie której utrzymuję, że potrzeba raus
dotykania ich nawet.

¶
Kiedyż ich dwóch posiadać i iakoż? Kowier tym sposobem iak ich nabyta, t. j.
przez factum i przez animus. Albo razem (factum animus), albo osobno. —
n. p. trzymam nie w ręku, jeżeli z ręką wypadnie mi nie jestem w posiadaniu
nawet. Ale posiadam w ten raz przez factum, lecz posiadam przez animus.
Lecz jeżeli posiadana nie wypadnie mi z ręki do ręki, ani facto ani
animo nie posiadam. Jeżeli więc raz nie rachodzi mowić nabycia
utrąconej nawet przysięga być possessio. — Bogdan pr. 34. d. 2. et v. A. P. pr.
w. 2. i. d. cod.

prohibere me posset, deficiente ei jure, quo me prohiberet. 7

Aliam tamen theoriam recentiores excogitarunt, qui licet non negent, supra expositam theoriam Jurisprudentiae Romanae respondere, utilitatisque causa eam theoriam de dominio introductam esse, attamen ^{est}acquiri posse contendunt si v. c. pedibus fundum calcavissem, manumque rem attigissem. Sed obliviscuntur illi secundum eam theoriam omnes partes fundi quas non calcavissem, omnesque partes rei mobilis quas non attigissem, a me non possessas putari debere. Possessio itaque talis non adquisita esset, nisi solidum diem in calcanda vel tangenda re contrivissem! Quaestio nunc oritur cujus juris possessio sit?

Possessionem ^{est}naturalis juris esse, nemo est qui neget. Possessio enim amittitur, si ratio physica ob quam rem aliquam possideramus deest, aut si praesente facto ipso, animus rem possidendi aberit (fr. 1. D. de A. v. A. P.).

Quaeri potest, quo tempore possessio in usu apud Romanos esse coeperit? Diximus supra XII. Tabular. leges usucapionis meminisse; unde patet ab antiquissimis temporibus possessionem Romanos novisse, eamque per usucapionem in legitimum dominium mutari solitos fuisse. Ad illam

Interdicta referri videntur, quorum originem Niebuhr sequenti modo enucleat 6). Ager Romanus, ab antiquissimis temporibus duplex fuit, *publicus* sive is, qui hosti bello victo adimebatur, et ager *privatus*. † Ager ille consentiente populo nonnullis civibus possidendus dabatur, ea conditione, ut cum respublica eo indiguerit, populus eum receperit. ‡ Cum tamen eo pacto ager traditus veluti proprius possidentis esset, constitutum fuit, ut qui possidentem prohibuisset quominus tranquille possidere posset, Interdicto ~~sive Decreto~~ prohiberetur. Re itaque constituta visum postea fuisse, supra laudatus auctor affirmat, id institutum privatis negotiis adaptari, ita, ut qui vindicatione rem a se usucaptam tueri non posset per Interdictum rem a se possessam tueretur. †

Hinc origo Interdictorum, quae cum alia iudicia in longum traherentur, citissime ad rem recuperandam adducebant. Ad quorum instar medio aevo instituta sunt *possessoria summarissima*, de quibus v. Savigny l. c. p. 551. †

§. 4. quomodo res adquirantur, unilaterali ter, et vulgo leguntur p. 262-266. p. 268-271. Cum in Ulpiano, nec non in Institutionibus, quatenus mutati temporis ratio ferebat, acquisitiones civiles, accurate divisas, et secundum aptissimum ordinem singulas reperiamus. descriptas: naturalium acquisitionum doctrina, qualis in Institutionibus traditur, tam ad hoc esse confusa omnique artis expertis, ut exempla potius, varie

‡. Adquiritur praeterea res, diverso a supra dictis modo, quas acquisitiones vel *relativas* vel *absolutas* esse, nonnulli, barbaris vocibus utentes, dicunt. Adquiro enim:

l. c. Tomo II. 370. Savigny *das Recht des Besitzes* p. 174. usque ad p. 188. (ed. 3tia).

et fortuito casu dispersa, quam concinnam dispositionem exprimeris (Moreroll de ord. iur. p. 26.)

¶ quocumque tempore eandem revocare, atque
interdicta possessoria forent remedia iuris, quibus
is, qui talem agrum publicum possidebat, se
contra aliorum tentamina posset defendere. Egregie
ita explicant possunt definitiones Aetii Galli (qui
Test. s. v. possessio) atque Gervolani fr. 115. d. de vi.
quavis negare volumus, Aetium Gallum magis
h. l. respectisse ad possessionem ex seculo, qui etiam
nunc accipitur. Heimbach C. A. Gall. de v. l.
frag. Lipp. 1827.

≠ Nie mogła być wtajemniczona iść iść na gruntach prywatnych; na gruntach publicznych być iść gatunku wtajemniczenia.

‡ Podobno posiadaniu bardzo ich ubiegali państwu przed Lex Licinia.

‡ Ili possidetis. To wzięto iść w Vili. (Vili p. 119).

‡ Takie więc posiadanie, narywało ich dawno bieżącej possessio. Do posiadaczy przez siebie nary, iereli nie była marnymowana, lub nie ramieniona per usucapionem ~~in~~ possessio civilis, nielt prawa nie miało; wyjąwszy do posiadaczy nary od Bradu, i to bieżącej naryto narwiłko possessio. cf. Livius VII. 10. Bardzo piękne miejsce, Stomarego też nary, ięz. w Oratoryum V. 10. Mówi on eodem anno (661. ab u.c.) loca publica quae in circuitu Capitolii pontificibus, auguribus, decemviris et flaminiibus in possessionem tradita erant, argente inopia vendita sunt. t. i. ramienioną rozpata wtajemniczenia ne wtajemniczenia prywatnych. Ergo possessio e Stobatus et Savignii sententia effect usque agri publici, concessus uivibus singulis, ex tamen lege, ut possit res publica.

‡ Kiechdy mogą napawać na to sporne toty stony, aby w tym momencie było omaronym do tego nary possessio nary, o której spór idzie. q lak n. p. muget sz nie koncentrować ofierowania mi od preiwnika hanu re mi nary wypa po uhwoni ronym proessie. Mogłem gwałtem dochodzić. posiad to in mory, rozprawiać to preiwni kowi reby nnie ghowyt, fam dopilnować reby iz przed spór uhwoni ryt. W Wrynie per Indict ali possidetis zakazwać zakaz gwałtem gnetor, stony go stuchaty ponieważ wielkie było raufanie wraiemne ludzi, nir w dar barygishu nasak wielu 13 i wielu 14. gdzie preiwni (Bouffon) rozstrzygało. Wlen raz ponimo zakazu nie raz wprywat preiwni stony ofiaroney nary o blow spór uwat. Nad wypadato areby fam sz szmestraya, stony na nary, to iz narypato possessio. fam auiff. Trwa do ład gdzie nieydie w stony reby.

* Jereli ras' niebpe azu; kine doyprei muria widornie, pnyrepia, ię do nery
naprey, nateraz do pnieisney pnyry ar do rasu pewnego. Gains in C. II ~~71~~ 71.) x. i.
do wli ię, cowa nirozowu, i kaisiye moy gunt z adrym gantem.

† m. p. iereli mybudowat lico na gruncie moim dom, lub co radit, nery ta
domnie nateraz

† Lery fhadie to? licy nely ię, res publica oremur nie wyppa pnyppaigia na lery nery?
Toniewar w omawieniu licy ię, pnyppaigia na wyppa publicum mawati Prymian-
nie. I lico wpyppa mawati wyppaigia ię ię na nery, ar do iako mawati licy
mawati nateraz wyppa ię?

*Posidum absolute, l. ii. nie derywuje mego
grawa do niktogo, i niedziataia, nie przy nabywaniu* 263

a.) Rem editam ex re a me possessa, veluti fructum ex arbore.

b.) Nec minus si res aliena cum mea coa-
luit; quod vario modo accidere potest; si solum
a me possessum nonnullas mutationes experitur.

aa.) Alluvione, cum pedetentim meo solo partes alieni soli ita accedunt ut aestimare non possumus, quantum quo ~~quo~~ momento temporis ~~adicia~~

~~adicia~~ (Gaii Comment. II. 70). ~~7~~

bb.) Accessione, si majores partes quam quae alluvione intercedente adhaerere meo solo solent, fundo a me possesso adhaeserunt (Gaii Comment II. 73 sqq.). ~~7~~

cc.) Alveo fluminis mutato. Observandum est, flumina navigabilia ex opinione Romanorum in commercio non fuisse. Si itaque flumen alveum mutaverat, alveus ex opinione Romanorum, possessori adjacentis flumini ripae, cedebat. Cui casui adnumerari potest Insula in flumine nata, quae si propior meae ripae crevit, tunc mea, si in medio flumine tunc possessor ^{um} ripae ex utraque parte fluminis adjacentis, esse putabatur (Gaii Comment. II. 72.). ~~7~~

Id tamen solum in agro arcifinio, nunquam vero in agro limitaneo (fr. 16. D. de A. R. D. fr. l. §. 6. de fluminib.) locum habuit. Errant recentiores qui agrum arcifinium eum esse putant

*takieg wery n. p. czereli samu-
wolsie do wery murey inna-
sig przy rezi, nie tu nie
dziatam. - Jozeli madywie
zhenk dziatan wtem, iest
to nabyie relative, poniewaz
war materialna gmeremine
new, do logu innego dam,
adictum fuerit) nalerata.*

cujus extrema definita sint finibus, id est signis per naturam constitutis ad flumen aliquod usque pertinentibus; ~~¶~~ destitutum vero iis agrum limitaneum vocant; cum inde coiiciendum esset, quemlibet agrum finibus ejus generis non cöercitum limitaneum esse. Nos itaque verisimiliorem opinionem sequentes, cum agrum a Romanis limitaneum esse dictum, qui sacris caeremoniis adhibitis, ut agri coloniarum, obarari solebant, putamus; arcifinium^{erunt} vero eum, cujus limites eo ritu non fuerunt designati (cf. Auctores quos Brissonius s. v. *arcifinius* et *limes* citavit, quos optime explicuit Niebuhr I. c. Tomo II. p. 380 usque ad 395.).

c.) ~~¶~~ Non solum accessio in rebus immobilibus, de quibus hucusque disputavimus, sed in mobilibus quoque, locum habere potest. Saepe enim fit ut res mea mobilis cum re immobili, et quidem aliena coalescat; quo casu mobilis res immobili cedit, quae si a re immobili disjungi potest, a vindicanda ea non prohibeor. Excepto casu, si tignum meum junctum sit aedibus alienis; tunc temporis enim vindicare id non possum legibus XII. Tabular. id vetantibus, ne urbs
 + ruina deformatetur (cf. Hugo R. RGesch. §. 91.). Datur vero *actio tigni juncti* ad vindicandam rem meam, dirutis vel delapsis illis aedibus.

d.) Coalescere praeterea res mea *mobilis cum*

Laudum antea am obtentionem, munitionibus, pectus, itineribus, ceteris acerbis ac a missis,
apud omnes civitates et per ea loca que antiquitus a possessoribus poluerunt obtineri, et
ut Mincus loc. p. 44. Apud Antonium Lamen, p. 45. qui ante a possessoribus poluerunt
obtinere. Ahenant Lamen loc.

¶ n.p. jeżeli jest jaka rzeka, lub góra. Lecz takim sposobem byłoby więcej gruntów limitowanych niż acrispinus; na sąsiedniej stronie więc gruntów nie byłoby accessio lub aluvio; co też rozumowi sprzeczne. A iudex mowi Frontinus: nihil est ergo (ager acrispinus) p-2

I¶ Tedy więc grunt jest limitowany, który wprost oddzielony od gruntów Rym. jeżeli n.p. rzek z woli do siebie należącej uposażona Rym. na wyprawienie kolonii. Choćby nie było na wyprawienie kolonii było powiększonym, nie może więc z takim gruntem łączyć się grunt niepowiększony. Kąda więc reszta gruntu za małą granicą, chociażby była prostokątna z gruntem kolonii, nie należała do kolonistów.

¶ Accessio more racheodii nie tylko z strony wody nieuchomej n.p. ager, lecz i z strony wody ruchomej

¶ Mogeż skarżyć iednak in duplum, a po upadku domu, chwyciwszy iur iurisy obywateli podwójne wynagrodzenie, między innymi herca pr. 2. D. XLVII. 3. Postać Justyniana było u niego liczenie podwójnego wynagrodzenia nie obywateli 5. 29. 7. do Res. Divis.

7 n. j. iereli do regarka llo'uemu braku llo'tha iednego, pnyregie llo'tha
z innego regarka, llo'ie się nada, odmieniam neur, poniewaz z maffy
metalm neur robiz catkowita. — Iereli Dewitli od regarka od tony, reupra
bednie regark.

1: lalo iif wale w innego dwa galunki sora miepai (commista), ryli puz-
ryi i pizynie; wale w innego mleko z wody (confale). Wale neur nie bedniemy
mili ani wody ani mleka. Tu bednie albo comunia bonu. albo pankez diwile.

re mobili aliena potest; quo casu animadvertendum erit, num res ita junctae si disjunctae fuerint, naturam suam vel formam mutant. Quod ut fiat observandum prius esse puto atque investigandum, quatenam ex utraque parte res principalis sit, sive ea sine qua alia res consistere non potest, aut deterior fiat, deficiente re ei accessa. Quo casu semper accessa res illi rei cedit.

e.) Coalescit praeterea res nostra cum aliena si *qualitatem et quantitatem* spectamus, ita ut ex utraque re commixta, res una fiat. Quo casu communio bonorum possessoris rei accessae et accedentis oritur. Tales res vocantur *res confusae*, quae distinguendae sunt a rebus *commixtis*, quod accidit si duae res quae natura sua distingui possunt, commixtae aegre distinguuntur v. c. hordeum et triticum; quo casu res commixtae aut in communione bonorum, aut pro partibus divisae, possidebuntur.

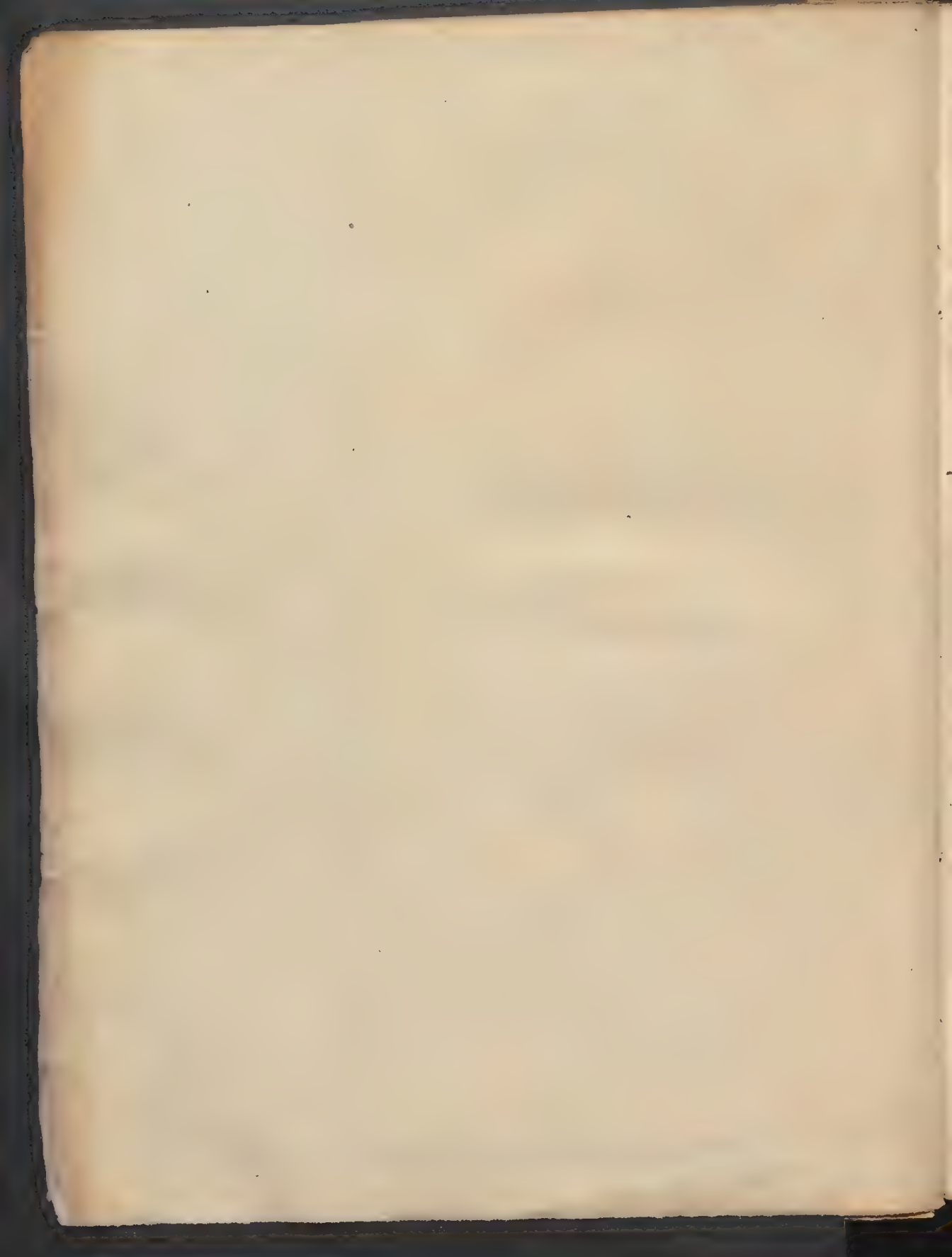
Non audiendi sunt recentiores qui putant, eo modo rem accessam, in possessione solum non vero in dominio me habere posse. Nam si fundo meo aliena arbor accesserit, tunc certo illa *Juris Quiritium* erit. Res enim mea cui accessit valorem ei suum tribuit.

5. Sic dictas ^{vel de vns.} ~~absolutas~~ acquisitiones duplicis generis esse, nunc docebo. Sunt enim vel *bilaterales* vel *unilaterales*, sive tales ad quas acqui-

Hinc adnumeratur Traditio (cf. Hugo R. Traditio)

Duplex persona ad hoc requiritur:

cedere videtur. *Accipiens*, sive is cui traditur. Non tam
men necesse est, ut eadem ipsa persona cui tradi-
tur, accipiens sit, nam et per alias personas v. c.
per personas nobis subjectas, traditas res accipere
possumus. ICi Romani non putarunt traditionem
 esse recte factam, cum ipsum factum non inter-

¶ Si venditor dominus rei est, dominium traditione in emptorem transfert (pr. 11. §. 2. D. de Act. empt.), sin vero possessor est, emptor nihil acquirit nisi possessionem, quia traditio nihil amplius tribuit, quam quod penes tradentem fuit. pr. 20. D. de Ac. R. D. pr. 54. D. de R. J. Resque itaque Menchius, invito Dr. dict. traditione populare nos ut in possidendi transferatur, iam enim ex ipso quod autorem meum laudare possum, in possidenda re quiescit eo, licet dominus rei non dicar.

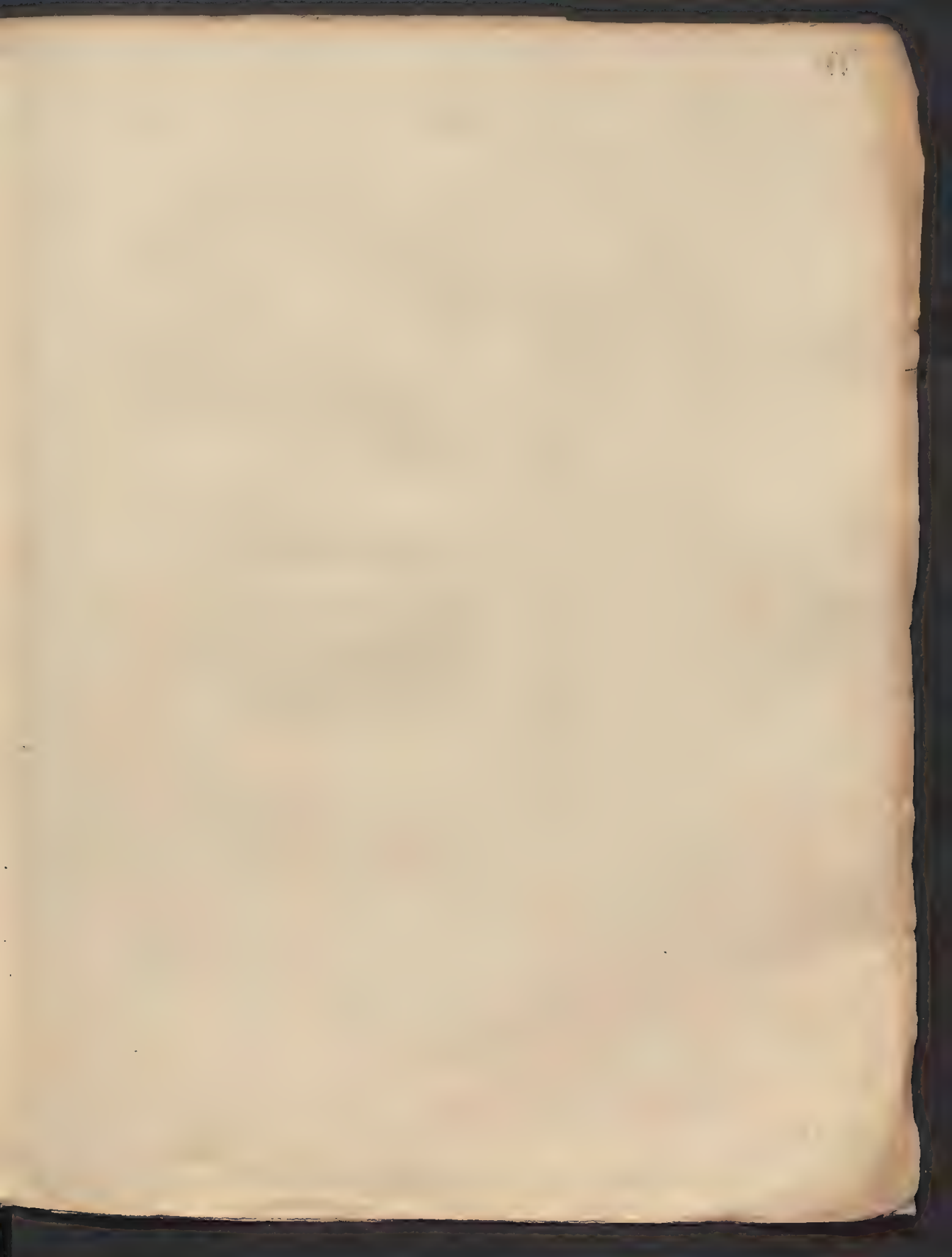
¶ Jam vero nulla res, nisi que alienius iam fuit, in alterum transfertur, quocirca traditio successionem continet, quae fieri nequit, nisi si tradimus ius suum remittit, et acceptum id. apprehendit. In hac autem conventionione causam traditionis popitam esse affirmo. (Hugo C. Mag. L. I. p. 192. 194. // T. III. p. 109. IV. 179.). Quid quod, prout hunc consensum in traditione, quae ad implendam aut solvendam obligationem precedentem facta fuerit versatur? Num ideo quia actione ex contractu teneor, ut rem tradam, traditio aliam indolem possidet? Nequaquam: sed, quod in specie mihi propostum animus domini transferendi ex mera liberalitate proficiscitur, et quod alio casu obligatione obstrictus sum, ut animus domini transferendi mihi nascatur, id quidem in causa voluntatis; nam vero in ipsa voluntate, sedum in traditionis natura aut vi quidquam mutare posset. Reg. p. 30.

Wspieramy bowiem nie uregulowanie robionej (wolno oddać go rath-
je, wolno sprzedawca rezerwa. Ale niewolno kiedy nie jest mianowicie, czyli bezwar-
ownie raz, czy nie.

Ido obstaranie renti na byt wery iakiej przez wypane, i z mam
prawo do wypane wery, muf. rachowicie jzofa caufa. Lez tie-
dyz jmae renti przez wypane na byt domi? tiezy poss.?

7. p. 25. Difficile est ad discernendum, qui traditione rem adeptus sit, utrum
ejus rei dominus factus sit, an possessorem tantum adquisierit; adeo-
que ad animum tradentis domini respiciendum erit, qui homen plenum,
ignorum non potest, nisi ex negotio sive traditione precedente, sive
quod traditioni inept. Omnes fere doctores qui de traditione scripse-
runt, Cauls auctore, aut in omni acquisitione quam Derivationem
vocant, aut in traditione certe obligationem precedentem requi-
runt (Cauls pr. 31. D. de A. 2. D.)

¶ Jeli Rom. nunquam contractus et traditio nem conjungere, sed potius quasi di-
versas acquisitiones inter se opposuerant pr. 37. §. 3. D. de ac. R. D. Si quoz,
quod dominium nudo consensu adquiritur, ubi possessio iam tradita est, pr.
21. §. 1. D. de ac. R. D. pr. 62. pr. D. de evict. Unde id saltem efficitur, consen-
sum non necessariis traditionem precedere, sed subsequi posse. — Ad obli-
gationem solvendam traditio plerumque in hominum commerciis usu veri-
re solet. Quod pertinet, quod haec questio de negotio procedente, quasi
iudicio voluntatis domini tradentis, mota controversia, gravissimi momenti
est. Hoc autem animi dominium transcendendi indicium, seu causa traditionis
cernitur: 1, vel in obligatione sive contracta sive soluta 2, vel in negotio,
quod ipso traditionis actu perficitur v. c. in donatione 3, vel in negotio quod
traditionem subsequitur ut in contr. do ut des, do ut facias. J. tal. Saiz Komu
ner iahoz pod Hondryga, aby mi lahre os dat. Jereh iz tandem excludere re mi tytko
dat w postawianie new, rozenie : ia lah iz bronu mazz.

± pr. 3. §. 10. D. de donat. inh. v. et u. pr. 17. §. 1. D. de Acquir. poss. prater Pauli locum, non repugnant loca citata, sed ita sunt explicanda ut diximus. — Pauli locus est reiiciendus, nam ei obstant c. 20. C. de Pachtis v. D. 11. C. de 267. Ach. emplii. cesserit. Pactio enim de re tradenda non parit possessionem rei sed obligationem ad rem tradendam de qua pactus sum. Aliter se res habet cum re mancipata; cum enim rem etiam absentem vinct. c. 15. emancipare possim, patet, non necessarium esse, c. de rei ut factum ad rem accipiendam intercedat. vinct. c. 27.

— Requiritur praeterea ad traditionem Justa causa, sive Titulus, ut recentiores male loquuntur (cf. Hugo Civilist. Magaz. Tom IV. p. 137. sqq.). ¶ vel action. Traditio enim tunc primum recte facta putatur, si eam obligatio sequitur, vel actio quae ex re tradenda, et ideo obligata, mihi competit. ¶ Quando autem actio talis oriatur, plurimi frustra id investigare laborant. Nonnulli recentiorum (quibus Paulus fr. 31. pr. De A. R. D. Ulpianus in Fragm. XIX. §. 7 adstipulari videntur) tunc primum justam causam intercedere putant, cum solutio ob rem tradendam intercedens, locum habuisset. Quod falsum est, cum constet, rem donatam justam causam nobis parare ad eam poscendam nulla solutione intercedente (§. 40. Inst. de rer. divis.). Affirmare itaque aüssim, voluntatem solum utrinque intercedentem, ex parte tradentis et accipientes, justam causam efficere. ¶

Sic dictae unilateralis acquisitioni adjudicatio adnumeratur, quae tunc fit, cum iudex rem alienam mihi adjudicavit, quo tempore iudex persona tradentis fungi putatur.

~
± Levi coi de gruntem dey obligacyi ? wola robach
Is non neprepuze consensus, nie res capitata iako mo
ni fat pywie Paulus ; nowsi, blony wynagaz, tituly
modus adquir. n. p. spmedaz komu pachy plaw, spnedaz
iz dzary. — A razem ny blo rospazie panem wary,
puszto wydaney folie, polarnie iz 1, albo z rachudaz, ego
wym prawnego n. p. Kurna.

¶ Thesaurus secundum jura romanum, ut Paulus in-
quit (pr. 31. §. 1. d. de ac. R. d. q. 1. velut quidam
depositis pecuniæ, cuius non exstat memoria ut jam
dominum non habeat, vel ut Leonius explicatione
ne dicitur, thesauri nominantur condita ab igno-
rantia dominis tempore relictionis mobilia c. un. c. de
thesauris.

¶ Doctrina de thesauris esse ad præcipua jura civilia capi-
ta nunquam erecta erat, minime tamen dubium est,
quia tum temporis, cum Roma maxima gloria in
maximo imperio peroraret, lubricis dominandis, auda-
cia, avaritia imperatorum omnia regerentur, quæ
quisque clausa et recondita habuit, ea plura essent,
quam hæc hominum ætate, quæ nos vitam se-
curam et tranquillam vivimus, quia dicitur hodie
non tam magne ac turbulenti tempestatis sunt,
quam apud Romanos, quibus cuncta mutaban-
tur, miserabantur. De questione, quatenus debeatur
thesaurus inveniri, id quod §. 49. §. de rer. divi.
pr. §. 4. 10. d. de jure fidei. et c. un. c. de thesaur.
eade re continent, hoc modo stabilendum videtur.

I. in suis locis thesaurus semper inveniri
debet, dummodo sine paternali ac punitivis pari-
ficio, vel alia qualibet arte legibus obiosa cum
quisque sit. Thesaurus si per alicuius quæpiam
sit vindicatur. II. In locis alienis, et civilibus
sunt, in locis publicis, fiscalibus, laicis, in
locis sacris, reliquis et monumentis et si quis
inuito vel nolente vel ignorante domino aut civi-

Autem autem thesaurum perscrutatur, siue arte
magica vel non, solus pertinet ad dominum, ad
civitatem vel ad populum, ~~scilicet~~, si quis fortuito
vel aliquo casu thesaurum invenerit, dimidium in-
ventori, dimidium domino pundi, cedit. et si quis
annuente vel sciente domino vel civitate vel co-
lores thesaurum perscrutatur, sit, ad dominum
vel ad civitatem vel ad populum thesaurus solus per-
tinet, nisi aliud pactum sit. Si vero nec inventus
nec ignovante domino alicuius illicitis inventus
sit thesaurus, solus pro vindicatur. (cf. B. Hoff.
Contest. de Theauris Erlange 10107.)

pelaretur in, de facto auctoribus injuriarum cognoscendi et penam statuendi. Quam obrem Romani
inequum bellum indicerent, legatos mittere consueverant, qui res more maiorum
repererent, et in primis ad noxae dedendos horerentur.

omnem thesaurum domino soli reddere cogatur. x

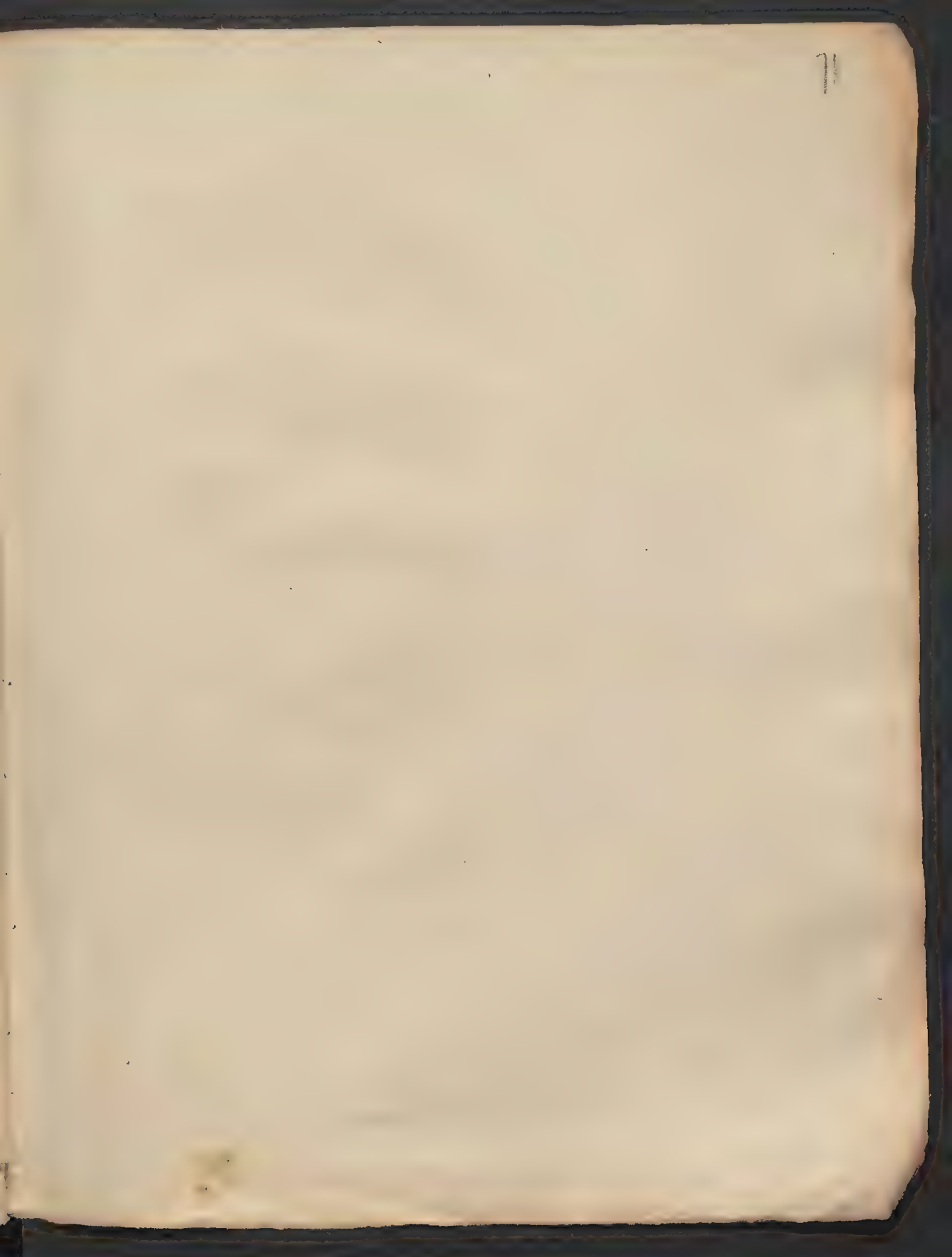
b) *praeda* ex hostibus capta, acquisitioni naturali adnumerabatur. Gaius in Comment II. 96. Antiqui populi, nondum adeo Jure Gentium, ut hodie est exculito, omnes peregrinos hostes suos esse putabant, exceptis iis a quibus ex foedere icto res suas mutuo reposcere poterant. Naufragio itaque facto ad ripas Romanas et quidem a populo quocum iis foedus non intercessit, et navis, et ea quae continebat, primo cuilibet Romanorum occupanti cedebat. Nec minus praedam ex hoste captam ejusdem juris esse putabant, ita tamen ut ex arbitrio ducis penderet quantum ex praeda hosti capta militibus concedere vellet, cum non cuilibet civilatrum modo bellum gerere liceret, sed auctore quodam pium bellum oporteret geri. Vulgo tamen accidit, ut omnes res mobiles occupantibus militibus, cederent; immobiles vero v. c. fundi hostium, populo Romano, quo auctore Imperatores bellum gerebant. Huc refertur Jus postliminii de quo classicus locus exstat apud Ciceronem in *Topicis* cap. 8. cf. Interpretes ad Festum s. v. *postliminium*. ¶ Romani ubi id necessarium esse videbant, justitiam exercentes, aequum esse putarunt, ut cum omnes peregrinos esse hostes censerent, sui

Kto na plan
nie juy ia uel

Interpretationi
de morum lib
Solange 1890
11/2 1890

quoque cives in hostium potestatem delati hostes, id est homines nullius juris, fierent. Quilibet itaque sive is bello captus erat sive rem suam amiserat in bello, in perpetuum eam amisisse putabatur. Placuit tamen postea, ut cum aeterna bella populus Romanus gereret, multumque detrimenti inde cives capere possent, per fictionem legis Corneliae, civem in potestatem hostium delatum, sua autem opera inde liberatum, servum hostium non fuisse eum fingere; nec minus res ejus amissas, eodem modo recuperatas ejusdem juris putare. ~~¶ Cicero l. c. enumerat nonnullas res quibus jus postliminii competit. Unde patet institutum id fuisse in gratiam rerum bello aptarum videtur.~~

c) *specificatio*. Mutatur res specificatione duplici modo. Res enim specificata aut accessoria est, sive ea, quae licet rei accesserit, non admodum eam mutat, v. c. si rei immobili res mobilis accedit ut manus statuae truncatae; aut talis generis quae accessa novam formam rei addit v. c. pictura tabulae, (de quibus §. 25. Inst. II. cf.). Rerum ita commixtarum vel confusarum quisnam dominus sit, quaestio oritur. Disputatio tam Proculejanorum quam Sabinianorum de ea re eo redit ut quaeramus, utrum res specificata ad priorem materiam reduci possit, vel non; cf. Gaii Comment. II. 79.

* Była ceremonia "Rzymian re oddalnego u niepr. icho umartys, w puszpans do domu
płr dincej w dachu" u Alenr. nupiatu labiego puz rozpuzpura luhniej
puzpuzpura luhniej icho nowo nowo.

* De lege tornel. q. ~~hff.~~ p. 99. Insuper hinc de propata re rapō wien domowych, nie
ra wien persichich jako jedni Bach. ~~W~~ta Hardy ichow wienow musby byt oddad'
iz wrepe niepr. spowiewaiz re uiechnie. Razrodow nra do tego ducz.

Przebiegiem krynialic z dawnych nymfów i dawniej maty folie
w reblu Rymianie z malowidet. Ten pierwszy nymf. fr. 7. 3. 7. 2.
de H. R. D. fr. 12. 2. 3. 2. 2 Exhib.

* Dla czego nie poezja? n.p. Homera? Ożo w samych
rabie było więcej mechanizmy ludzi, n.p. ~~poetów~~ me-
chaników, niż poetów.

[illegible]

Ein Waisen allein der adeliche Stande: verlegt
 in seine Zeit der Waisen ist; insofern der
 Gesetz der XII. Tisch. einen vornehmlichen Pfand-
 zum vorsehenden Vicar p. 511. Aber in der Zeit
 der Volks-Verwirrung können schon die Vorläufer
 und insofern die vornehmlichen Possessionen durch
 die Justiz und die specio begüter dominii adepto ge-
 worden. Vicar p. 739.

Primo casu intercedente domino vel possessori
ejus cedit, secundo, ei cujus rei immixta sit. ^f
Observandum tamen est, regulam hanc tunc
solum intercedere, si commixtionem vel con-
fusionem illam bona fide feceram. Itaque si
purpureo colore casam meam pinxeram, aut la-
nam eodem vel pretiosiore pigmento fucave-
ram, id rei meae cedit. Praecipuum tamen quod
hoc casu accidere solet, *scriptura, literae im-*
pressae et pictura sunt. Priora duo materiae ce-
dunt, picturam Jctis Romanis excipere placuit, ^f
cf. Gaii Comment II. 77. sqq.

~~C A P U T VI. §. 6. usucapionis nobis et~~
~~historia p. 271-273.~~
De rei Usucapione et praescriptione. Inst. II. 6.

Dominium rei tribus modis, quos supra enu-
meravimus, usucapionemque ^f unum eorum esse
indicavimus (cf. Hugo R. R. Gesch §. 95. 96) ad-
quiri posse, ~~satis copiose, ut nobis videtur,~~ di-
sputatum est. Nec ad rem facit, quod juris
naturalis scrutatores obiciunt, num rationi con-
gruum sit, quod usucapio recte instituta a Jctis
Romanis dicatur, cum luculentissime illi ex-
posuerint ^f finiendarum litium causa de adqui-
sita re inventam eam esse cf. Gaius in Com-
ment II. 44. ^f Verba XII. Tabular. ~~haec de Usa-~~ ^{ita respicit}
~~capione sunt.~~ ^{Jacobus Go-} ~~Usus auctoritas fundi biennium:~~ ^{thofredus:}

² quam ita effert Moysen (p. 3. d. de usurpat.) ut per illud aditus
dominii per continuationem possessionis lege determinetur.

caeterarum rerum annuus usus esto. Quae in-
veniuntur apud Ciceronem in Top. 8. 4. in
Orat pro Caenap. cap. 19 (cf. Gaius in Com-
ment II. 42) ‡

¶ Quid verba ista sibi velint, non difficile
cognitu est. Dificilis attamen singulorum ver-
borum interpretatio. Non enim hucusque ex-
pediū est, num verba illa in Topicis a Ci-
cerone ex ipsis XII. Tabular. legibus, vel num
ex memoria citata sunt (cf. Histor. Cap. VIII.
p. 44). Meminit enim Cicero hoc loco *fundi*
quod praedia rustica designat. Quapropter Un-
terholznerus in praeclarissimo suo opere (Die
Lehre von der Verjährung etc.) haec verba ita
emendat: *usus auctoritas biennium, ceterarum*
rerum omnium annus esto. Quid hoc loco *au-*
ctoritas significet, quo casu verbum *usus*, num
recto num obliquo intelligendum sit, id quae-
ritur. ‡ Unterholznerus l. c. dicit verbum *aucto-*
ritatis idem h. l. significare quod verbum *au-*
ctoris, cum, ut ille putat, is a quo rem traditam
possideo de evincenda ea cavere mihi debeat,
donec possessionem meam per usucapionem fir-
maverim. Equidem nullo modo hanc interpre-
tationem probare possum, cum mihi persuasum
sit, non semper nos posse ad actorem rem
a nobis possessam referre v. c. rem bello ca-
ptam. Itaque verbum id significare id ipsum
quod

Breslau 1815.

Liesh Lehre: usucapio: pro suo, pro hereditate.

in bonis solūmodo erat accipiens, nisi dominium ex jure Quirit.
accessisset per usucapionem, adeo ut, qui evinceret rem, nullus
commune adesset. Propter hanc usucapionis rationem magnam notabi-
litalis precium pūb. se rest. conjectura quam nec repudiandum existimant
Hugo, nimirum per usum dominium naturale indigitari, per auctorit.
autem l. f. possessionem.

De vero verborum legis sensu magna inter doctos alterca-
tio. Primum enim verba usus auctoritas, an pro disiunctis
habenda sint, an verbo iuncto legendum usus auctoritas, si-
cut usus fructus, hesitant. Poterius probat videtur Gellius,
quo teste veteres usurpationem iuncto verbo dixerunt. At
vocabulum usus a verbo auctoritas esse sciendum,
vel ex hoc intelligi potest, quod Cicero in oratione
pro Caecina utrumque discernat, inseriendis vocula et,
ex quo simul adparet, legem quoque esse interpretatio-
nem, qui verbum usus secundo, et auctoritas capu pri-
mo posidum sunt opinati. Quod vero vulgus voca-
buli significationem attinet, in eo plerique interpre-
tum conspirant, legis decemviralis hunc esse sensum, usum
id est possessionem prophanam auctoritatem, id est domi-
nium, et quidem legitimum, si anni vel biennii spali-
um tempus sit. Sed aliter iam visum Claudio Palma-
rio (de usuris l. 17. 1634. p. 21. 99.), qui auctoritatis
vocabulo in duodecim tabulis hanc esse vim con-
tineri, ut pro evictione, siue actione pro evictione
accipiat. Ad stipulatores natus est quatuor, quo-
rum novissimus ill. Unterhobenius (Lehre von
der Verjährung p. 33. 99.), qui tamen in eo discedit
a Palmario sententia, ut vocabulum usus pro
usurpatione acceptum esse existimet, cuius melam-
lex in secundo iusserit esse biennium, nec longiorem
visam actionis pro evictione, adversus autorem pos-
sessori competentis. Cujus sententiam post Criticus Hei-
delbergenses multis ^{varius} documentis refutavit Carol. a Dil-
mar in Comen. quind. ad legis Alvinia de rer. furthvar.
usurp. Hifionum Heidelberg 1810) ex quibus hoc
mihi maxime placuit, quod scilicet vim suam usurpacio
tunc vel maxime exferret, quando aut de alio hanc con-
staret domino, aut possessor a domino ipso rem mancipi
accepisset, quae cum sine manipulatione translata esset

F. d. Puchta Abhandl. p. 26.

Non semper Auctoritas ymnos
suum digne, non digne
suo causam domini probat,
ind. de domini. subst. in
Grafz der XII. Land. in
auctoritas ymnos sicut.
Vicus p. 705.

przedawnienie niechaj nas nie dziwi. Kłopot. była wtedy. ~~mo~~ w matym zamknięcia obywateli: można było / 3.
nie że gdyby kto przypuszczał, że to nie może, a takim musi być obywateli, nie musiałby usprężyć mo-
jej nieomowa

(leż to kawały, porządnie.)

autentyczny, nie znaczy to, w dominium. Cho, mówi, mowa de Haufr. nie jest Ciesowa tylko temu podru-
wom, jak dowiedli Marilant: Wolf. ogłosił więc, że autor tej mowy, porbierał prasa prawni-
ce, których nie rozumiał. Miejsce w Ciesowie de Off. tak rozumie: jeżeli peregrinus iaki kupił ^{mu} od
obywatela Br. wlenas, gdy on przez przedawnienie tej rzeczy bronio nie mógł, musiał, ciagle
~~za niego~~ ^{obywatela} kawygonowai, że mu nie la odebrano nie będzie: gdy przeciwnie, obywatel dla oby-
watela tylko usprężył dwa lata, w oim przedawniwszy rzecz, sam iey bronit. — Co się tedy między
trzeciego pryncipale, że more autentyczny, że samo znaczy w dominium. — Stomawienie to podobai
mi się nie more, nie dla tego pryncipale swoim przykroty: bo Ciesow, i: Hohenholper, rozumie o sa-
mym autentyczny, którego ^{zachodzi} ~~zawsze~~ ~~trzeba~~ przez dwa lata w do nabycia gruntów. Na nie przyjacielu
raz, nabycie gruntu naderaty do Kłopot; leż dla tego, że autentyczny, że samo znaczy, w domini-
um. A za tem po niższym wywaru usus, autentyczny, potorywoby et, jak w mowie Ciesowa p Ciesowa
będzie ten taki: usus et autentyczny fundi biennium chr. przedawnienie i dominium gruntu nader-
iaż dwa lata: lub i et opusciwoby, morna Tomawoy usus przez przypadek drugi, jak Boecyus: ut
si quis (biennium) fundi usus (fundo), si firma iuris auctoritate possideat, ... Cho iahre inarey
flowa prawa Alwynfra rozumie: 2. ry lat: jeżeli domu rzecz sprzedam, a temu będzie
ulwadziwna, mam ciagle za niego usprężyć? Kłopotem tylko reby takich nie odbiera tej rzeczy, tylko
w lepsze przedany, rezyj trzeba było.

¶ W obywatelskich i publicznych mowach licet, re lubi ades sunt ceterarum rerum, quarum annuus est usus, ienabre u do podawienia. Licet iez ades do lund. Gaius dicitur obywatel te wyprawy lund i ades. Licet samo premiora Gaius II. 42. licet ien pociąg nali, wyprawiaj

gdzieśmy powiadrieli, re najwięcej wypli z pamięci uctowai.

Et

¶ Utrzymie Unterholzner. re tu usus flos w przyrodzie i, i re w l. przyrodzie. autor. Dla tego dodaie et w inni opuscula. Domagor (wyprawienie) posiadanie nery i aliez i affluencia beyre nery, re nie iez bradiona, ⁱⁿ ~~stapnie~~ nabyte, ma trawai pnie, rebo lub dwa lata. — Ja utrzymie re usus powinien byci w drug. przyrodzie, re autoritas w innego mowy. — Wykon iez Unterholzner, w ramie magi magi, ghaue saliez koby mi posiad. nery affluowat, aby mi iez niel nie upadł nry. nery nabyte w wojnie? Licet nery ienabre w wojnie nabyte, stawały doba narodowe. Dobrze, ale niechome, które były w przyrodzie. narych. nry. zabrana, nry obywatel. Rzym. Dobrze nieprz. wypluie z nery, przyrodzie ien obywatel utrzymie re nrych. byci nam stawał nieprz. korema iez obywatel? Doi liedy inni wiedza re iez dobyt na wojnie. — Treba iez stawał: autoritas (lub iuz autoritas) ^{re} ~~re~~ prawa z posiadania i aliez nery wyprawiajema stawał, nadaia, dwa lata lub wpl. byli aby wpl. musia iez narwali poss. doli, re iuz doli, treba nry lub doli. Autoritatem mawienie wypraw: autoritas. Do tego stawa przytawia wiele przytawia Torcellini, furegioney z lycerona, które maiz ornawa licet samo w do-minium. furegioney tory miejsca iz waro, de transpium reppos. 7. multa sunt domus in hac urbe — alq, hant pio, an pone iusta, iuz optimo, sed tamen iuz privato, iuz hereditario, iuz autoritatis, iuz manipi, iuz nexi. De Off. I. 12. adversus hostem aeterna autoritas effo. Gellius XVII. 7. p. 1. lara nordiat. Alinie: quod subreptum eic epis rei aeterna autoritas effo. Unterholzner. p. 38. 199. p. 79. 199. utrzymie re obywatelskich wyprawy

¶ si reverserit in iherosalem i.e. in possessionem redierit, nam hoc verbi praeceptum significatio hic locum habet.

-- hebrae b. fide, ierale sagdi in puer nico nabeta vevynie potnebuic bydi pmedawionoz. 11. donellus / IV. 24. Com.
fah to myrara. bona fide possidere eum, qui rem ex iusta causa accipiendo putat se ea accessione domi-
num fieri. 2. repha, b. f. lytho na porgelu potnebu pr. 40. §. 1. d. de A. R. d. — Semper a pueris eute pueran-

Ipsi enim hac conueta puerum opuscula atque calliditas,
ut, qua absqueint, non solum ipso sollicitudine occultent,
ne apud se inueniantur, sed etiam si res ablatas alienent,
id curent, atque provideant, ut, quo magis subleuant
periculum evictiois, res eo loci erant perantur, ubi dis-
pense est dominis eas investigare: igitur dominorum
semitas necessariam deit hanc legis provisionem.

dos est iustus ~~libulus~~ quidem
libulus, minime vero bona fi-
des. nec obstat, quod bona fides
non minus necessaria sit ad
prescribendum, quam iustus li-
bulus, et, quod hic quoque
ubi coheret omnibus in cau-
sis, quibus prescribenda sunt,
ad essentiam rei, de qua quori-
tur, pertinencia. Nam hu-
iusmodi si proponatur, argu-
mentatione, quam maxime
ad versantur necessitate

bonae fidei cum iusto titulo, quae utraque ut supra iam monui-
mus, quasi in unum et inseparabile quid coeunt, ita ta-
men ut titulus externa causa demum sit, quae cum illa
comparata sit, ipso probato, haec praesumatur necesse
est. (p. 7. Quaestiones quaedam de bona fide et iusto ti-
tulo in doct. de praes. aut. l. Fr. Guil. Zollbrüggen
Neposchi (1822). Nota igitur fides ab eo est demonstranda
qui ad eandem provocat (idem p. 13.).

4. 7. de rebus quae usucapiebantur
p. 273-274.

~~to be made out~~ - The late Mrs.
my wife's property
in her name.
which is the
property of the
late Mrs. W.

My wife & I
are very much
interested in
your work.
We are
very much
interested in
your work.

I w do nary uelomnygo, ten
w do nary uelomnygo
ta byta uenica re tyllu
kundi in zhaluwo pto
mugty bydz uruhapowane.
Gruuta nize pofiadane mer
olgwalski Dr. na uowin-
yach tyllu mugty bydz
mer profir.
Pilem

Fr. 4. s. b. I. de 4/4 can. 4.
res vi reple. And leo plantia
rebus vi amorum occupatis
~~Thomae Hederberg~~
sed etiam ad eas produisse res
Hoffa (Municholzer p. 143.).

2. Non usucapi potest res furtiva, lege XII. Tabular et Atinia (Atilia) ^{Id prohibente cf.}
Gellius Noct. Att. XVII. 7. ~~Ex~~ Commentariis
Gaii (II. 48) compertum habemus, cum etiam

~~Interdum ad leges A. Livius~~ ¹⁸ ~~hypothesis~~ ^{res vi reple. And leo plantia}
~~paniverat, id nomen sed Julia non vium conuenit~~ ^{rebus vi armum, occupatis}
~~vilem, quia ut quidem, sed hinc annis, sunt~~ ^{Heidelberg}
^{ne, sed etiam ad eas produisse res}
^{possesse (Ueberholzer p. 143).}

usucapere non posse rem quam a fure bona fide emerit, legibus XII. Tabularum id vetantibus. §

3. Nec possunt usucipi liberi homines, res ~~publicae~~ ^{res} religiosae, sacrae et sanctae, cum extra commercium sint, quales v. c. forum et ^{sub} bustum 7).

4. Quinque pedes. 8)

5. Res publica, praecipue vero ager publicus. §

6. Res pupili, 9) et res mulieris, quae in agnatorum tutela erat; si erant res mancipi, usucapi non poterant, praeterquam si ab ipsa tutore auctore traditae essent: id ita lege XII. Tabularum cautum erat (cf. Gaius in Comment. II. 47.). §

cf. de praescriptione
p. 274 an 277.

edisse |

3 | Seriori tempore cum res publica Romana sub unius potestatem redacta fuit, novum institutum invaluit; *Longi temporis praescriptio* dictum, quo si quis inter presentes 10. annos, 20 vero inter absentes rem possederat, recte rem possidere putabatur, cum praescriptione longi temporis se tueri posset. Quod non adeo utile ut usucapio erat, cum usucapio minoris intervalli tempus requireret, et rem a me possessam cum dominio commutaret, cum longi tem-

7) cf. Cicero de Legibus II. 24.

8) Cicero de Legib. I. 21.

9) Cicero ad Attic. I. 15.

¶ Nemo agrum senescere potuit, de quo propter nihil expressum, quod documento esset, quondam private possessionis initium fuerat, seu quomodo a republica ad privatos ager perveniret. Quare vix videmus fieri potuisse

¶ Duplicem autem iure antiquo usquequo habuit vim: partem vel dominium adiceret Quiritarium in re man-
cipi a domino tantum tradita, non manipata, suppleretque, id, quod alienationis solemnitas deponat: partem
vel ad dominium (Quiritarium) rei (sive manipi, sive nec manipi) non a domino tradita hoc invito adqui-
rendum prodesset: Gaius II. 41. 43. 44.

in contra rem publicam praescriptis immemorialis allegatur. Quominus tamen inter privatos
quis sibi possessionem aspicere posset, cuius causam edere non valuit, impedirent, ut nobis
videtur, immo valis assignandi, (qua ea erat, ut quisque, siue colonia, siue paterfamilias,
autum modum agri limitati, cuius forma, publica fide esse incisa (fr. d. d. ad leg. Jul. re-
culatus) testimonium perenne quatuor luerit assignatum, auerent), deinde mos, quo in limi-
tibus poeandis utebantur Romani, a quo nunc hanc rem non rarum religionis habuisse,
tum ex auspicio, quo antiquioribus temporibus in ^{limitibus} limitibus, cum ex terminis
familis et famis, paraque effossi fari, in limite positi, luculentum adhaec. Adhuc
d. de limitum servitute, tam via vicinales, de quibus Sculus Flavius p. 4. quam inter
conco seu intersitium quinque pedum ab inscriptione exemptum. Et hoc concludere, eas
possessionem quam dicimus immemorialem, tantummodo in agris antiquis qui frequenter
occurrere voluisse. Eorum conditio non eadem ^{in iure} erat quae limitum, quod v. c. ex alluvione
videre licet. d. de praescript. immemoriale fr. Guil. Ferd. Comar de Aethelid - Laurvig p. 67. ff.
Harmonia 1021. et Plinius (II. d. 24. v. 11. 37.) ipsam Salviae ripariae: publico dominio yem-
marum in dato.

† Nec res vi erepte possunt usucapui. Lex Plautia Hippon. p. 104. de Lex Jul.
repetundar. ibid.

temporis praescriptione, (etsi illa id ipsum requirebat quod usucapio, id est bonam fidem et justum titulum), non dominium rei sed *possessionem* consequeretur.

Diversi itaque juris l. t. praescriptio atque Usucapio erat. Per Usucapionem enim nisi praedia in Italico solo adquiri non poterant; per longi temporis praescriptionem vero, sive per exceptionem, etiam fundi provinciales, ut luculenter id exposuit laudatus a nobis Unterholznerus (l. c. p. 271.); qui praeterea admonuit *praescriptionem* sive *exceptionem* cum id ipsum significet, quod paragraphe, non in exemptio Jure Romano sed in Jure quo provinciae, praecipue Graecae, Romanis subditae, utebantur, originem habere. #

Justinianus iisdem rationibus motus quas in 4.9. *de longi temporis praescript.* nudo Quiritium jure tolledo sequutus est, quas- # 275-277. que supra exposuimus, constituit: X

Ut differentia inter usucapionem et longi temporis praescriptionem tolleretur, utque praedia in Italico solo quas olim usucapiebantur (per decem vel viginti annos, si erant res immo- biles, si vero mobiles, ut tribus annis) praescriberentur. Constituit tamen ut usque ad trigesimum annum actionem de re praescripta instituere liceret, qua non instituta, et quidem

tempore eo modo constituto, non solum praescriptione is qui adquisierit se tueri posset, sed etiam dominium rei adquisisse putaretur, dummodo bona fide ab initio possedisset 10). *T*

Recentiores Jcti ut eam praescriptionem, 30. annorum nempe, ab illa decimo vel vicesimo anno absoluta, distinguerent, hanc *ordinariam*, illam *extraordinam* appellant; *T* Justinianus tamen cum longi temporis praescriptione nos adquirere dicit, utitur phrasi *longo tempore capere*, quae ubique in Pandectis interpolata videtur pro *usucapionis* verbo. *T*

Ad praescriptionem longi temporis requiritur:

1. ut possessio rei adquisita sit et quidem bona fide.

2. ut possessio talis rei adquisita sit quae usucapi possit, excepto fundo dotali, *T* ex institutione legis Iuliae et Papiae Poppeae, exceptisque rebus vi possessis, quas nec usucapi nec praescribi posse, Capite XXI. Historiae p. 104. 105. monuimus.

3. neque minus ut rem ex justa causa possideam. Non requirebatur ad rei possessionem, nisi, conscium sibi esse, me nescivisse, rem alienam a me possideri. Varias itaque ob causas

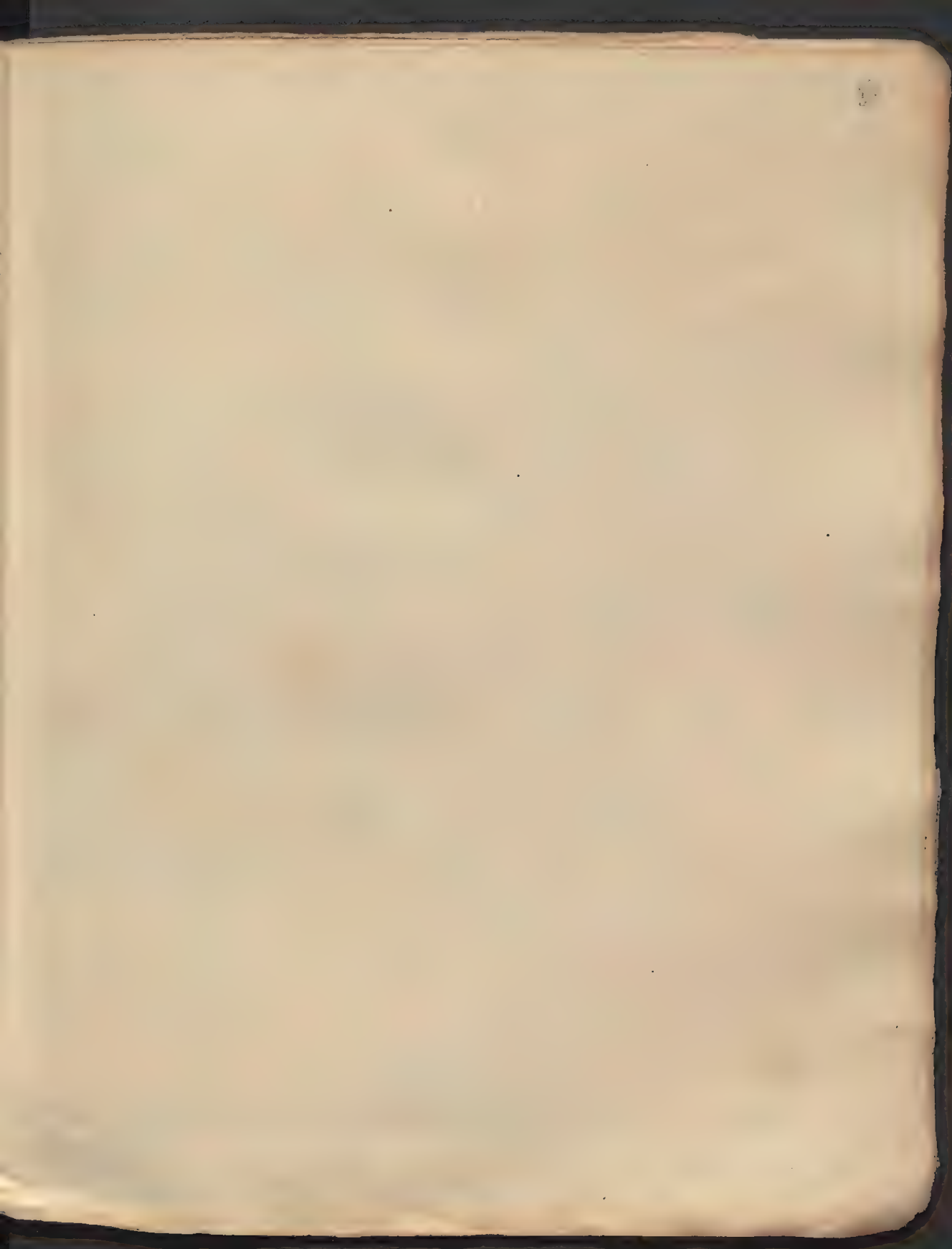
10) c. 8. C. de praescript 20. vel 40. annor. c. un. C. de Usurpat. transformand.

*¶ to dogmies La Augustia
narrato.*

to na ley rafać, ze wyprzeć fhangy umawiać, iż po 20. latach, a ratem nie dać naci (amoz) pma.
Dawnoć, iak rasey fhangy popuknięć, iż naci.

¶ Wpominieć wypada, ze naci ięprze, ze naci prawnicy litacy, ta
re relingier litacy i modus adquirendi.

I tereci ięstem prawnym wtarciciu (dominus) nacy, w tenraz odbierając mi kto
naci gwatci moie prawo; i tereci rasi byłho possessor rei, w tenraz byłho rasi
prawa mego, t.i. posiadanie momentalne; prawo rasi gwatci tego, od którego
nacy nabytem. Zaopre więc w tym przypadku bronie, reguli mego prawa, czyli to
cacy possessor, kto mi odbierze, czyli iedną rasi z possessor. p. 270.

Titulus pro suo semper locum habebat in jure antiquis-
simo ad usucapiendum dominium Quiritarium, sed hoc
expressis pro suo possidebatur. Totus titulus Digestorum,
qui "pro suo" inscribitur, principaliter agit de possessio-
ne pro suo, ita ut una tantum vice inveniantur
verba "usucapio pro suo" (Dollbrügge p. 17.). Et qui
provocando ad titulum putativum sepe huc arguit,
demonstrare oportet errorem facti probabilem, itaque
per consequentiam bonam ipsius fidem. At hu-
jusmodi probationis paulo durioris esse conditionem,
jam ex ipsa rei indole apparet (idem p. 33.).

possidere potui, nam licuit possidere rem aut emptam, aut donatam, aut legatam. †

4. requirebatur quoque continua rei possessio; praescriptione triginta annorum etiam vi possessas res usucapere mihi licuit, dummodo bona fide essem, non possideri a me res vi ereptas. †

Hi itaque modi acquirendi sunt, quos exposuimus, quorum nonnulli solum justam causam requirunt. Errant itaque recentiores qui justo titulo non intercedente adquirere rem nos non posse affirmant. Occupatione enim recte adquirere putabar, licet mihi justus titulus deesset, et quidem talis qualem illi requirunt, i. e. solutio.

† ber. witzlegdy. zischuy
† staty possidat igit
muy quictor hyle me
upstodtning.

L tali, qualem illi requi-
runt.

C A P U T VII.

Lus possessori rei competens quatuorplex.

Paucis nunc, quae jura nobis ex possessione rei acquisita competant, absolvamus.

Supra monuimus nullo modo jus ex re a me possessa ortum diminui aut laedi mihi posse. Hoc si accidit, duabus actionibus rem meam persequi potui: actione negatoria, si pars solum juris mei non vero omne jus meum laesum fuit; vindicatione si contrarium accidit. †

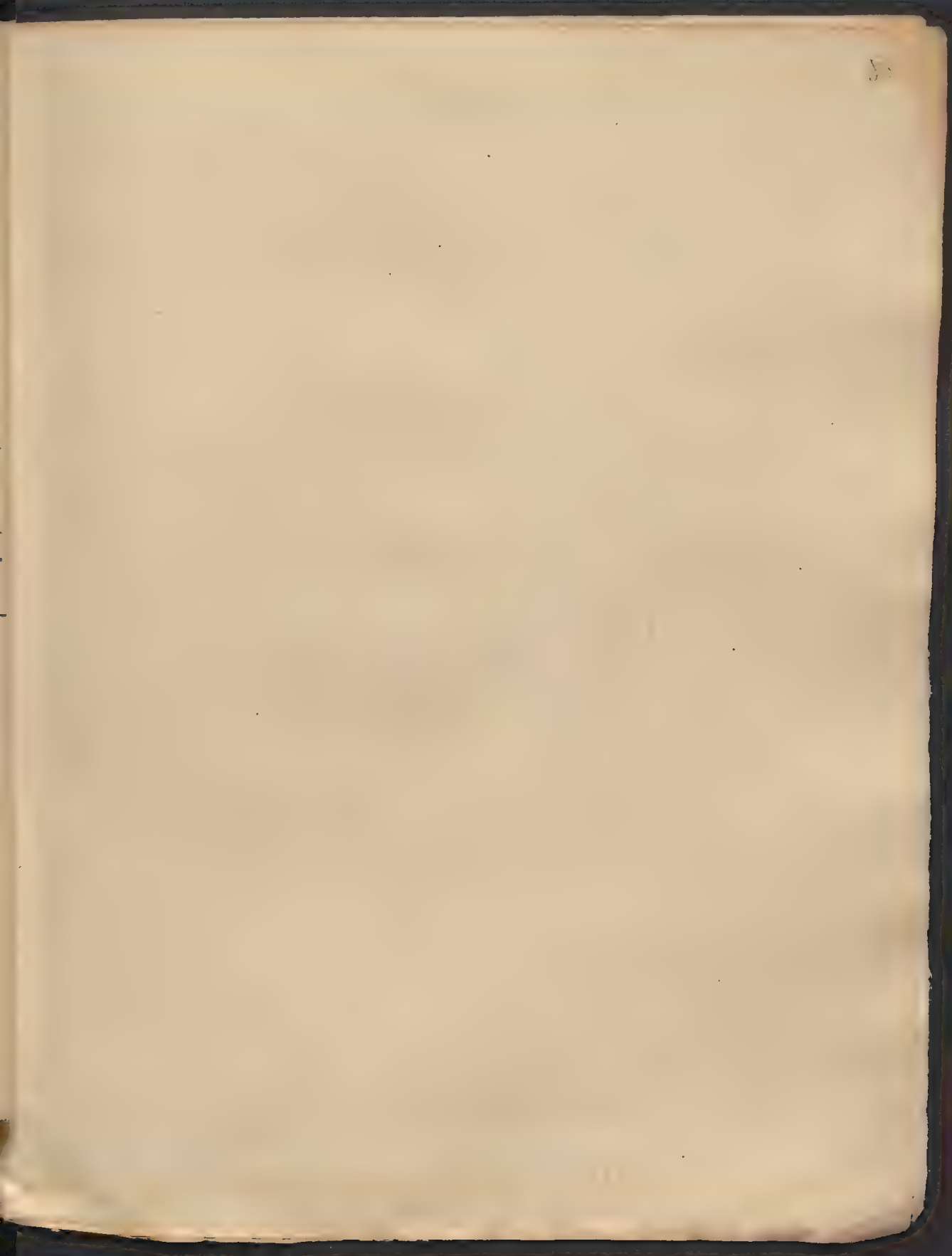
Vindicatio autem rei nonnunquam ipsi acto-

§. 10. quomodo dominia et possessio
res jure persequi volumus
227-229.

ri, nonnunquam possessori rei competit. ¶ Actor
 ri, qui ea uti voluit, probandum erat dominium
 rei. Hoc si accurate spectamus non semper
commode fit, cum saepius ille nihil probare pos-
 sit, nisi rem sibi ablatam se olim possedis-
se. Nec minus probandum ei erit, reum quem per-
 sequitur, ablatam sibi rem possidere. Fit ta-
 men seape, ut eum persequamur, et quidem
 jure, qui fecit quo minus possideret, vel qui
 se liti obtulit quo minus possessionem rei adi-
 pisci possem. ¶ Convictus a me reus non solum
rem ipsam reddere cogebatur, sed etiam, si
rem deteriore fecerit, pretium conveniens praes-
 tare tenebatur. Quod si mala fide rem mihi
 ablatam possederat, fructus exstantes, perceptos
 et percipiendos reddebat; si contra, exstantes
 solum. Observandum tamen est, bonae fidei
possessorem post litem contestatam malae fidei
possessori similem putari, si moram fecit quo-
 minus mihi res redderetur. Ante litem conte-
 statam, fructus consumptos suos faciebat. ¶

Quod autem actionem negatoriam adinet,
 inde dicitur, quod illi qui negabat jus compe-
 tere actori ad rem a se possessam, tribui sole-
 bat. Non solum ea actione omnem rem pos-
 sessam defendere potui, sed etiam partem
 ejus.

Neque minus actione in rem Publiciana

7 Kończąc do tego przepisu: actor probat actionem, reus probat actionem.

* n.p. kupitem nie iabaz, o takiego który iabz miał in bonis, o ten nie wiem; iabre mam dowodów iabz miał domin?

* Ten iabre w ten raz, kiedy n.p. flanez dąga se pisałow miaz, nie, w ten doniedzielną iabz on o ten oddaie bonu innemu nie miaz. Kogoś mam pisać? By tego kto pisałow nie miaz? Takby iabz naterato; ten poniewaz Lambertu relukto mieć miaz, pisałow iabz.

* Ta iabre nie potrzebie wyjaśnienia. Według dawnego prawa, każdy który chciał owoce z gruntu dobroz iabz, chociaż iabz nie zrychował, był iabz panem p. 4. §. 19. d. de usurpat. Ale według Justyniana, dopiero w ten raz, kiedy iabz pisałow §. 35. J. de rev. divif. Zdaie iabz se iabz za Dioclet. Maximiana ta zapada była w użyciu u. 22. c. 11. 32.

‡ Morna przednie, re wogólnie lemi się zprobanie przywa
ner hówemi się nabyma. Kurejoty ta, napępnicie:

possessionem recte defendo; ad quam institu-
endam institutamque, omnia ea quae de vindi-
catione diximus, requiruntur. Fatendum ta-
men est actionem eam etsi tam actori quam
reo utilis est, utiliorem ipsi reo nonnunquam
esse quam vindicatio, cum ea actione exceptio
dominii actori intendi posset, quod vindicatione
instituta locum non habuit.

albonem vindicatio potest
prawa nospo maney
to panno co curio.

~~C A P U T VIII.~~

§. II. Quomodo dominium vel possessio rei amitti-
tatur. p 279-280.

Variis modis dominium rei vel possessio
amitti potest: §

1. Eodem modo, quo acquisitum erat.
2. Derelictione rei, ut cedat primo cui-
que eam occupanti. § Derelictio itaque ejusdem
naturae atque occupatio est. Rem enim dere-
linquens incertus est cui cesserit, rem vero oc-
cupans, priusquam eam occupaverat nesciebat
num eam occupatus esset.

more byd' albo prauwriwa
albo momentalna, pwa-
nie sig to ex facto.

3. Amittitur quoque res ipsius rei interitu.
Non semper tamen, nam

ile hwi' sig non pama
nigry.

a) Sunt res nonnullae, quae licet interie-
rint, dominium rei non omnino aufertur, v. c.
superficie combusta, superest ipsa arena.

b) commixtis rebus meis cum rebus alie-

meis cum

nis non semper dominium earum amitto; sed tunc primum, si cognoscere non potero quanam meae sint. v. c. nummis alienis commixtis. Nam si meos cognoscere possum, possessionem eorum retinere putor. Id ipsum casui illi, quem de occupandis feris bestiis tractantes proposuimus, adaptari potest; quod etiam ad res jure postliminii gaudentes recte a nonnullis refertur.

c) Si res mea extra commercium esse desiit, v. c. flumen mutato alveo suo, rem meam extra commercium eoque facit, donec in pristinum statum redierit.

NB utrumque d. l. l. l. l.

1023, 1

1024, 2

1025, 3

1026, 4

1027, 5

1028, 6

1029, 7

1030, 8

1031, 9

1032, 10

1033, 11

1034, 12

1035, 13

1036, 14

1037, 15

1038, 16

1039, 17

1040, 18

1041, 19

1042, 20

1043, 21

1044, 22

1045, 23

1046, 24

1047, 25

1048, 26

1049, 27

1050, 28

1051, 29

1052, 30

servitutibus, de iuribus, que in re servantur.

C A P U T IX 2.

De Servitutibus.

Infl. #. 3-5.

§. 1. servitutum nomen

et hypotesis p. 200-202.

Recte illi servitutem (cf. Hugo R. R. Gesch.

§. 202.) definierunt, qui diminutionem domini mei non vero abolitionem eam dixerunt. ¶ Duplex genus juris ejusmodi est, jus servitutis sic dictum affirmativum et negativum; cum affirmo jus servitutis ad rem mihi competere, aut cum nego, nulli mortalium jus ad eam esse. Quapropter servitutes negativae servitutes in non faciendo consistentes a JCIis recte dicuntur, cum dominus vel possessor rei cogi nonnunquam soleat ad abstinendum jure in rem suam exercendo. ¶

20
¶ Inter instituta juridica, quae solo usque exorta disciplina glorum, interveniente nec legistatione,
nec Praetoris edicto, existerentur, prima est Servilis.

¶ Komaby labra labor, dat defim re fervitus iest to prawo nabyte na mery cudey, mory
 hiorogo prawa spacie mi iz nery cudea obowiazanoz, czyli oddanoz do pewnego
 momentu, n. p. Dopychi exyflue^{res} lub do jwbi ia rye.

¶ Servitus affirmat. Iy, w tenraz, hiedz pociwioz mory uhygnie re na pro
 wo do ugnienia rezo na moru guncie. Servitus contra naturam servitu-
 tum columnam reficere, et aliquid facere debebat, sed ita solebat lege adium
 sine pacto, ~~conveniri~~, quod deinde in usum abiit, ut tamen rem desolinguere
 diceret pr. 33. D. de P. P. U. To rdamie inest nie iest pociwioz regule. servitus in
 sciendo consistere non potest, bo iereli iz umorie z fapiadem areby nagnawiat suane, to
 wchodzi z umory nie z obla z /ervitus. Talie iest rdamie Servitus Pulcrigusa pr. 6.
 §. 2. D. Si servitus vindicetur, pociwioz utrymynat Gallus. Hororum viciniarum dominus com-
 munis est munus, quem cuiusvis alieni soli est repiciendi obligatio. Hunc quidem Pfeiffer (Anw.
 misssu Orah. f. 224. iure servitutis ait tenari.

~~Irregularities~~ to Godwin with ~~more~~ ^{re} fervidula & labany, with ~~humor~~ ^{humor} ~~ly~~ ^{ly}
no more.

z tego rary ma załudnia serwitus pred. ruff. mufi ruppe znaydosać się
ze ztomy, pocieney finitimum predm, rlagomicy ze morna
finedu grunt bez odspierania serwitus pr. b. pr. d. comun. pred. r. pr.
man serwitus naterax, do domu mego, fymekier dom, muez serwi-
tus upapir hloiem hloicie z murek /a fiedow.

I Jeſt barialki wday fowit. verum: pudrov. Lohr (apud Grollm. 11. p. 124.) utrymiał re
dawniez nie mały krym. fowit. pud. urban. Syłko myſiow. re ie dopiero raczki myſi
od przyzicia nielu mian, ju wobyin Netoch. dier iahre moſty uż domy w Pr. utrymiał
ber fowit²) I n. p. myſieha mi lko nabył fowit. od przyzicia (waw), bo (an
gusztu nie ma i lu nabywam fowit, nie od męſz bar od kamtego.

z Wynymie preciznie Unterholz (Anwizje p 42 [99]). Na to odpowiedź dołh (l. c. p. 514.) ze tefjian
podaje dohtadn[ie] Definiyż rerum mancipi opuscula ie za ze tefjian taie Definiyż rer.
mancipi poteg dawney Leoyi ze Xll. Tabl. nie dawno nie rmano serwit. iud. urbanor.

Errant itaque qui tertium genus servitutis esse volunt, servitutem in faciendo; cum non eius rei gratia servitutes inventae sint, ut aliquid facere cogamur, sed potius ut in re nostra fieri patiamur. Quapropter hoc jus magis ad ipsam rem et dominium rei referri debet, quam ad personas agentes, cum et deficientibus iis novisque dominis substitutis, ipsa res aliquid pati, semper cogatur 11). ~~¶~~

Sunt autem servitutes vel rerum vel personarum. Servitutes personarum (quas etiam personales Pomponius fr. §. 3. D. de liberat. legat. vocat) sunt quae hominibus debentur et cum iis pereunt; rerum servitutes vero, quae rebus inhaerent, neque intereunt nisi interitu ipsius rei non vero personae cuius rei debentur. ~~¶~~

Servitutes utrius generis infra exponemus, hic monendum est, non magnum numerum earum ideo exstare, quia Romanis visum fuit jura dominii non admodum diminui vel circumscribi debere. Ut enim dominium rei possessione afficitur, ita et jure ad rem, quod servitutem vocavimus. ~~¶~~

7. *Lucius*
20 i. *Lohr*
apud Groll.
7. 11. p. 126.

¶ Ut servitus praediorum instituatur, necesse est ut is qui eam constituere vult, atque ille qui sibi eam constitui cupit, dominium rei habeat. ~~¶~~ Nec

11) fr. 15. §. 1. D. de Servitutib.

minus ut servitus adquisita utilis sit praedio 12) rustico et urbano. † Duplicis itaque generis servitutes praediorum sunt, *servitutes* scilicet *praediorum rusticorum et urbanorum*; hae in iura tantum cedi poterant, illas vero etiam mancipare licuit teste Gaio in Comment. II. 29. Monendum est Romanos olim omnia ea bona vocavisse *praedia* (sive illa pecunia sive mancipia sive res soli essent) quae a praede pignori dabantur obligabanturque et quidem reipublicae 13). Postea hoc verbum ad res soli, quaslibet, translatum est. Itaque non solum fundus, sed etiam aedes in eo sitae, praedium vocantur. Ad praedia primi generis tam ipse fundus quam aedificium sive praedium sic dictum dominans, requiritur. † Ad praedia secundi generis, aedificium solum, cui servitus comparatur. *fr. 6. VIII. 2.*

Sunt autem † servitutes praediorum urbanorum hae 14). †

1) Jus tigni immitendi.

2) Jus oneris ferendi.

3) Jus stillicidii sive jus quod constituitur ut aqua pluvia ex meo tecto in tectum vicini defluere possit. *fr. 15. pr. D. de Servitutib.*

12) *fr. 15. pr. D. de Servitutib.*

13) Varro de L. L. p. 11. (ed. I.).

14) *fr. 2. D. de Servit. P. U.*

fr. 2. nat. to iur. Mucius Scaevola! (ac. Top. 4. in f.)

† Praedia ad habitationem parata, dicebantur urbana, licet uni essent posita; quae agricultura interserviebant, erant rustica, licet in urbe sita Varro R. R. III. 2. Nam Constantinus praedium rusticum dicitur quod non habet vineam, sed si in urbe situm sit, quod agricultura interserviat, dicitur praedium rusticum. *fr. 1. §. 1. D. de Servit. P. U.*

§. 2. de privilegiis rerum, quoniam alie
 privilegia prediorum rusticorum,
 alie urbanorum /unt p. 202-204.

† Ouseph vñf die gewöhnliche Bedeutung von
 funder. Meermann ist Dreyer der Mangel, daß
 sein inder predium rusticum das bloße Boden
 von Rindvieh vñf inwendig darvñf beständigen
 Gebäuden, inder prävia urbana Gebäuden vñf
 zu wohnen fagen; wo für ne ganz Ballen
 bei Cicero Top. 4. Gein. 19. vñf foh. Ihñ weiß man
 einen Obelis (p. 60. d. de V. d.) Zachariae hñ. d. Han-
 kayn p. 8.

7 Jednak Labes (gr. 19. d. de servit) powiada: quodam enim habere possumus, quamvis ea nobis
utilia non sunt. Kiedzi wniośnie Labes re sprowadzić grunt mogą obciążyć i serwe grunt
starebnia chłopi nie wysławiają, dla tego chłopi, nabywa starebnia. Romanowie 1, wzmog-
le: 1, re lubo temu chłopi nabyt (noby) ięz nie wysławia, more iednak dla naszej woli ięz
bydź wysławia. 2, inni ubogomiej re wprzysłu retery od stowa Labes, a takim ponieważ
stowa habere est optimum, a stowa non habere peiusimum, więc lepiej mieć coś chłopa nie
wysławia, a jeżeli nie mieć. Dobrze! ale owszem kiedy chłopi z nasem ma now nie wysławia,
to mu repludiu more n.p. wilha lub lipa na Tancułu chować. 3, najnowsze Romanowie
Thibaut (C. Abh. p. 46. pp) ięz: sprowadzemu i luyizemu wolno warunki pnyję lub
natorę iahie mu ięz rdaiz, kor samu i w de servit. Gereli więc nie mogą wysławia-
wać na kim pewnej sumy, natorę serwitus, a ten pnyżanie na to sprowadzają ięz, re
nabywają ięz serwit n.p. via, nie będzie wywał maieć re grunt sumy daję inną, za-
wsze na tem ubrać; bo nabywają będzie mięt po grunie ięz iedno! areby więc
pobyć ięz tego mu ięz nylucio, bo nyr more go flangi o to, areby mu
wywał prawo chłopa nie powrobnie?

Donellus Com. XI. 4. etiam quae lupus sunt generis in tres classes, partibus est, ex triplici eorum fine.
Quedam enim comparata sunt ad oves vicinas dilabandas, ut ligni immittendi; quodam ad aditum
interiorum comoditatem, ut altius non tollendi; quodam ad oves exonerandas, ut fluminis et
fluvii aditum averlendi.

Podziaty by serwitus foz: serwitus fluvii vel fluminis recipiendi; i serwitus fluvii vel
fluminis non recipiendi; pierwsza starebnia ięz wiadoma: druga rachodzi, jeżeli rądam od
sprowadza areby sprowadzają na ięz dach desperowia, nie tapat, w mieście na to sprowadzanie (cisterna),
głównie woda ięz
lecz powołat tem nylucio dla muie dopływn. Do sprowadzania potrzebne ięz dach w krajach,
i w pnyż obfitych, i wtopora dla tudniących ięz nemioitem desperowia potrzebniacien.
fo. 3. 6. d. VIII. 2. pr. 2. pr. 20. 4. 5. d. de d. P. M. Kaza, wbie dach nypobio, areby luyizę ięz ięz
nie tapat, kor ięz. Obfitych będzie rós, jeżeli nypobitem pbi od mego ięz fluvii ięz ięz, w tedy,
z mego dachu: z dachu ięz, zbiera ięz desperowia.

domum Pichkati w magistratu Tenayphim 2. Luna 1729. Alrege nē aytatem. Procuva oty, feriens
iur byta za rapso, Cyewne de Brato. I. 29. Kany nē tam na nauonius, alony gdra idie o jupum e
aunum, flureni foy do potawania raly, gdra o jup, raneh pami, obie raneidie nē mugy, iak nē p nēialu
M. Buzucupus, homo neque meo iudicio, kallus, et suo valde sapiens, et a iung studio non abhorrens. Ten
pudat dom L. Dupinprovi: in manupio lumina, uti lum effaut, ita recipit. Dupin autem, simul
atq, adificari uelut est in quadam parte urbis, que modo ex illis arboribus conspici possit, egit
phatim cum Buzucupis, quib, cuiusq, particula olei afficeretur, quamvis effluat, mutari
lumina perhabat. — Accurrit. Lo Lal Buzucupus: in raly, re ma na propolite nē bydy, raneidie domy,
L. i. blishe, p. l. uelut, lo ot nē māt uypobionoz, feruitus, ler rle nē uypatit, lo monit u lūn-
tialue agulnie, o p. uypetu raneidie, repat od nē p. uypobionoz, raneidie, nē mē i uelut
lūdy e p. uelut p. uelut dom byt na p. uelut. Māt lo lūn kaidie nē rē rē rē rē Cyew-
na lūpmanu nē uelut p. uelut formit. Za rapso Buzucupus p. 29. D. de D. B. nē nē uelut
to, mōri lūre. si p. uelut uelut fuit, lumina que nē sunt, ut ita p. uelut, ea p. uelut
luminebus nihil caveri uelut.

Via quidem iter, quod ea vehendo tenitur: actus
iter in agris, quod agendo tenitur: etiam ambitus
iter, quod circueundo tenitur. nam ambitus circumi-
tus: ab eoque duodecim tabularum interpretes,
ambitum parietis, circumitum esse definiunt.

(Varro p. 6. v. 40.)

Ut ager, quod agi poterat, sic qua agi, Actus. Quod
finitis minimus constituitur in latitudinem pe-
des quatuor, fortasse ab eo quod quatuor, quod
ea quadringens agitur: in longitudinem pedes
centum et viginti. in quadratum actus, et in la-
tum, et longum, ut esset centum et viginti (Varro

p. 7. v. 20.)

E... leges iubent indirecto pedum octo esse, in am-
plo fœderum id est, in flexu (Varro p. 46. v. 50.)

He dnie sig zebj to prawo nabywano liedy ralaraty policyjne prawa wy-
 ry budowlai, bo jys publ. pryncip. chw. Wzrost Romany ials Kujanyjs.
 112. 2. 1. C. se adif. pryncip. - Prawnie Vin 197. 283 96

4. Jus fluminis, ut aqua pluvia per deliquia
 in tectum vicini defluat.

5. Jus altius non tollendi:

6. Jus altius tollendi. ¶ Servitutem hujusce ge-
 neris plurimi ignorant, cum sibi persuadere non
 possint qui fiat, ne mihi in fundo meo altis et
 altissimas etiam aedes tollere liceat, cum id juris
 dominiis-que mei pars sit? ¶ Quapropter nonnulli ita
 hoc intellexerunt, ut crederent, per servitutem ejus
 generis significari: vicinum ~~posse~~ ^{posse} aedificare

¶ murum in suo fundo, quo a solo vel pluvia tu-
 tus sim. ¶ Quod falsum est, cum servitus in fa-
 ciendo nullo modo consistere possit. Equidem ita
 id interpretor: jus esse a vicino acquisitum, quo
 mihi liceat altius quam ejus aedes sunt meas aedes
 tollere, licet prospectui ejus ~~off~~ ^{off} offecerim. Quod
~~tunc~~ a vicino comparare debui, si ille jus altius
 non tollendi, jam prius a me sibi comparaverat.

¶ Servitutes praediorum rusticorum sunt 15):

1, via, 2 actus, 3 iter.

Viam dicebant Romani, qua ire vehiculum
 posset, super qua, quoties porta, ut vulgo accidit
 apud Romanos, extruenda erat, adeo alta ex-
 strui debuit, ut hastam rectam commodè ferre
 possem. ¶ Latitudo ejus lege XII. Tabular. defini-
 ta est, in porrectum pedes VIII in anfractum

15) fr. 1. pr. D. de Servit. P. R.

¶ Jus prospectus, Feuerbach

hastam sua
 gatu inelu
 do woy pto
 ber ci pmerhoro
 pmer adre granta
 bor fervidus. - Kar
 nim pmeret. Dym. woy
 nez 2 Germ. miele in
 the dudy. bo pncera
 woy Germ.

no Gulychun Gain II. 1. 5. lym pmerhem ials
 apparit voruinier treba
 per mutua vincula ramis pendentes, cadentur.

pedes XVI. Iter est jus eundi, ambulandi homi-
ni, non etiam jumentum agendi. Iter enim est qua
quis pedes vel eques commeare potest, jumentum
vero ducere non potest 16). Actus qua quis non
solum ire, sed etiam jumenta agere potest.

Iter sine

4. Aquae ductus id est iter ad aquam ducen-
tiam tam viariam paratum. A quo genere servitutis non dif-
fert aquae haustus, sive jus aquam hauriendi.
Caeteras servitutes hic recensere nolumus, cum re
vera non tam servitutes, quam exempla propo-
nenda esse videantur, in quibus rebus constitui ser-
vitutes possint 17). §

di per flum. via.

Personales servitutes sunt:

1. Usus fructus, vel usus et fructus, id est
jus utendi re aliena salva ejus substantia, Gaii
Comment. II. 92. Omnes fructus consumere, rem
vero ipsam, qua fruitur, melio-rem reddere, non
licet ei cui servitus constituta est, etsi id perce-
ptionem vel consumptionem ejus auxerit. Is qui
re aliena utitur fruitur, fructuarius appellatur,
qui obligatur:

a) Ut donec rem possidet, tangam bonum
pater familias ex fide bona ea utatur, atque cu-
raret ut optime conservetur.

b) Ut finito praescripto tempore usufructui,
rem utendam fruendam acceptam, salvam reddat.

16) fr. 1. D. servit. praed. rust. fr. 7. 12. D. eod. tit.

17) fr. 1. §. 1. fr. 2. pr. §. 1. D. de servit. Praed. R.

*fr. 1. D. de s. p. n. §. 1. aut, ut praedium nostrum onere, quo indur praemi-
um, exoneretur ut loquens e loquidina mea esse in fundum rati pro
volvantur, imminet meis arvis (fr. 2. §. 1. 2. D. de p. n. §. 1. — Ha analogi-*

—E. 2. de periculibus personarum
p. 204. — 206.

⌊(qui tantum militer supra vocatur)

prima esse vestigia fervidulum viarum multi sunt qui affirmant. Sed, ut ea, quae supra de Origine XII. Tab. locuti sumus, prosequamur, nemo quidem nisi agriculturn plane rudis atque ignarus inficiat ibi, jus viarum quid Romanos antiquissimis jam exstiterit de quibus, singulas vero leges XII. Tab. hoc de jure comprehensum fuisse, minime contendere possumus, quid quod ipsi legis rationi repugnare videtur. Neque vero hoc solum impedit, quoniam communem sequamur opinionem, sed aliud quoque legis decemviralis fragmentum, quod aliam hinc intelligendam esse viam, luculenter nos docet, viam nimirum publicam, cujus latitudinis modus lege praescribitur, ne possessor viarum agrorum rem publicam tentaret et diminuerent. Fragmentum illud, sedes ac domicilium hujus argumenti, hoc est:

si via per amfageles (ita dicuntur qui agrum habent per quem vicini fervidus debent) immanita esset, qua volat jumentum agito.

qua lege agrorum possessor pro fundorum latitudine viam manire jubetur. Hoc quidem fragmentum ad viam fervidulam non posse referri, primo oblatum apparet. § 10. Publi. — Via veliculum et jumenta. Utraque fervidus, et actus et iter, jus continere videtur, utriusque agentis, utriusque debet, per quamlibet fundi fervidulis partem, praescribitur tamen non latius, ire vel agere licet facile in favorem. heredis accipiebatur. Cumque illud amplius jus ei, cui concessum erat, magnam emolumentum non afferret, sapienter autem ferviduli praedio summa exinde incommoda omni possent, partem illud, postea magis magisque in usum venisse videtur. Novam illis, quae jam antea obtinuerant, fervidulam adiungere, et hinc pariter via per opte accomodaverunt. Publi. de itinere autem via publica quoad latitudinem edixerat, per genus fervidulum § 11. est via, ad praecipuum XII. Tab. de viis publ. adcomodata, quod vel ipsa mens peries, quae haec fervidules enumerantur, indicat. — Valde aliena esse videtur significatio viae, quae est in § 11. 2. 1. d. de viis. ab hac, quae in doctrina nostra praedominatur.

† Jakiż wiek, będzie fresowy nie sturpiony? Ma iż rozumieć że in porrectum z iedney i drugiey strony, tak że iareu to wylupku wypiekie do stop. In exvamento XII. Tabulari

† wolno iedni, ponieważ i ten, który chodzą, wypo a wstanie popsalom more chodni pner. Ale iakże ten co na koniu iedzie wprawie nie sam wygna ley ferriluz, bytlo iumentum (kon) i on sam. † W ten zaś uwaga iż bytlo na długę dżoz, traktuje idąc z konno wybiego. Uwaga iż i na to areby lto z najmniejszym upłodzeniem gruntu pnypp. ^{można} ~~było~~ ^{było} Ale more więc abrymymai z idzie cagniony na worie, ponieważ intry ię ppyob d. i. konno dla takiego wojaru. — Lur remur to ię pnyppam ię da lęz areby lto wiele mierz na nie rabieiat na trisprze? i ię more przed łobaz pędzi bytlo? Nie more ponieważ by w tenraz, łachowato pny nóg pępplyz fr. 7. d. de servit. pny. up.

† ię męppiem wmiensze liow Topiur. 3, Nie more byt pnyty ber usis, ani usis li ne pnyty. Paulus III. b. 4. 24. 25.

† Jakiż lto ma usppr. na winnicy nie wolno mu pnyaleis rautadai, lto pnyai cato winnicy areby ię tem lepiej wino modyto. ^{nam quod similem est, posse fructuarium causam} ^{reput. et quemad} ~~proportionalis mēiorem facere~~ (fr. 13. §. 4. de ~~usufructu~~) hoc ita intelligendum est, cum id faciat. ^{reput. et quemad} ~~reput. et quemad~~ Reby nie nadmizwat reny, pnyolendo quod invenit, qualitate rei non immutata Vin. p. 206.

† Dwie to ię reputnie jatpnyem, wunie ię bowiem z łobaz ferriluz utracamy, ierai trer razine. Lur w do alva ejs lto. more pnytanie racnodni n. p. Dam iowm ferriluz na irodnie owie; ma w tenraz usppr. na wetnie, lur iagniaf rziadai nie more, ponieważ z nich odroda ię knoda. ^{reput. et quemad} ~~reput. et quemad~~ Dwie to nie ię nowe; ię go bowiem tak wramie. Theophil. i Giphanius 4. Vin. p. 206.

† fr. 5. b. d. de P. P. R. wpyeraiz ię prawa nowpe: z ferriluz papai, bytlo o byt bytlaft ięppio ma, o ile ię lioba more byt pnyimawana z pny na grunie dominans rebraney.

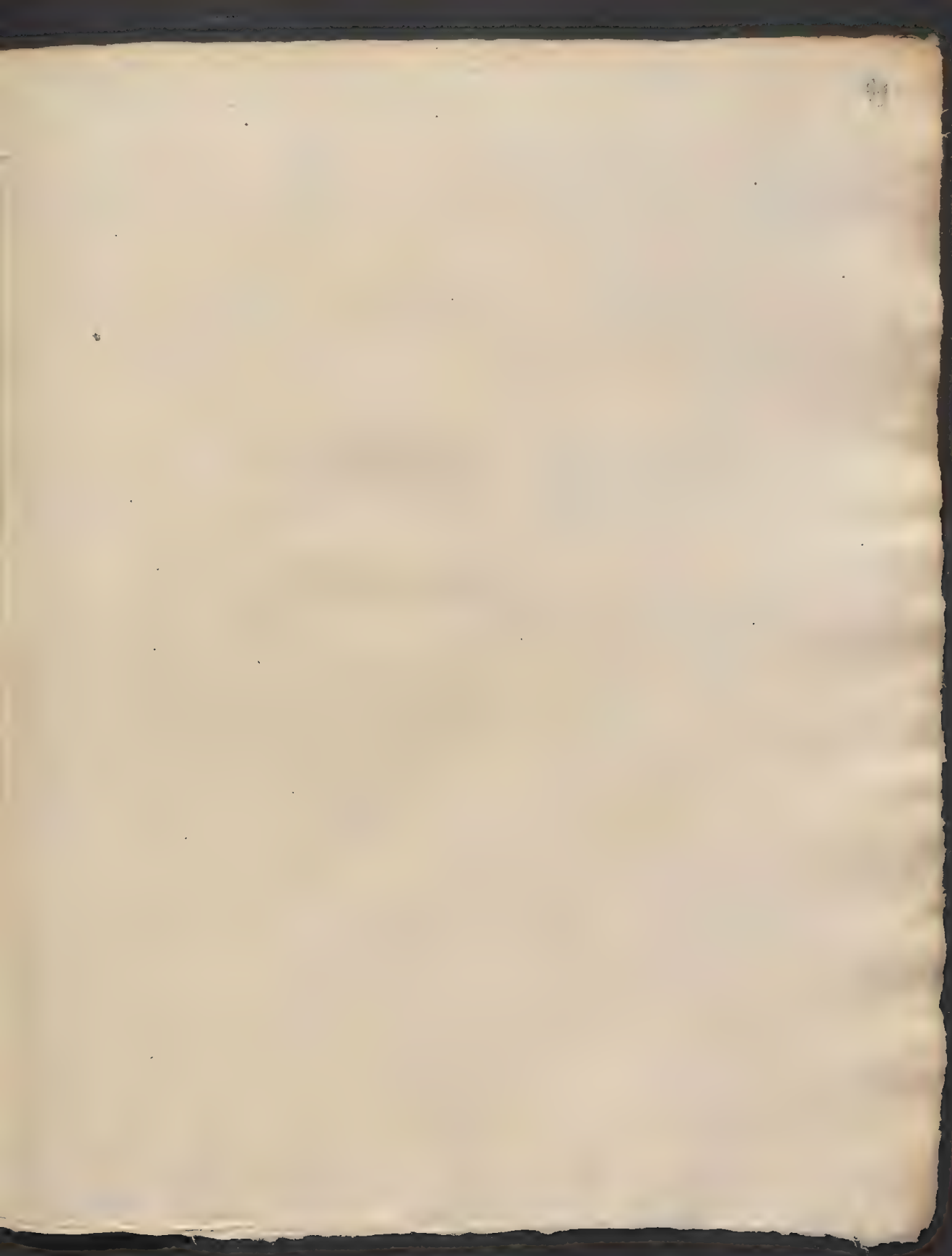
Cyżli wieg morna na śluchu nencio que upi konsum? morna.

¶ To upato odmienionem puer rukwaty lenatu, ra raso Angusta. p. Hipp.
p. 115. n. p. Datem homu luntz relz i niey upshavato. Babiera wieg pucanta od lej
funtz, i iest oboniarany, pny smiesi puriey, upadzi lylho luntz her pucandus. —
Lub daiz homu lilla kenaho wina z r. 1020. ierali purie z lah 20. wner lapha wina
mici bedie, ker dotzi relz wleci oddati ~~z r. 1020.~~

¶ Lera ichre, ierali maydowai bedie laka nara dana in usum, hloia
mie dopusire iah upum p. ? Sub ierali opola, magaze mici lylho upum p.
obryma usum ? — Tu mure bydi niemoruui, albo re pny obrihla albo sub
ichre. Gle rary sam upshue z nary, eowie ig to usus; ile rary i homu ime-
mu pmedam z ley nary w, narywa ig upum p. J lako n. p. pmedam talio-
mu, hloiy de mierzka polysa iest pnywiazany, upmai z domu mego

o mil lilla - pmedam homu brany z mego agode, hloiy bydlat ani
p. 12. s. 2. p. 12. s. 11. d. de off. p. et quomod.
honi nie nary mure, ~~honi~~ adendi huius juris est, ut ex his omnibus sumat usum
quod ad victum sibi suisque sufficiat, non amplius (p. 12. s. 1. d. cod.). Quantum autem usq. suffi-
ciat, in asserendum ex dignitate et conditione adentis; aliquando tam larga cum usuario agitur,
ut his rebus non solum cum familia sed etiam cum convivis et hospitibus ubi ei permit-
tatur. Vin. p. 219.

¶ Sub hlo ma aque hausum ma pshomie do pshre domonze, albo
iler, albo actus.

Quod ita futurum cavere debet, seque re eo modo usurum, promittere. Cum autem usufructus ^{fit} jus re aliena utendi fruendi sit, non constitui potest, nisi in iis rebus quae usu non consumuntur. ^{¶ vino w lym galunhu wia hin. na juraz. illu odebrat.} Mutatum tamen hoc postea fuit, ut ex Institutionib. patet 18). ~~Id recentiores JCI~~ ^{quasi usufructus} appellantur.

2. *Usus.* Jus hujusce generis nihil aliud est, quam, dimidium juris utendi fruendi re aliena. [¶] Supra enim diximus differre jus utendi a jure fruendi, esseque res quibus non nisi frui et alias quibus nisi uti non possumus. JCI itaque est interpretari, quoties constituto usufructu jus utendi, et quoties jus fruendi, constitutum sit. Sed quid de illis rebus dicamus, quae partim usum, partim vero fructum rei praebent? v. c. si mihi in silvam jus servitutis competit, et quidem servitus praediorum rusticorum actus dicta; atque rursus si ad arbores in eadem silva caedendas servitutem constitutam habeo, discrimine juris supra expositi non apposito, quale jus me habere putabis? Solamne usum vel fructum, vel tam usum quam fructum? Regula juris est, jus majus minori juri tunc praeferrri; [¶] quapropter JCI erit interpretari jus utendi quoque mihi competere, id est: competere mihi servitutem actus in silva, in qua servitus arborum caedendarum mihi constituta est.

18) §. 2. Inst. de Usufr.

3. *Habitatio*. Est species servitutum supra expositarum, si in testamento jus habitandi in domo mea alicui lego. Servitus ejus generis et usus et fructus esse potest; de qua re cum JCI Romani contenderent, Justinianus, optime se facturum putavit, si statuerit, talem servitutem proprium servitutis genus esse debere (19). In quo laudandus mihi esse videtur, quod servitutem hanc ab illis secreverit, cum haec species juris minoris momenti sit, ^{quam} atque usus et fructus. Recentiores cum vidissent, posse hoc modo alimenta quoque

^{fr. d. p. v. 2. 1.} legari, et differentiam quandam inter *habitationem* ^{D. de Transact.} et *alimentorum legatorum servitutem* statuere voluerunt. Non dubitarunt itaque more suo rem hanc confundere, *habitationemque servitutibus supra expositis, id est usui et fructui, adnumerare.*

Cyclus servi, i
opere servus. for
no me 2. J. p. p. l. u.
nie norio miaig.
Zacharie.

4. *Operae*. Non solum *habitationem* et alimenta, sed etiam *operas servi mei* legare possum. Jus ejus generis ita ut supra exposita, huic solum competit, cui legatum est.

Licet omnia quae de acquirendo dominio et possessione supra diximus hic referri possint, ex ^{legis ratiore} ^{fractis: J. p. p. l. u.} cepta traditione, nonnulla tamen addenda de acquirenda servitute erunt.

Quod in acquirendo rerum dominio olim observatum fuit ut nisi ^{4. 4. servitutes} ^{quomodo adquirantur} ^{hinc ex amittantur: p. 296-298.}

19) c. 13. C. de Usufr.

Legale servitus in faciendo consistere neque, ut unicam personam habuerint excepto, idque in servitute quae compellebat in servum alieno: opere servus. Si enim, quamvis ratione status ex jure alieno dependentium pro rebus haberentur, idcirco jura realia in eis tempore possent, tamen, quum simul essent homines, jura praestare poterant, idcirco, cum valis, cur servitutes in faciendo non consistere, quod eis bonum non haberet, ab servo alieno jure servitutis facit praestare exigi poterat.

107
i do pospołonie do obiecta i subiectu.

¶ p. legumie niephanie w obornej hamienicy cety herrennem. Ale wy nie ma
-enie do wyetney myshlowanie? - Ale legumie takiemu blowy ma hamienic, wto prz parez
pohoi w domu moim. Czyz iaz tam ma pporwadzie? Tu gra role interpret. prawnika.
Czesto wiez zachodily sporenki miady prawnikami. Jedni myshlowali tylko ufas inni
uufpr. - Jussy nian postanowit, ze la serwit powinna stadal ofobry wdray serwit, a
ma byc interpret pospołonie i do ufas i do pr. za tem wolno pporwad, naitz u. 13. C. de
uufpr. 5. 2. 7. de ufas et habit. - Item postanowi pr. 7. 2. 1. pr. 4. pr. VII. 8.

I Tu nie mabe radzey roznicy do iereli domu, o hlouym niem ze ma drien, legumie rypnowi,
wlewnas la rypnowi naley iaz i drienom iego I

¶ Czyz iaz na iden wch, postug pr. 10. 5. 7. D. de ufas et habit. na cety rzie
postug legu fragm. Bando iaz woni habit. i alimant. od mus fruct 1 poniewaz la serwit.
ialso serwit. mniey bey wagi, nie rypnowi iaz pporwad do iereli pporwad. Tak iaz

¶ Kady iednak nie nalywary pporwad pporwad. pporwad. pr. 2. D. de ufas
et uufpr. et rad. Tak iaz iereli legumie niewolnicz umore, lubo ia rzie, nie
moge, radei cety mi drugi niewolnicz legu prana, ter honzyi ppor-
nowit. Nie moge, ufasowai domu innemu niewolnicz, ter moge, go myi do naitzey pporwad
prawy, pr. 12. 5. 6. D. de ufas et habit. - Moge, ufasowai pporwad, iereli prana ufasowai rzie rzie na mity
mity iaz pporwad ter iego pporwad

I obligat. maitze w sobie cos naturalney, nie ginoz pporwad. demin. minima, iaz samka, pr-
vit. Tu nie zobowiazanie iaz iaz ofoby rzie; more wiez odebrai pporwad la serwit.
2. ufas i uufpr. pporwadie wdrada iaz rzywicy pporwad. (Thibaut C. Abh. p. 29. 99.) Iaz
to la serwit, nie byta tak ufasowai, iaz demin, pporwad, iaz mowia pr. in facto potius quam iure confi-
git.

Providentem conflictui, infructuarius ~~non~~ enim per traditionem providentem conflictuit. pr. 11. §. 1. de public. in v. act. — Myronaisto Mr. pari aliquem frui, ubi; i lo jest ieden z tych ppyrobis nazywania fturebnoii, odpowiadajacych nazywaniu netafnoii ppyrobem naturalnym.

~~¶ Czy miłe mię łaski dłużył, a nabył perwity, na nary mię, de lego,
re nary w przekomieci mię, przedat proer grak mię? - Poimian
w tenaz, charai rem miat animus, paciendi perit, nie na moment tar
na was stuszy chistom mu narydci perwity.~~

+ Hippoc. p. 104. Lex Suisbon. viaria — Servitus nie mure. bydr' nabyta z pomy
 mierz na granic cudzym, lub budowlu aut. powiewar na granic prima
 by bydr' corlin. poff. na budowlu mala pader od porasth. Ha leyo p. 4.
 E. 29. D. de usurpat. et tutacp. Etyho w do upiaczini re pury leyo
 hloiy pzwolit servitus miori, aito bytho w do servit puet. ub. — Nie
 podobna boziem rlyz iiz broit sam, re nie ciagle upzwatem servi-
 tus, upzelp boziem iey nie ppozic iiz twile do momentu; bo
 pzeiwnie so do servit puet. ub. hto nie upziera domu pwey pzi-
 pi re iiz dom iey i her upparcia utryma. Twa leyo prawa:
 cam upiacz. lufpalia lex Suis. qua ~~liber~~ ^{servit} upzist maiz iiz o-
 umie lapp, re dawney wolna byta upiacz i na servit puet. upz
 bo lar re do pwniez ppozowano. — Lex Suisbon. viaria p. 104. Dawe iiz
 upz lappi la lanne w wymeniora lex Suis. — Taimu gupfem rozumie lex
 Suisbona, powniedzielimy w dugiez Epou. Wyltomourmy rozwinieci iiz iiz i upzty

Izereli rgine dan, me bebie perwily na plan powypatku
 2 o tem bebie my wia mi wy,

kto mógł ich wydać do niebezpiecznych rąk? Dopiero Justynian porwał ich prefekty: 12. C. VII. 39.

ma prawa starebnowi. Wpominiony w XII. Tabl. usus autēritas, nabytyt egi, iak dykto uchiomym i niemuch-
nym reary, a zalein dykto reary Corporales: wphellie wief reary in corporales nie wpadady miedawia-
nim. Wliwkie jednah jst civile, a zalein stonawienie prawnihow wr. namowadrito na te, mied, ze tiedy
pner usus nabuwamy reary niemuchomey, nie dykto sama reary egi. Da nar nabytyt, lwr i to wfu, lwr to
pide rniy, egi rtayrone: tot jure utitur ut servitus per se est. pr. 10. §. 1. D. de leg. p. 1. dykto byto
powietziel i in p biennium nie dykto reary sama, lwr i mawa rniy rtayrone nabuwamy egi. Wpominanie liber
Wpominfor. lwr. 10. Paulus R. R. I. 17. §. 1. 2. — Od tego wief usus usus autēritas bawito prawa nabyt
bylego na reary, a dykto usus, longa quaf. wphellio, bawito praw dykto, lwr z nabytyt reary iak
rtayrone byty. Tamy pner siebie servitus nabyt nie morma byty, t. i. servit. pned. us. 1. ato z przyry-
howe Paulus pr. 14. pr. D. de servit. wylwra. Tenre powiada: idem est in servitutib. pnedior. utantur

obseruatur. I. i. Tor samo jest i podobnie na męzłwońia temu, aloby chiał nabyć ferytus na
diorum urbanorum; lubo chociarby i to nie było, tem samem byłaby na obione, bo scribo-
tia, iako prawo, które u do ferytus pociągano, zabrania na nich ferytus nabywai-
cie. — Zgoda: że rary nabyliśmy prawa do cudzego gruntu tym sposobem, iak iż wywarito, bo dia
to rary prawem które na cudzy rary uyloniwamy, iak utasiwa ferytus; dla tego iaz
fani prawnicy nazywają ich Stuebnoii, quasi ferytus fr. l. 1. §. 23. de aqua et aqua
pluv. arant. (39. 3.) z którym porównai fr. 10. l. fery. vindictet. fr. 5. §. 3. d. de itinere
actuz, uivato c. 1. 2. c. de feryt.

[illegible]

1 In jure cessione, et:

Mancipatione adquiri dominium posset, id quoque in servitutibus rerum Mancipi locum habuit. Ab Justiniano constitutum esse, ut ejusdem generis servitutes per traditionem acquirerentur, recentiores contendunt. Quod falsum est, cum in §. 4. Inst. De servit. diserte dictum sit, nisi pactis et stipulationibus servitutes adquiri non posse, quas in §. 1. 2. 3. Inst. eod. tit. Justinianus enumerat. *Intelligit, non posse nisi hoc modo*

Adquiruntur praeterea servitutes 2. lege, 3. adjudicatione, 4. Usucapione, ex lege Scribonia quam Capite XIII. Historiae p. 70. Explicuimus

Amittitur servitus: 1, consentiente possessore servitutis ad eam alii cedendam, actu quidem legitimo si antiquum jus spectamus; pactione vero, si novum. (Ulpian. in fragm. XIX. §. 11.). De hac re, sequentia apud Gajum (Comment. II. 31.)

„Sed haec scilicet in Italicis praediis ita sunt, „quia et ipsa praedia mancipationem et in jure „cessionem recipiunt. Alioquin in provinciali-

bus praediis pactionibus et stipulationibus id efficere potest.” 2. Non usu, ut supra diximus.

3. confusione et consolidatione, si rei servientis possessionem adquireo (§. 3. Inst. de Usufr.).

4. interitu ipsius rei (fr. 17. pr. D. de Usufr.).

5. capitis diminutione cujusvis generis, quod solum

Etque hoc ita intelligendum, omnem servitutem amitti si nemo ea sit usus per confutulum continuum tempus fr. b. d.

De P. P. A. Tawre iednak rachodi pytanie, czy moga nabyt pmer predawnienie serwit. pred. uzt? Tawrely nie mome byto dla huieliego ora usucapio nis 3 pmer pmeriplo nabywano, iereli ner vi, dan, pmer, pr. 10. d. si servitus vindic. pr. 1. 5. 23. d. de Aqua et aqua plus. — Sem bawrag, kiedy za wistoz, oryres wylowynatem foriel - n. p. bratem wotz c. 2. c. III. 34. — Serwituines personales raskladowai lego nie byto mome, bo oryres

in servitutibus personalibus observatur[†] (Pauli R. S. III. 6. §. 29. c. 16. §. 2. C. de Usufr.).

4. 5. quomodo
servitutes de-
pendebantur
p. 200-201

Iisdem actionibus quibus dominium, etiam servitutem amissam, persequimur, scilicet 1. actione confessoria. † Ad actionem confessoriam requiritur: a.) ut is qui eam instituere vult, jus eam instituendi, habeat; † b.) ut ostendat, sibi possessionem servitutis competere. c.) nec minus ut demonstrat imminere sibi ^{vel} damnum, et ab alio intendi. † Licet re vera non exstiterit damnum, ipsa suspicio ~~de~~ damno imminente ad intendendam hanc actionem sufficit.

vel amittendam

Amissam ^{vel amittendam} servitutem persequor etiam: 2. actione negatoria, qua, ut supra de dominio agentes ostendimus, negare solemus deberi actori servitutem; rei itaque tunc temporis probare erit, servitutem sibi deberi.

C A P U T ~~X~~ 3.

De Agro vectigali, Emphyteuticario et Superficie. †

4. 1. agri vectigales notis
et historia
p. 200-201
Praeter supra exposita jura alia supersunt, quorum origo licet in antiquo jure investiganda, cum tamen sint formata partim ex Edicto praetorio partim ex constitutionibus Imperialibus, non immerito recentioris potius juris quam antiqui ea esse dixeris. Sunt autem: Ager vectigalis,
Em-

¶ Petimus servitutem, defendimus nos affirmando
servitutem nobis deberi, negandoq. eam a nobis
deberi, ~~pro~~ ad quod probandum confessoria et ne-
gatoria actione utimur. In libris huiusce
generis una eademq. persona et possessor et pe-
tilitor officioungi potest (pr. 6.4.1.8. si serv.).

Si is qui servitutem sibi deberi petit actione
confessoria vel negatoria utatur, quia fundamentum
petitionis ejus affirmativum est (de servitute in
petendo de servitute de non faciendo), facitque un-

stat quia presumptione caret, ~~idcirco~~ et
probat ^{ea} ~~probat~~ et probare debet. Quod ~~illud~~ esse mihi int. in meo (servitus de non faciendo) confite-

~~atur actionibus possessor, quia hoc fundamen-~~

tum negativum est, tantumq. servitutem non
existit esse nulla penitus ratione probari

potest, actor igitur ad id quod fieri non po-

test, non adigendus, ~~iste~~ itaq. probare debet
ipse intentionem suam, qua nisi probata fuerit, ~~probat~~

~~non, quoniam nihil ipse propterea, adprobatur~~

hilem perdes. Quilibet enim asserti sui veritatem com-

modis argumentis evincere debet. At ubi ergo propo-

sitis, qua alio ipsa circumvenitur, negativa sit,

modo fundamento ratio infir, qua probatione egeat,

actor semper probatione reus gravabitur (Veltheim (Civ. Ferd).

De titione confessoria et negatoria, Kilus 1022.).

esse mihi int. in meo (servitus de non faciendo) confite-
ar, vel ~~non~~ esse tibi int. in meo (servitus de patien-
do) negem

† Jereli hto odmieniat plan (czy: matreńskli? to nie byto planem justus prawa Br.) utracat prawa,
 ber sylhu opobiłke. Prawa do very pynizowane sprowadz na sukcesorów.

† wyznaceni - re ieppan planem.

† n.p. lyp ber woli oycy nie more plany.

† n.p. floriary dom nad drugoż pmer bliżoż pmerożom ma co moment rozapier' ię; htoż
 rozapier' las w bliżym mam serwit.

† o Gumbach wyl'pinyjs. Heinemann III. 23. 5. 9. nota b. 5. 12. Haylepiey olem. Hebe in II. p. 299-399.
 . anqny J. D. D. C. p. 99 ff (ed. 3.). Hec erat domini talio aut Romanos, ut quidquid quisque privatus
 possidet ex agris, id a republica in privatis quondam emendit. Cuiusmodi agrorum, natus in
 verba genera invenimus, pro modo, quo, quod publicum erat. privatim tantum opf. Hebe in
 p. 333.). et agrorum quorundam fuisse assignatos, alios quoque foros, vias, rivos, et s. aquatorios,
 - ex scriptorum qui agromerpes vocantur reliquis, constat

¶ Olem wpponi na Appian: re idelne' rary adolphi Rymianie puffed
olubie, re wolne. Lyto hardem z olumelci. Lyte olupowan.
de um, ię dabo. Olem iędy Appian wpponi; nie stupie wile.
Nieb abo puffed go hugilatoem narywa. Tali upowowan
gunt mst byd' puffed abo. upowow narywa nie mst.

= Muri Linia re w wolne do jęcio narywa puffed
gunt puffed dany.

¶ Olupowan gunt oddawab fuffeffom puffed obywatel Dr. Jereli: gunt narywa
d lęgo mst prawo ofobite; narywa ię chary ię puffed gunt utrzymat
mst na nowo hondrab ranywa.

Jereli puffed narywa, ten mst puffed byt bronie w ię puffed do hł'ego
narywa, a re lęm w lęm narywa tneby ię byt puffed puffed ludem. Puffed
narywa danywa puffed puffed puffed puffed.

¶ Jereli puffed

Emphyteusis et Superficies: Primum historiam agri vectigalis persequamur.

Romani solebant agrum ex hoste captum, vel inter milites, quorum virtute captus ager erat, distribuere, vel inter cives, (ita ut quantum vellet quisque, ex agro occuparet Niebuhr l. c. T. II. 365) eum dividere, (quo casu non pendebant vectigalia ex talibus agris possessores Liv. IV. 36.), vel municipibus colendum dare, ea lege ut certum vectigal inde penderent.

Hinc agri vectigalis origo, (de quo plura invenies apud Hyginum ed. Goesii 1674. p. 198. 205. 206. in Plinii Epist. VII. 18. in Pandectis Tit. Si ager vectigal et apud Niebuhrum l. c. T. II. p. 355.). Ager hujus generis quam plurimum differt ab agro conducto,

cum is ad haeredes, ut ille ager, non transeat.

Romani perpetua bella cum vicinis gerentes cum saepius agros ex hoste captos vectigales facerent, visum praetoribus est, in Edicto ponere: *se actionem in rem possessori agri vectigalis, contra quemvis ejus possessionem turbantem daturus.*

Sub Imperatoribus invaluit, ut fundi municipiorum (Gajus III. 145) et fundi principis, sive fisci, agri patrimoniales etiam dicti, hoc ut diximus modo locarentur. Agri hi, licet re vera vectigales essent, diverso vocabulo, nempe *Emphyteuscos*, adpellati sunt; unde agri

I Liv. V. 20.

¶ quinto quoque anno vectigalia et ultro tributa per censores persolvebantur. Var. de L. L. V. p. 54.

4. 2. agri Emphyteuticarii notio ex historia p 209-290.

Emphyteuticarii, origo, de quibus cf. Cod. Just. XI. 61. In Digestis itaque ager *emphyteuticarius* idem significat, quod ager *vectigalis*. (fr. 15. §. 1. D. Qui satisd. cogant.). Justinianus concessit privatis hominibus, agros suos emphyteuticarios facere, unde *emphyteusis agri privati* originem cepit.† (§. 3. J. De Locat. et Conduct. c. 1. 2. 3. C. De jure Emphyt.).

§. 3. de jure quae ejusdem agri
possessor, emphyteuta, habet.
p. 290-291.

Si jura emphyteusi competentia spectamus, eadem ei inesse, quae usufructui animadvertemus, eo discrimine, quod necessarium non est, ut personae injuncta sint, quod in usufructu constituto fieri solet, sed ad haeredes possessoris transeant. Contra turbatorem possessionis agri emphyteuticarii *actio vectigalis* datur, quae, si indolem ejus spectamus, est confessoriae actioni similis. Neque tamen *emphyteusis dominium rei* constituit, cum emphyteuta animum possidendi habere non possit; neque juris possessio est, ut servitus;† sed illo jure, quod olim possessoribus agri publici competebat, praeditum est; idque ratione hypotheseos Niebuhrianae, quam, de dominio agentes, exposuimus. Animadvertere tamen decet, non omnino theoriam illam Niebuhrianam, doctrinae de emphyteusi respondere. Cum enim libera administratio possessori agri publici olim competere, in jure emphyteuticario circumscriptum id fuit, ita;

† Prædia vectigalia, quæ nonnisi a municipiis corporibusque sacris recte possideri poterant, si quæ a privatis possidebantur hominibus, in eorum dominium hæc ita transibant, ut ea per mancipationem obligare possent.

~~10. 12. 1871~~ ~~10. 12. 1871~~

† na granie piskadnego pner poverus nie moge robić melivay; pnieuwanie na ager valiga-
lis. Sąd pbargi pteukly za nabo's graucha, za, kiedy manne pwohili melivaye na
gruntach piskadnego, Pwopp. ie im odbiera.

I Dornica rednabo między Emphyz: ager valigal. ief w prawie nupren, l.: pnd jnyu.
ratorami 4a:

‡ Młotem latre, ir ileray rachodri domiu na iahiez nery
do diwihy naleragey ze whenraz pody podyadacz nar takoz
pody parliby diwihy, budy podynie budy mualnie.

‡
- Teren narym, pudy na budy, de he-
cous, nie muge, w tym agrodzi
lam ralytadzi.

I iednaka tu nie mafe podyllas de re pody podynie pody
tuedzi. Wtem iednaka podynie pody do domiu, re macy
tey nery sam dochodni muge, nie odwotnie eiz dywihy
do lepy, wchodzi mam le nery

‡ Dla tego narymacy narymacy, pody areby na nich
khamai domy. Narymacy podynie pody eiz od narym
podynie (budy wody) leim, re gdy lam w wody pody, tu
od ram 2, re tu sam diwihy, lam odwotnie
nar z diwihy. — Al nary narymacy podynie narymacy
eiz Emphysemis.

Σ. 4. de superficie p. 271.

ut nisi ante duos menses emphyteuta domino emphyteuseos denunciasset, se jus suum cedere, vel vendere alii velle, jus emphyteuticarium amitteret. Quod ideo constitutum fuisse videtur, ut ad ejus venditionem dominus emphyteuseos primus accedere posset (c. 3. C. De jure Emphyt.).

Theoriam dominii exponentes monuimus, duos eandem rem in solidum possidere non posse. Putari tamen possunt nonnulli qui fundi sui partem aliis locent ut aedes in eodem aedificent (~~fr. 13. pr. D. De S. P. R.~~). Quod cum saepius fieret, dominique fundi, eoque donec res locata erat, jus ad fundum amisisse viderentur, praetor in Edicto proposuit, se, etiam possessori rei, ejusdem generis jus in re, daturum.

Differt autem superficies ab emphyteusi, quia jure emphyteuticario praedia solum rustica, jure superficiei vero praedia urbana, possideri solent (fr. 3. §. 7. D. Uti possid.).

Eidem juri provinciales fundi adnumerari possunt. Sunt plurimi recentiorum, qui fundis provincialibus nihil quam jus in re competere dicant, cum populo Romano dominium agri ex hoste capti reservatum esset. Quod minime probamus; nam etsi negare non possumus, saepe id accidisse (Gaius in Comment. II. 7.),

*Tereli po mura Domianu po agty-
naz dwa miejsze druzi prawo
pisowpai stwa. More iednak zstai
i powlowney spudany zprof. (dan
demium). — Tereli Emphyt. nie ptai
kanonu prywatu. ofisio troy lata, tra-
i prawo, iofistow: dwa lata.
To ig rowe ptowem delemi-
umem superficies*

*4. 5. fundi provinciales que
jura possidebantur
§ 292.*

Jereli llo chiat ofiśt' winney prowincyi mógł jurucii grunt mer
 fiabie puchadany; lez llozi mu uróit ra melioraye llozi lingua na
 grunt maleri nie mógł? Cy Prap? Bynaymicy! Cy mógł ofobno
 llozi ai grunt a ofobno melioraye? mógł iereli nie byty wiele z rioniz
 notogrona, lez puciwone 292

phawaty sig accessio gruntu tamen saepius fiebat, ut provinciales putarentur
 llozi byt siwobni puchadany domini redituum ex iis fundis, licet illis non
 Justynian puciwolit sig rar competeret dominium stricti juris, id est, do-
 na rawbre chugpis (comer- minium Quiritarium (Cicero in Verrem III. 6.
 cum). Niebuhr l. c. T. II. p. 357). Quapropter fundi
 provinciales nec Mancipi erant, ut videre licet
 ex Gaii Comment. II. 27. nota 24. Justinianus
 id mutavit, commerciumque omnibus fundis
 concessit, testante Simplicio agri mensore, p. 46.
 47. 76. ed. Goesii.

C A P U T XI 4.

De ⁴pignore ³et ²hypotheca.

4. 1. notio hypothecae ejusdemque Jus pignoris et hypothecae ejus generis rei
 historia p. 292-294.

Creditoris, lub Debitoris

per manipulationem

Jus pignoris et hypothecae ejus generis rei
 competit, de qua inter creditorem⁴ convenit, ut
 esset pro debito obligata. Qui obligat rem su-
 am debitor vocatur, cui vero obligata est cre-
 ditor. Est jus pignoris itaque obligatio rei pro alia
 re obligata contractum. Quapropter res tunc
 obligata esse eo jure dicitur, si separata a do-
 minio tradita ei est, quo cum obligationem
 dominus rei contraxit. Jus pignoris itaque po-
 tius in rem obligatam, quam in debitorem com-
 petit, excepto nexu, de quo infra.

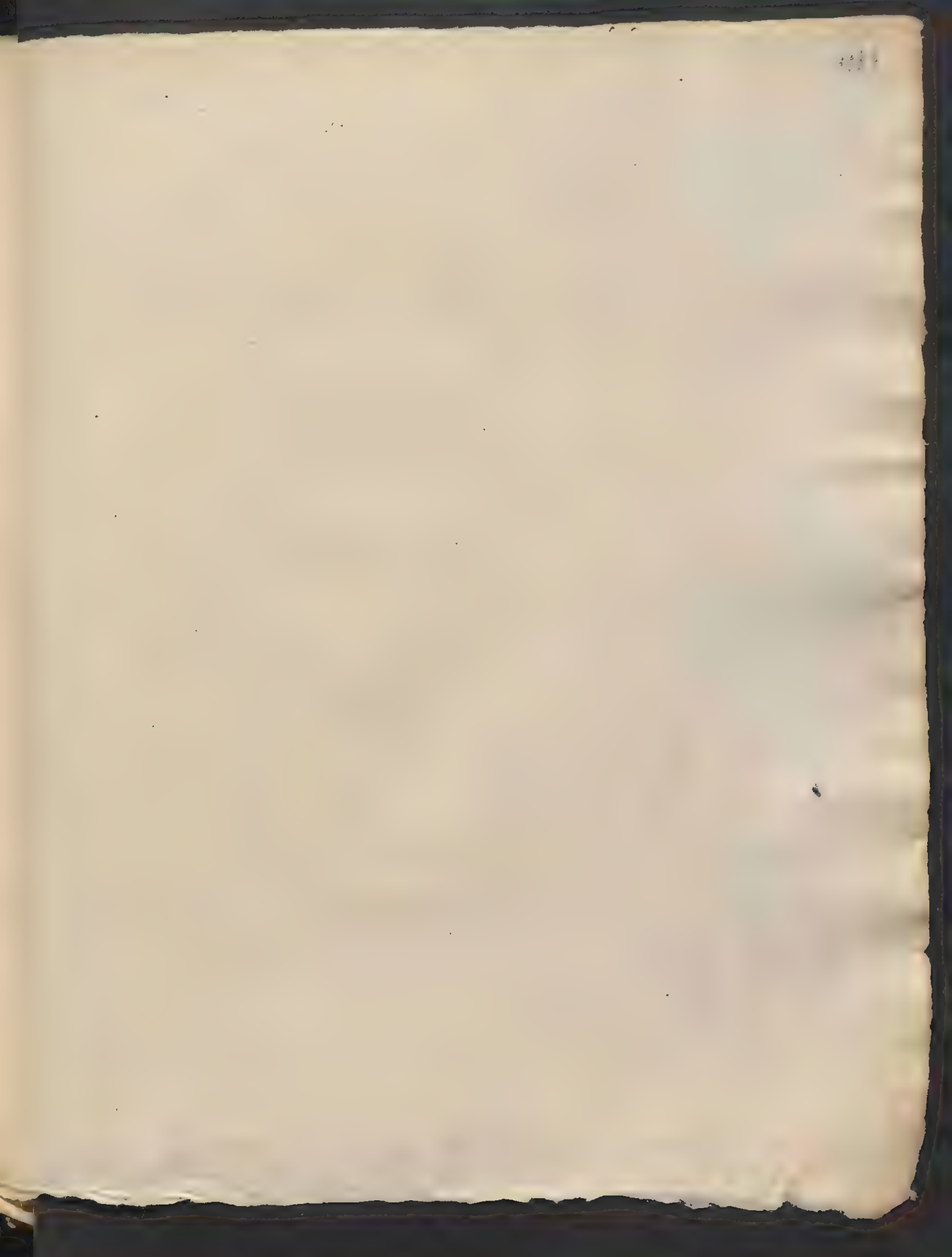
Antiquissimis temporibus, solum res manci-
 pi oppignorabantur, sive mancipabantur, addi-
 ta clausula de remancipanda re, quod pactum

✕
Legis romanas pertransiuntur prima pignoris mentio occurrit in legibus XII. Tab. Gaius in in continen-
tis ad L. XII. Tab. libro sexto, cuius pars posterior Tabulae ultime respondet, de pignore agit p. 230. §. 2. D.
De V. S. unde iure meritoque colligi potest, Tabulam ultimam de pignore esse tractantem. Quae mentio licet
ita sit manca et obscura, ut quidam hoc tempore pignoris fuerit conditio, utane sequat intelligi, tamen
tamen certissime apparet, ius pignoris iam tunc exsistisse. Thierbach.

✕
Pignus in sensu strictiori, hypothecis ita contrahatur, ut debitor creditori rem aliquam in fenu-
latem debitori tradat; hoc enim negotium sine traditione contrahi non poterat. Super de-
mum Gaius confirmavit II. 59. III. 201. quod huiusque Iulius Prigium V. 15. tantum contin-
batur, hanc translationem domini ab lege remanipulationis non solum per manipulationem, sed
etiam per in iure cessionem fieri potuisse. Itaque sine dubio res nec manipuli quaque ita in
creditorum transferri poterant. Addebatur

Gereli manypulaciu honu nen sub fiducia, a te jny nime sig manys-
ta w wysszymi maten iz predawnie, ani la byta mala fides,
poniewaz nie predawintu obligacyz laz bona fides, nen moris,
obligacyz propata, laz puszcz na cetym majestellu nie na nery, i tak ludym net
ty spieszat predawionoz, ceteris must bytla na rephe majestellu puszahindu mie.
Gereli nu me mat ukazat prawol Porocz to odmieniono. De puto piku-
il nymimus puzetor et Thibach p. 13.

Wyjmina Linia iz re ludy pierwoty raz narnamono iott de wyzho, i ludy
stap radonii niedy ludem puzeta, re Lujbunore wymawiali to ludon, no-
mias iz re na to podworez puzetel z nolis K. i bytla w/wi puzetor upra-
wia.

fiduciae, sive *fiducia* appellatum fuit. Nisi enim a debitore fidei commissum esset creditori, ut soluto debito rem ~~sibi~~ remanciparet, nullo modo ad eam reddendam cogi ille posset, cum emancipatae sibi rei unusquisque dominus haberetur. ~~¶~~ ei/

Oppignorabantur per fiduciam res immobiles, ita ut res oppignorata in possessione debitoris permaneret, et quidem jure precarii, eousque, donec debitum solverit. Vocabatur autem debitor pignoris ejus generis *praes*, quia praedium quod obligaret, habuit. Praecipue autem illi eo nomine designabantur, qui praedia sua populo Romano oppignorabant, sive de fiducia Aedilibus, qui reipublicae negotia ejus generis gerebant, praediis suis cavebant. Plurima in auctoribus classicis, ~~hanc rem tractantia~~ ~~inveniuntur~~. Talia praedia populo obligata, si ea ~~populus~~ vendidisset eaque dominus possedisset, concessa fuit usureceptio: quo casu praedium biennio usurecipiebatur, quae possessio dicebatur ~~ex praedialura usurecepta~~; nam qui mercabatur a populo praediator appellabatur (Gaii Comment. II. 61. III. 201.).

Cum ex Servii Tulli regis antiquisque 20) institutionibus solum ~~agri~~ agri, pro maxima parte plebei (Liv. IV. 60. ~~V. 20~~), vectigal rei-

20) Niebuhr l. c. T. I. p. 259. 398, 455

*¶ quod hic referuntur in-
veniens. si erant
Iste ea*

usurecepta

publicae penderent, caeteri vero immunes essent 21), patricii ad solvenda ea vectigalia, quae verbo tecnico census appellabantur, 22) plebeis hominibus pecunias dare solebant, fundos eorum per fiduciam recipientes, in pignus debiti sui recuperandi. Cum autem illi rem in fiduciam datam, non solum aere suo obligatam haberent, sed etiam censum illi impositum conferrent, quippe qui post emancipatam eam domini ejus esse crederentur, accidebat, ut maxime ex rebus ejus generis patricii foenerarentur. Hinc magnae in homines ejus generis querelae a plebe jactatae, apud Historicos passim leguntur (Niebuhr. l. c. p. 594.). Ex Commentariis Gaii l. c. (ib. II. 49) compertum habemus; eum qui rem alicui fiduciae causa mancipio dederit, vel in jure cesserit, si eandem ipse possederit, potuisse usucapere, anno scilicet, etsi soli esset. Addit tamen Gajus non competere usureceptionem nisi cum amico fiducia contracta sit: si vero cum creditore, non competere eam si neque conduxerit eam rem a creditore debitor, neque precario possidendam ro-

21) Niebuhr. l. c. T. I. p. 260. 261. nota 31. p. 384. 385.
Böckh Die Staatshaushaltung. der Athener Tomo II. p. 45. Berlin 1816.

22) Niebuhr. l. c. T. I. p. 402.

Illi cives vero, cum quae possederant, domi reliquissent, vel Rei publicae Romanae ex maxima parte reddidissent, plerique omnes pauperes erant, et brevi post tempus, egrotantes, ut fit, rapine in immensum crescentes, in ea alienum invidabant Patriciorum, qui, iam omnium agrorum domini, recentis honorum acceptione (nam quae Res publica acquisiverat, ea ipsi possidebant) magis etiam ditati erant. Qui pauci in plebe erant divites (ii scilicet, quibus Rex, quae olim habuerant ipsorum, exhibuerant, vel integra vel ex parte reddiderat), omnibus esse indigentibus, etiam si voluissent, satisfacere non potuissent. Müller p. 24.

Лавров мог бы писать разное мог бы написать и в 1842 г.

~~Terminis uplanavit: re volvo mi~~ obligasany nery ~~ludis~~ ~~nen me byta manipulata leri nugas~~ ordone. Epoca autem receptum est

I dołudrona prae nia i imple nary

~~n. p. nre byllas nre jem debilora nre ta byr nre~~ ~~tar. tadejo papilaci, deo nar,~~
~~n. p. areli in papilaci nar.~~ ~~Levium subitum.~~

Serrium Sulpicium ⁱⁿ *crystallum* ⁱⁿ *Thierbach* p. 23. 26. cum
adipemata, *autorem* *hujus* *actionis* *plane* *ignorat*.

Aut ipsam creditor pignori incumbere debebat, et rem custodire contra sua fiducia sibi mancipa-
tam; sed quia id valde molestum erat, utilitates pignoris et soli suaserunt, ut pactor urbani,
quisquis ille fuerit, duo nova edicula suo proponeret, nimirum, ut et nudo
de pignori adversus debitorem et adversus alium pignoris possessorum agi posset. Data pñ h
alio tantum propter res coloni expresso pignore obligari, pariter ac interdictum solviti
num. Sed soli ad ejus exemplum, formaliter, ad fructus tantum obligari extendunt
et tamen quod omne pignus, sine a leg sine facto hominum et pñ vel tale pñ
gatum. *Idem.* p. 924. #

gaverit, neque creditori pecuniam exsolverit
(Gaii Comment. II. 60.).

Hypotheca eo modo instituta multis ambagi-
bus circumdata erat. Curabant itaque Jcti Ro-
mani ut simplicius quoddam institutum exogita-
rent. Id consequuti sunt, licet paulo serius,
Pignore constituto, cujus theoriam priusquam
expediamus, observare liceat, rerum Romana-
narum statum id tulisse, ut libera republica
non introduceretur. Pignore enim, ut quovis
jure in re, dominium ~~re~~ arctis limitibus cir-
cumscribitur, quod Romani aegre patiebantur,
donec corruptis moribus id introductum fuit
ita excultum, ut in Digestis expositum est. ~~Fu-~~
it tamen jam olim simile quoddam apud eos in-
stitutum, *Actio in rem Serviana*, ~~qua rem per~~
~~traditionem mihi oppignoratam persequi liceat~~
(§. 7. Inst. De actionib.). ~~Hæc actio cum po-~~
~~teat ad alias res, ejusdem generis, adhiberi~~
~~caepit esset, actio quasi Serviana, vel Serviana~~
~~utilis, vel denique actio pignoratitia, appellata~~
~~est (c. 1. C. De precario.).~~ Neque tamen pro-
positi tenaces Romani fiducia uti desinuerunt,
licet pignus introductum esset (cf. Marini Pa-
piri Diplomatici Nro 73.).

§. 2. pignoris notis p. 196.

Pignus nihil aliud est nisi pactio seu conven-
tio de re pro alia re obliganda* (fr. 19. pr. D. De da-
natione de condi. le. Non enim obstat Justinianum (L. 2. §. de Act.) eandem actionem
et Pretoris iurisdictione derivasse, cum talis esset, illas quoque actiones, quæ ad iurisdic-
tionem Edictorum a prudentibus sunt composita, prætoriam nomine venire,
quippe quæ ex ipse causam ex initium ex iurisdictione prætoris habuerunt.
Contingit vero huiusmodi accommodatio vel ante Ciceronem, vel eo vivente, quon-
iam et eius narratione (D. Famil. XIII. 56.) appareret. Thierbach, p. 20. 199.

Postea autem receptum est
¶ ~~Fuit ab eo, rei traditione nudo con-~~
~~trahendum consensu rerum pri-~~
~~us confiduerentur, quæ gra-~~
~~vo nomine hypothecæ dixerant.~~
Neque vero. ius in re hoc modo,
nec omnino ius aliquot utile,
nisi actio accederet, quæ possessio-
nem rei obligata pederet, credi-
ti pari potuisse, res ipsa pro-
dit. Huschke p. 12. Vinnii
sententia placet Quæ Servianam
actionem ex prudentium interpre-
tatione derivasse.

Si autem ianuam meam tabulas fixe-
ris, et ego eas, priusquam
libi denuntialem, refixerò,

Deinde invicem interdicto
quod vi aut clam exegeri-

mus: nisi remittas mihi
ut absolvar, condemnandum

te quasi rem non restitu-

as, quanti mea interfit,

aut exceptionem mihi profes-

sionem, si non vi nec clam
nec prec. feceris.

fr. 22. e. r. d. Quod vi aut clam

Interdictum quod vi aut clam

Interdictum quod vi aut clam

Interdictum quod vi aut clam

Interdictum quod vi aut clam

Interdictum quod vi aut clam

Interdictum quod vi aut clam

Interdictum quod vi aut clam

Interdictum quod vi aut clam

296
mno infect. fr. 30. D. De noxal. act.). Nonnulli
inter hypothecam et pignus ita distinguunt, ut
putent hypothecam esse, cum res immobilis oppi-
gnoratur, pignus vero cum res mobilis obligatur.
(fr. 9. 2. D. De pign. act. fr. fr. 238. §. 2. D. de
V. S.). Obligantur autem pacto ejus modi,
omnes res:

1. Quas habeo habiturusve sum (fr. 29. pr.
D. De pign.). 2. Obligantur non solum pactio-
ne inter debitorem et creditorem intercedente,
sed etiam tacite quaedam res oppignorari solent.
Id cum antiquis temporibus raro adhiberetur, sub
Imperatoribus frequentius esse coepit, praecipue
in gratiam foeminarum, quo magis dotem suam
salvam haberent, licet talibus privilegiis doctri-
na haecce maximum detrimentum ceperit. Nec
minus hoc perplexa theoria pignorum apud eos erat.
(aliter apud Athenienses id obtinuit, 23) quod nullo
indice cognosci potuit, quanto aere alieno res op-
pignorata esset, cum constitutum non fuisset ut
tabulas, unde hoc discere potueris, evolvere tibi
liceret. Optime itaque recentioribus temporibus,
quod saeculo XVIII. constitutum esse scimus,
huic rei prospectum est, cum instituti sint libri,
sive indices, ad mentem institutarum hypothecarum
apud Athenienses; nec minus, quod no-

23) Niebuhr l. c. T. II. p. 316, Boeckh. l. c.

† a r e l e m r e r o n n i e r v i c l a m p r e c a r . r e d n e i m u s i a t e m . L e r l a t a
compensatio n e u l u d r i !

8. 2. pignus quoniam in catabat 2 1/2.

Factus prodiret, cum, si genus debetur etiam casus a debitor pendens, si species, ad sumum culpa omnis
praestanda sit. Quapropter regula valet: "Generalem nullam aliam esse hypothecam nisi omnium
bonorum, quae quis habet, quaeque habuit sit, vel omnium omnino vel ceterorum, prout res
specialiter hypotheca nomine datur." Specialiter enim, hanc significationem habet, ut continen-
tiam eius rei significet, quae voce: generaliter in quovis regulis designatur.

iniuriam genera sunt, ut suppositus, servitus, pignus, obligatio, aliaque, quorum omnium ea inter ipsa similitudo est, quod incorporeis rebus accipitur, neque ab uno ad alterum ita, ut dominium transcat, utique perfectis corporalium rerum, quae in dominio sunt, dissimillima. In quibus in hypotheca eorum numero recipiendis quamvis fieri non poterat, quin multa ex veteri et propria pignorum ratione remittenda essent, praevalebat tamen utilitatis inclitus; et in unum, quomodo recipi possent, tractatum est. Nulla, ait Iulianus (fr. 51. q. ult. D. ut leg. etquil.), iure civili contra rationem disputando, ratio utilitatis communis recepta est, innumerabilibus rebus praeparata. Pignus, ignorato nomen facile obligatum intelligitur fr. 12. §. 2. D. de pignoris. et hypoth. (Sed quis vix alius magis interpretes verba veritatis!). Verum necesse est, ut creditor debitoris debitorum, cuius nomen sibi obligatum est, de obligatione facta certiores faciat.

⁷mo de-
ciat. Priusquam enim certioratur de eo, quod attum est, nequaquam auditoris creditori tenetur
⁸mo. Quare
quoniam equum sit, ipsa res prodest. tunc omnia non denunciationem, sed tantum cer-
⁹tiorem
tiorationem (c. 4. c. 6. que res pignori) opus est. Et illud enim iudex utriusque interuenit
non inde
a capite,
et a te-
mentis.
prohibitissimum velere jure, cum denunciatio effectus solennis est propria juris civilis certiora-
tionis. certioratio autem quavis admonitio, satis digna. (Müllentrunk p. 54. § 99)

mentia living
denum mo-
mento debi-

Cum extremis nec minoribus primisque Imperatorum temporibus totus pene orbis terrarum a Romanis subactus esset, cives Romani autem omnes eius partes pervenerant, et inmodicum pauci essent, illa consuetudo antiquae civitatis eorum, qui nisi ea quae in nominibus essent, nihil in bonis haberent, nonne hi omnes magnum inde delinimentum cepissent, si nomina pignori re sua non tenerent. Quamvis nomine minoris Berl. 1070.

7 pignus uigra eis creditorowi; hypotheca rōpae pny d'arnu. Tal pignus iah hypotē. more bydi specialis: genera-
lis d. Alb. Merg de vera indole divisionis hypothecar. in generales et special. Ludiſge 1818. Toſt uſenoras
specialis, iereli obiecti hypoth. tal hypothecae ornamenti, a uſuornie pſed iſ pſare re bytho pſona
naw. (.....) n. p. troia idea, d'any iſt na hypothecae; iereli rōs opſuſe naw ornamenti (.....)
n. p. d'ae mōiſ d'roſ (pſumi iſ uſypho bydē) iſt hypoth. generalis. — Specialem hypothecam
eſſe, cujus obiectum ita accurate indicatum eſt, ut huius ſolius deſcriptionis ope ſingule
eſſe pſonally pſenſ a ceteris pſe diſtingui pſſent; generalem, cujus obiectum non ita accurate
le, ſed ſolius generis characteribus indicatis deſcriptum eſt. — p 19. — Hanc uero pſenſ, tan-
quam unguam apud eos inueniri, in errorem induchus eſt. Toſſlich de generali pſe
cialiſ hypoth. diſcrimine Reuſſini, v. Göttinger 1820. Neſ ſi enūkata ſoet, multos in iura eſſe

Wszystkie banki, z całym multum wynaagrodzie; ty muszisz bronić sam
w całym procencie, myś prawa, publiczne banki na długie lata. I tak
współznie na staniu na prawo

† morem se naučiam razgovarati, i jer izjednjat ljud vi aut oam dohoditi spraviti.
 Njemu razne čerli ne odhajiti d' pureski, rōwie ty iako ia puzrai morem: ty, se
 nadošio i ty nai o veng carbonates moim interesom. ~~Fir, sam sego nie~~
~~uzjet vi oam puzrai i ni magg.~~

[illegible]

in iuris, le oblige nare donum nie mamy iak w Altychum pranie signa imponere,
kur rapieruż ławai. Alti le Modestini: kto rapieruż le don nie opowiadaiuz iuz
napieruż utady, lub utapiuż leu papietnia injuria. — Oo inaney gily to byto o hyp-
otheca nie puietelaby proria na to opowolenie. To samo ma iuz wunier o c. 1. 2. 3.
ut remini liceat sine int. autorit. — N. 17. cap. 15. i N. 163. cap. 1. suazaiuz iuz do
puietui Grahing. — Zgote, gily lako byto, trebaluż puietui re to byt gily-
lut Altychum, kur re ten exyffuunt w prawach XII. Tabl. namet ci, wliuz
napieruż puietui le prania, nie puietuiuz.

‡ Iuz rakiu u nas umiu niegily puietui i hypotheca.

T Iuz moze wliuz, reuetyui, Altychum, iuz rakiu, do
opowiadaiuz? Iuzi wliuz na ten iuzi mi wliuz, re iuz in con-
merci. Postuż murego prania mureg, obliuuzi rakiu, puietui
nie puietui murego puietui do rakiu gurenia puietui. In bonis et alia preter dominium

‡ Iuz n. p. uuz. re rakiu, wliuz mi iuz puietui, wliuz nie ma byt wliuz
rakiu w rakiu?

‡ Iuz n. p. Iuzi uuz mureg w rakiu re 500 rti. lliuz wliuz 1000, mureg
re rakiu uuz re iuz 500 rti.

‡ Iuz n. p. Iuzi mi lliuz re in puietui. Iuz iuz iuz in re; ia lam mureg bo-
hodiu prania mureg; for lam in iuz puietui.

‡ L. i. c. lione Serviana.

I Iuz lliuz puietui prania nurego, puietui rakiu, iuz puietui hypotheca tri-
puietui iuz puietui puietui. Iuz nurego puietui voluntas. na puietui rakiu, w rakiu, iuz
chuzi leu lliuz rakiu, iuz rakiu, iuz rakiu.

‡ Per procuratorem puietui olim om-
parui non puietui Alpinus autor
est fr. 11. §. 6. d. de pignoralic. act. quot
nequeat Iustinianum o. 2. c. per
quar person. valebat, qui her antiqui
iuris principia plane abrogavit.

stris temporibus praedia tantum hypothecae dari solent. ¶

Imperatores hoc modo jus pignoris circumscriptere :

1. Pignus nullo modo constitui posse, nisi praescripto modo obligatum sit, id est, pactione vel stipulatione, de quo infra. 2. Ut res oppignoranda idonea oppignorationi sit. Itaque non solum res a me possessas, sed etiam jura mea ~~secundum opinionem Justiniani~~ oppignorare possum

(fr. 11. §. 2. D. de pignorib.) ¶ 3. Res etiam nostras ab aliis possessas ut oppignorare mihi liceat, (fr. 28. pr. D. de pign. act. | fr. 16. §. 1. fr. 26. fr. 1. D. de pigno.). 4. Si pluribus meam rem oppignoraverim, tunc creditores vel in partes ut concurrant, vel prior tempore jure potior habeatur (fr. 15. §. 2. D. de pign. fr. 9. §. 3. D. qui post.). Jcti enim Romani jus pignoris ejusdem naturae esse, atque reliqua jura in re putarunt, quae, licet nolente rei domino, creditor persequi potuit. ¶ Persequerbar autem pignus actionibus illis, quas supra enumeravimus. ¶

Constituatur pignus :

1. Consentientibus debitore et creditore. Id autem vel pactione sit, nec solennes formulae ad constituendum hoc jus requiruntur. ¶ 2. Agente ipso magistratu (fr. 26. pr. D. de pign. act.) si ve id praeter constituit, quod recentiores pignus

§. 4. quae res oppignorari non debent ¶ 297.
De rebus quae pignori dari non possunt, nunc agendum videtur.
1. pignori nequeunt dari, res divini juris l. 22. C. de ill. Eccl.
2. item homines, quoniam in consequentia esse olim et in eundem hoc jus exerceisse patres, non desunt argumenta.
3. res agriculturalis necessariae, et consuetudine imperatorum non poterant oppignorari.

praetorium vocant, sive *judex* jubente praetore; quod *judiciale pignus* adpellant. Haec distinctio non respondet juri Romano, cum *judex* apud Romanos nihil per se agere posset, nisi a praetore jussus. ‡ Subdivisio itaque haec ita inepta est, ut illa juris divisio in jus et iudicium. Constituebat autem praetor pignus missione in possessionem; ‡ *judex* vero jussu praetoris id constituebat pignus in causa judicati capiens. ‡ Si debitor non praestitit obsequium *judici*, in pari causa erat ac si praetori ipsi non obedisset. Apud Romanos enim si minori magistratui obsequium praestitum non erat, eo ipso magistratui superiori non obsequium esse putabatur. ‡ (Niebuhr l. c. T. I. p. 541. II. p. 70.). 3. Necessitate expressum, seu *pignus* sic dictum *necessarium*. Solet fieri, ut ob periculum imminens creditori pignus constituatur et quidem per necessitatem expressum, quod nonnulli *pignus legale* vocant. Quo casu subintelligitur pignus id consentientibus partibus datum, coactus enim voluisse debitor apparet. ‡

§. 6. *quibus iuri* - Sunt nonnullae personae, quibus eo ipso, pignus *de contrahere* - contrahitur tacite. Sunt autem a.) fiscus ex causis infra proferendis. b.) pupillus in bonis tutoris sui c. 20. C. De Administr. c.) liberi in bonis parentum suorum, et quidem ex jure recentiori, si parens uterque, mortuo alterutro, secundas nuptias contraxit. ‡ d.) mulier ob dote

¶ iura praedicta urbanorum §. 11. §. 2. D. de pignoris et hypoth. Si bona repleta, v. c. legata c. 3. §. 1. com. de legat.

Hanc Divisionem in epiam fixis Hugo Jonellus Significat. et h. v. l. c. 5. contra v. l. et Thierbach, et
alii quos laudavit p. 5.

Co przychylnie widziałem i pociągałem. Bez zastanowienia oddana była w posiadanie intereffenta, i do tego miałem rekurs i ciele nie mogąc uprowadzić n.p. fantowany dom.

[illegible]

według prawa Ławniczego należyte wyszło do ocy w piądaty dzień; według nowo-
go miały dzień na dobrach markii domir, ojciec zaś wyszedł. A to już było z prawa
nowego po prostu iż z c. 6. §. 2. i. d. §. 4. C. K. g.

Twining hair penicillata to middle of specimen 100-10 after.

§ kto wynagrodzi, nie, czy u nas mienie, kto wy-
nagrodzi

Jakież ma prawa creditor na rzecz zastawionej?
§ po śmierci mojej nie ginie pignus.

* capiendi non ex mera iudicis voluntate pendet, sed ut et facillima creditori minimeque molesta de-
 bitori per iudicis executio, receptum est, ut initium capiendi et distrahendi a rebus mobilibus
 fiat, hunc si earum pretium non suffecerit, res soli capiantur, postremo ad iura et nomina
 perveniantur (l. 18. §. 2. d. de re indicat), utque ita, opinor, ea de causa, vel quia improprie iura
 capiuntur, vel facilius controversias admittunt.

4. 7. ex contractu pignoris qua
iura oriuntur p. 299.

in bonis mariti; (c. 6. §. 2. c. 8. §. 4. C. de secund. Nupt.) nec minus sponsa in bonis ejus qui promisit dotem cf. mea diss. de Vita Decii p. 83. 84. sqq. e.) locator [†]in invectis et illatis conductoris. Neque minus locatori praedii rustici pignus competit. fr. 4. pr. D. de pact. fr. 4. pr. fr. 6. D. in quib. caus. pign. f.) Creditori ob pecuniam in aedificandam domum creditam. fr. 1. D. In quib. caus. pign. g.) legatarius in omnibus bonis haeredis, pignus contractum habet c. 1. C. Commun. de Legat. *† Tabre i Len
Wo'y dat / wo'y
grunt in im
phyt. lub Signat.*

Ut ex hereditate ita etiam ex pignore heredes obligantur. † (c. 1. C. Si unus ex plur. hered.). Creditori itaque quaevis obligationes competunt, speciatim vero: creditor pignus persequens, vel ipse ad persequendum id jus habet, vel plures creditores putari possunt, quibus idem competat. Si unus est, tunc habet:

a) Jus pignoris possidendi, eousque donec solutum fuerit. Nec minus possessionem pignoris persequi potest si alius ea gaudet. c. 3. C. De pign. b) Jus pignoris vendendi. Summum hoc jus est quod creditori competere potest c. 9. C. Qui pot. Oppignoratam sibi creditor vendens quasi dominus eiusdem vendere eam videtur, quod jus jam ipso pignore constituto ei competere putatur. Quousque enim rem oppignoratam quis habet, dominus ejus esse putatur, licet alius eam

possideat (Gajus in Comment. II. 64.). Si autem plures creditores sunt, priori tempore id jus competit. De ipsa venditione observandum erit ~~Justinianum statuisset~~ creditori pignus vendere non licere, priusquam post debitum contractum, duo anni praeterlapi sint. Constitutum praeterea est, ut pecuniam debitum suum excedentem, reliquis creditoribus conferat, et deficientibus his, ipsi debitori. Quod si emptorem rei oppignoratae non invenerit, praescripsit Justinianus, ut quo modo res sese habeat denunciet debitori, atque si etiam tunc solutionem detractaverit, principem adeat, nullum vero alium magistratum, cuique petat ut sibi res oppignorata adjudicetur. Post adjudicationem etiam intra duos annos, rem oppignoratam debitor exsolvere potuit; sed his elapsis omne jus amittit (c. 5. §. 1. 2. 3. C. De jure dom. impetr. fr. 7. §. 1. D. De distract.).

gls
lebat.
~~Rem oppignoratam debitor alii legare potest, quod legatum valorem suum recipit, cum creditori satisfactum fuerit. Neque minus ipsi creditori eam vendere potest, si lex Commissoria, id est pactio ex parte creditoris, ut nisi certo tempore rem oppignoratam exsolverit sua esset, non intercessit. (fr. 16. §. 9. D. de pign. c. 3. C. De pactis pign.). Concessum tamen creditori fuit, pacisci de distrahenda re minore pretio si~~
4. de de pign. que videntur ad id potest. p. 90-901.

convenisset. De distrahendo pignore, venditio permissa fuit, nec denuntiatio deserviebatur, quam nec illi ex l. 4. d. de distr. pign. requirunt. si nihil de distrahendo pignore convenisset, javoleni tempore venditio creditori non permessa fuit ex l. 1. d. de Fur. Li autem tamen Ulpiani et alibi, tum modo in ea denuntiatio creditoris ad- cessit, ut pignus liceret debitori, Paulus M. v. II. 5. §. 1. si pactum expresse fuerit, se vendatur pignus, distractionem nihilominus licitam censent ex l. 4. d. de pign. ut. si creditor sine debitori sui denun- tiaverit, ut solvat, nec ei liceat. Haubold ad H. III. d. 8. 10.

In his pacta que pignori adici solent, primum occupat locum, quod Pactum antichthesium appellari solet, scilicet ejus generis pactum a debitore et creditore initum, ut ille huius in concederet quod in locum usurarium se oppignoratam uteretur pueretur. Originis pacti nulla ad nos pervenit notitia; ipsum tamen nomen indicare videtur a Graecis usurpari in Romanos. Lex bon.
quam Constantinus Magnus postulavit c. 3. c. de pactis pignori.

† Kuz Kuzit

† Jakier prawa ma do neny raffawioney debitor?

† Pytanie racjonalne, czy neny dana w rapaw a potem zbradion na zmer dżę-
cego w rapaw more być przedawnioną? More być, jeżeli się od
niego w andre dopienie rze. Bo tuż to neny być bradioną, iednak
wiliem, czyli wada bradion wylata umorona, ponieważ neny
dana w rapaw dopłata w rze pana wtafiwego, który nieiało wta-
fny neny ulradz; nieulradz rze rreny iale zylko obligacyj, neny
nie more być przedawnioną ten nie obligacyj. ~~o. 10. 6. de reb. furcis. pr. 4. §. 6. D. de usur. pat.~~
I nikt nie popelnia bradion na neny wtafney.

† I kioskowii bez pucharie ię brególny w hroiały gdzie lichwa nielha
panuje.

Utraciam prawo moje, jeżeli równie mam prawo na hypoth. a już creditor drugi nie może
posiadać fr. 16. §. 9. §. 1. De pignoris.

§ Jeżeli dwóch lub kilku kredytorsów i który z nich na sumę jaką w różnych
okresach, wpisywał maż swoje prawo do mojej nieruchomości. Przyjmując że B. C.
który to z nich po 20,000 na zafantowanie nieruchomości. Jeżeli stracił maż, to
leż re obciążenie nieruchomości nie będzie wartości jak 20,000, chociaż na niego
ciąży 60,000 i jednakże 20,000 może z kredytorsów kontentować. W tym
razie przypada prawo re jest fantów B. i C. do powołania trzeciego osoby.
Jeżeli nieobecnymi będą B. C. a kontentować z nich na majątku moim
A. obciążenie. Obciążenie swoje sumę i nie ma potrzeby re i z niego
wyprowadzić kredytorem B. C. bo na to nie odebrał zlecenia, a prosi
tego fant jego również dobry jak kredytorsów innych, których utracił
swoje, ponieważ vigilantibus jura. To rozumie się tylko, jeżeli z tego przysięgi racji
główny jest dług, i pignus nie jest inazym na hypoth. bo vigilantibus jura. - Rozumie i w ten sposób
ra,

§ Pro miedzianie między siebie, że na lepsze meblach obciążenie wprowadzić
niez od dawna ciąży pignus. Lator nie może kontentować z kredytem moim. Ale
to jest dowolne, re będący nie jest prawem. Nie maż się opierać na prawem wypisując
sumę, a sam posiada fant; to z niego maż offerendi - rr. 5. VIII. 14. c. 1. C. VIII. 18. - Et
hoc est quod notandum est: competere creditori jura, debita soluto, pignus retinendi, ob debita alia que
deum debeantur.

¶ Creditor non potest in hypotheca, debito non soluto, rem suam vendi cedere, id est actionem suam
multa iactantem vendunt. Thibaut p. 66. Et hoc videndum: si quis pignus sine imperatore, qui ipse
ante omnes pignus composui possit. Evenit forte, ut sepulchri heredes, a quo legati sub die vel conti-
nente reliquerunt, in hoc iure legatorum ceteras res in curatorem legatorum d. de Curatoribus, ut
legatarios eas res, quas iam possiderent, pignoris libulo ob eandem causam retinere, permittent. Thibaut p. 70. pp.

§. 9. de pignoris pignoris et si, siquis rediret de pignore
re diligenter. § 101.

¶ Creditor pignus rei percipiebat, quibus sors ipsa minuebatur Paul. N. I. II. 13. §. 2.

exsolveri eam noluerit debitor. fr. 4. D. de pign.
act: Pactum quo debitor

Quod fructus rei oppignoratae attinet, v. c. si praedium rusticum oppignoratum est, hi non creditoris sed debitoris sunt.[†] Sed vulgo fit, ut creditor concedantur, loco usurarum ob rem oppignoratam ei debitarum.[‡] Si plures creditores erunt, quibus in solidum jus in rem oppignoratam competit, (puta si tres vel quatuor creditores pecuniam ad rem oppignorandam debitori dederunt), tunc ejus pignus erit, qui magis de persequendo jure suo vigilaverit.[‡] Nec obstat, quod eo casu concursus in partes nonnunquam fiat, nam si recte casum ejusmodi animadverterimus, conspiciemus tot pignora esse quot partes. Quas plures creditores si pignoris valor diminutus est non consequentur, sed is suam, sive integram sive majorem illarum partium, consequetur, qui primus ad eam accesserit. Concurre-re autem in partes tunc solum creditores possunt, si in eadem re pignus contraxere, tunc enim plurima pignora in eadem re contracta esse intelligitur. Diversis vero ex causis si contraxerant, pignora diversa esse putantur, itaque possidenti creditori ex prima causa in solidum jus suum persequi licebit. fr. 9. §. 2. D. qui pot. ‡

De privilegiis hypothecarum nunc agamus. §. 10. *in iura*
Supra monuimus nonnunquam tacite hypothe- *legio h. u.*
hanc pign.
gaudeant p. 301-302

cam contrahi; addendum nunc erit, esse etiam personas, quae aliis creditoribus praeferuntur.

1. fiscus non solum tacitam hypothecam ob tributa et causam primipilarem habet, sed etiam creditoribus tempore prioribus ob eadem praecedit. In ceteris vero rebus si posterior tempore est, deterius habet jus. (cf. mea dissert. de vita Decii p. 84.)

2. mulier ob dotem suam

3. pupillus, ut monuimus. 4. pignus publicum

pignori privato praefertur, id est, pignus co-

ram magistratu pignori privati contracto (c.

11. C. Qui pot.).

5. Sequuntur omnes alii cre-

ditores, ita ut prior posteriorem excludat.

Accedunt nonnulla, quae ex Gaii Commentariis

(IV. 26/sqq) nobis innotuere. Dicit ille: „per pigno-

ris captionem lege agebatur de quibusdam re-

bus moribus, de quibusdam lege. Introduta

est moribus rei militaris (actio) nam propter

stipendium licebat militi ab eo qui tribuebat,

nisi daret, pignus capere dicebatur autem ea

pecunia, quae stipendii nomine dabatur aes

militare. Item propter eam pecuniam licebat

pignus capere, quae equus emendus erat.

Item propter eam pecuniam, ex qua horde-

um equis erat comparandum: quae pecunia

dicebatur aes hordearium. Lege autem intro-

ducta est pignoris captio, velut lege XII. Ta-

bular. adversus eum, qui hostiam emisset,

praefertur

et aliis autem publicis intervenientibus ea apud Romanos fidei dicuntur, quae sunt infirmata
 in urbe apud magistratum censur, et in provinciis apud magistratus municipales vel
 defensores plebis. Breche l. l. p. 9. nota 9. 10. Instrumenta per se non plenam faciunt proba-
 tionem. Nam omnes fides instrumenti a Labellione confecti ab ipsis et septimum adhibitorum
 Testimoniis pendebant Hist. p. 150. Neque ad Imperatorem Leonem nulla praesentia fuit
 erat inter eum qui publicis instrumentis milidur, et eum qui ad privata tantum se trans-
 fert (C. H. C. qui pot. in pign.)

¶ Już to prawo podziagnięto i uniesiono innych a nawet i tych którzy przywołaniu do brania Imperatora
kula Imperatorowej rękodzieli.

¶ Hip. p. 104. Les Jul. de kund. dozal.

#Hyp. p. 104. Les Jul. de l'end. dorsal.

Polituria ignea n. sp.

Ławnicy ślady ten podatek wdowy.

[illegible]

† Nie podpada wątpliwości, że przez inscripcio lub praescriptio, hypotheki nabyci nie można, ponieważ, nabycie prawa tego opiera się na umowie, a ta za niedoz. osób raziąca jest pr. 44. §. 5. d. de ill. deus czy przez praescriptio inchoata się nie można od hypoth. Sam d. Tarnicki także przepisał obowiązek, ale osoba której spłacał nie za hipotekowania, może przez praescript. nabyci, ponieważ by creditor usufructuwał swego prawa nie na niego, lecz na d. Tarnicku pr. 5. §. 1. pr. 12. d. de ill. temp. pr. 1. §. 1. d. de ill. adverb. cred. pr. 1. §. 1. d. de ill.

nec pretium redderet: item adversus eum, qui mercedem non redderet pro eo jumento, quod quis ideo locasset, ut inde pecuniam acceptam in dapem, id est in sacrificium impenderet. Item lege data est pignoris captio publicanis vectigalium publicorum populi Romani adversus eos, qui aliqua lege vectigalia deberent. Pignoris captio extra jus peragebatur, plerumque etiam absente adversario; praeterea nefasto quoque die."

In actione de pignore instituta probandum actori erit: rem sibi obligatam fuisse indeque actionem sibi ortam esse; nec minus, fuisse tunc temporis debitorem dominum rei cum rem suam oppignoraret (fr. 3. pr. fr. 15. §. 1. D. de pignorib.). Ad haec omnia ea creditor proferat, quae supra de vindicatione rei agentes exposuimus.

Persequimur autem pignus actione hypothecaria, quae actio arbitraria est, nam conceditur reo, vel pignus ~~suum~~ exsolvere, vel rem oppignoratam actori restituere: quod ni fecerit, condemnatio sequitur (§. 31. Inst. De act.). Quod si condemnatus sum, nec jus suum actor ultra persequitur, id est, post condemnationem triginta annos praeterlabi sinit, tunc si rem quam a me vindicavit bona fide a principio possederam, praescriptione longi temporis repel-

¶ *Postum* i. d. c. de pign. 30. vel 40. annor. iereli nauget, reury dny
roncy hypoth. nie more demnia winduorwai iey intencial pte
daigo za nie mlyhu. ieflyyuya wreg la (uiza iag do linciy,
nie do lredy lora
304

letur. Justinianus addidit, ut ea praescriptio-
ne etiam ipsum dominum rei repellere possem,
et abhinc dominus ejus rei putarer. ¶ Hoc ta-
men magis in favorem debitoris constitutum
fuisse videtur, ~~nam si is rem a se oppignoratam~~
qui si ~~possederit, nec eam creditor/persequutus fuerit,~~
fit ~~tum primum recte possedissee, vel potius pi-~~
~~gnus exsolvisse videbatur, cum per triginta annos~~
~~possideret. per longum tempus, propter.~~ ¶

Olim concessum fuit, actionem hypothea-
riam vel in ipsam rem vel in personam inter-
dere. ¶ Quod Justinianus mutavit, cum statuisset,
ut in debitorem, tunc primum intendere-
retur, si in ipsam rem, id est, in tertium eam
possidentem intendi non posset. Hoc institutum
recentiores JCU Beneficium excussionis vocant
(c. 19. 6. De fidejussor. Nov. IV. cap. 1.).

¶ Cum jus pignoris et hypothecae jus in re sit,
patet exceptione hypothecae contra tertium eam
vindicantem memet tueri posse. Actio hypo-
Interdicto thecaria admodum adjuta fuit, ~~dicto~~ sic dicto
Salviano, (§. 3. Inst. De interdict,) unde actio
hypothecaria derivari videtur (Gaii Comment.
IV. 147.).

Creditor jus pignoris remisise vel potius
amisise videtur: 1, si ipse concessit credito-
rumque alium tempore posteriorem sibi prae-
ferri passus est, vel debitori rem oppignora-
tam

¶ *Gahre* w den war bedine, lichey creditor notulnie u mnie mi
sobie refantowaney, a ia iey nie pstatam, iey ma wybor aoni
akio in rem, i akio in person? Tu lincia vorumio: i iereli
upoz, item catygo maigzlu mego dia mysh wencyali, porup
mi sibi (pmer lah narwane benefic. compet.) ile notulrelia do rpi
fr. 173. pr. d. de h. f. a iey nie more mi odbrwai creditor. e
relin ros luredat ruer, zawant by contract hupwsh na catygo
maigzlu (nigun generale), ma creditor pta reluss w hupwsh
reury do rpi by maigzlu mego. 3i ierelin huc wymanit.

§. 12. jux pignoris quomodo amittan-
tur.

‡ dotali iefure o han ruanem benedictum exuyt. Jure antiquo creditores pignoralium
quem convenire vellet, aut debitores sibi obligatos in personam actione, aut pigno-
ra constitutas in rem actione, eligere poterant l. 14. 24. c. de pignor. l. 14. c. 1. c.
J. t. Jure novo ei, qui pignus aliquid possidet (nisi ipse debitor est) contra in-
vitorem agentem ex empto aut beneficii exemptionis solum est, id est, si ipse, negotia-
toria autis inhibetur, donec cum ipso res et interesse actum est. Gausp. p. 62.
n. 7. f. N. IV. 2. auth. Hoc si in c. de pignor.

184
Kam wtasciciel nery ^{proce} prieszypio umowa stug cigray na hipoteke wlenuray, iereli odebrał ię od
obcy chłoby le, nery wyiat creditor. Wlenuray iereli ię b. p. iereli n. p. vorumi re ka nery
rozkata fundana opobie ley od chłoy ię nabył, a stug aboli na nicy cigry, raupre pmer prieszypio
nie oddala prawa creditora swego c. d. c. de pign. 30. vel 40. annor. ma wlenuray creditor
obofistoz shange pmeriwlu mnie, chłoyu nery wtascielowi wydat

~~Wskazam n. p. nery na chłoy fant cigry, pmeriwlu it; dowodzi mi re ma
fant na ley nery od B. po otrzymaniu wydatu nie odbiera mi ley nery,
iereli ięre 30 lat nie upłynęło more B. nawet odebrał mi le nery, daie
wynagrodzenie. Ale w upłyniętym tym czasie tak it iak B. musz być
odeleci.~~

f shang. A re mi nie chę wydat nery fant, chłoy sam rafantowat. Shang
B. re: niech mi wydat nery rafantowanej od it.

Interdymnie ako re ma prawo do nery nery, poniewaz ię lejit; lecia w pmer
rawartem pignus, i mam excoptio hypothecae.

chłoy: Servius pretorowie pmeriwlu doładnie opiali w pmeru chłoy
leoy pignus. Nie wolno dawney byt pmer actio pmeriwlu w
oni uplanowili.

I tak iakre mięt awanrowai go na hipoteke, pmeriwlu chłoy chłoy hipotek
nie mali B. ? iereli drugiemu cred. z chłoyu pmeriwlu rawartem pignus pmeriwlu
creditor pmeriwlu fundat nery rafantowanz.

Wskaz na nery iedney ma niei hypoteke (pignus speciale), a te nery fundatem doł malo, ma do mnie
chłoy obofistoz; iereli fundatem b. p. ię, brymai ię musi nery pr. 16. c. d. de pignus. — Sabinus
prator, raphrogt Julendyhlen, re dany nar na hipoteke pmeriwlu najmniejszego gruntu wchłowie na
ie ięgo. w wchłowie bytlo mam byt raphrogt wchłowie na

I Jereli prawa cud. pomieszanie ich z prawami Słabik, n.p.
prow. syndak, Salaff 93.

¶ Protor serwus wprowadzić nową formę głargi 1, na przykładach zachodzący kizweli 2, na przykładach gzie possessor tylko takie pignus per 10. d. 11. 1. Seru również jak Publ. actio nie powstaje na miód windy kauft, tak i te; również $\frac{1}{2}$ Publ. act. musi być potuleniwa: domin. tak i tu pignus horep debitor byt. dominus.

P A R S II.

De Jure Obligationum.

Sectio 1. De obligationibus in genere

C A P U T XII 1.

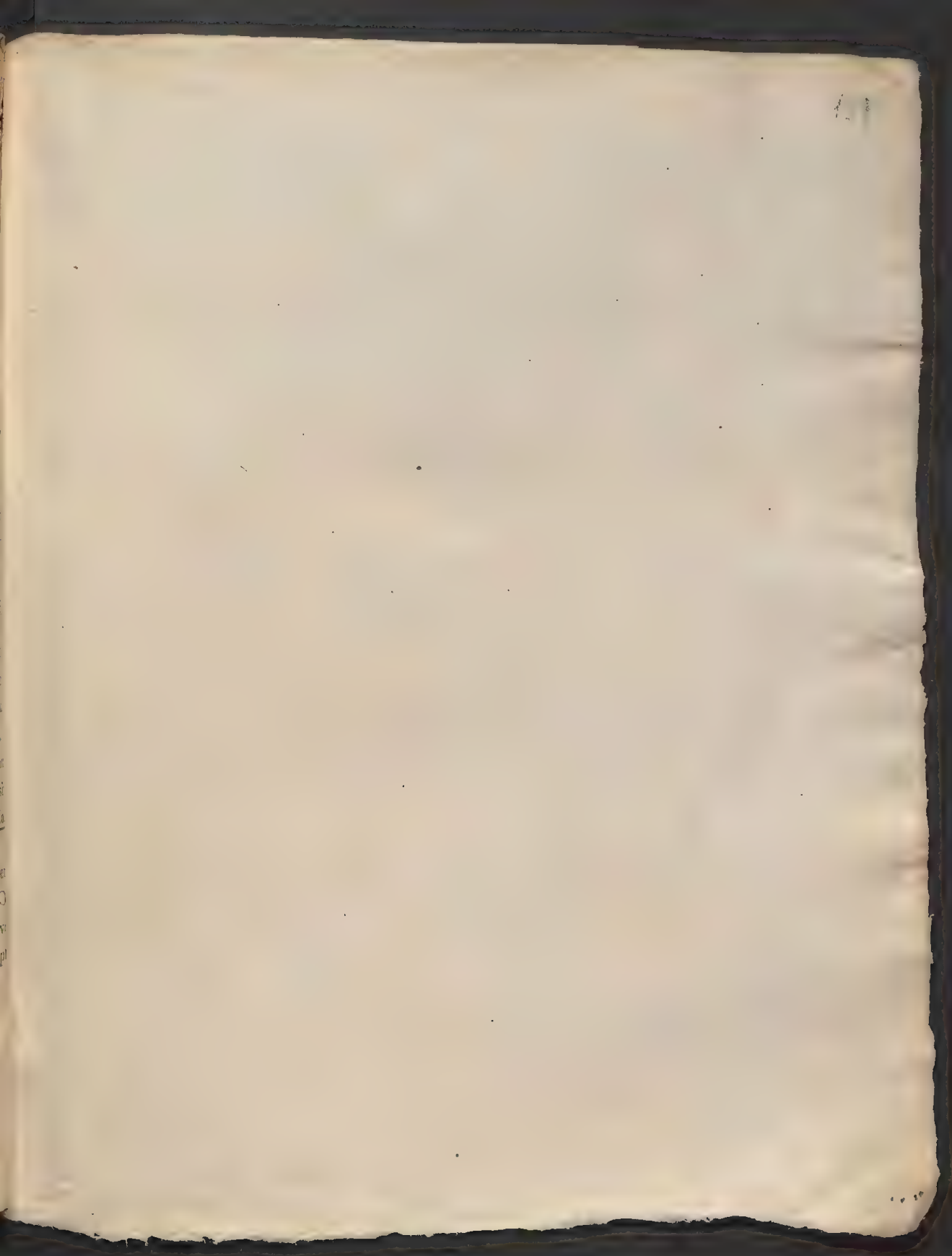
~~Obligatio; dolo, culpa, casus; de Usuris~~
quaeque obligationum cause recensentur.

§. 1. notio et divisio oblig. p. 307.

ris |

Obligationem definimus: esse modum inter
 as personas ita illas afficientem, ut aliquid
 alterius personae detrahatur, quod juri alter
 personae cedat. Nulla ratione id adsequi
 teff, nisi duae personae, creditor et debitor
 (fr. 10. 11. 12. D. de V. S. § Hugo R. R.
 §. 119.) et quidem personae certae, non in
 cedant. Collisio itaque juris, quam in do
 nio et jure in re accidere posse monuit
 nunquam in obligationibus intercedit (fr. 3.
 D. de Obl et Act.). ¶ Ex quo apparet defini
 nem obligationis in Institutionibus proposi
 (pr. Inst. De obligat) esse potius specia
 quam generalem. ¶

Modum illum inter duas personas inter
 dentem, plurima verba circumscribunt. O
 me designatur per Vinculum, cum in vo
 obligationis, a *ligamentis* corporeis metapl

* relatio lauli in jure nostro merito exprimitur, ut cum aliter mutaretur, omnis obligatio periret. Hoc autem illud est, quod dicitur, obligationes alienari non posse, ex quo sponte seve consequitur, obligationes in dominio esse non posse. Dominii enim ea est ratio, ut vim extrinsecus venientem patiatur, quo nihil magis ab obligationum natura alienum est. (Hufschke p. 9.).

Tłum w tem miejscu Horacyj. chwałę ich najkardziej tego tłum
ha robotizet, nawet łyszaneni obliżajani, (mille adde carney) ich
potrafi się on rawre wynieść.

§ Obydwoje remiedana wyzeta. w mien niegdz vindicalis : aulio, karda
zhanza inli aulio gunkowata, się na obligatio, gdy pmerowie vindicalis
gunkowata się na domum.

I n. p. ich mi nar icha w leznie przypadła, nieg jest nam do się
nieg obliżajaz.

L w polnie prawa wyztywaięze z diatania, lub z diatania pmerowie, lub
pmer oply nnie podlyte

+ Przególnie w laile contr. lyp. gnie. lub sam nie diatan mam
obliżajaz

* Propter obligationem narywa uiz, talre nomen, p[ro]p[ter] Ulpian pr. 6. pr. d. de V. S. pertinet
nominis appellatio ad omnem contractum et obligationem. Jednake p[ro]p[ter] uicem uicem
Hufchke d. de pignore nominis: pecuniaria tantum debita eo nomine venisse videntur.
Cum autem tam laetum sensum nominis appellatio nata sit, ipsa et omnem obligatio-
nis causam, veluti usuras, pignora et p[ro]curatores continet (pr. 6. pr. d. de honorat.
vel aut. vent. f. qd. res tenendum est, nominis appellationem p[ro]p[ter] ad debitorum
referri, non ad creditorem;

desumpta sit; recte itaque Papinianus (fr. 52. §. 2. D. de fidejuss.) ait, *verba ligare homines*, et recte Horatius Satyr. II. 3. v. 70. *obligationes catenas juris vocat.*

Quotuplici significatione verbum obligationis intelligi debeat, optime expositum est in Hugonis R. R. Gesch. §. 230. §. 362. ~~C~~Civilist. Magaz. Tomo I. p. 141. sqq. et Tom. V. p. 99. sqq. ubi monuit Riedel: 1, obligationem significare *ipsum actum* inter personas agentes intercedentem, unde obligatio nascatur, et hoc sensu quamvis obligationem pro contractu haberi (fr. 20. D. de judiciis.) 2, *quod ex intercedente obligatione inter personas oritur*, talemque obligationem, adquisitam dici (pr. Inst. de Acquis. per adrogat.). 3, jus in pignore contracto; acquirere itaque vel amittere *pignoris obligationem* nos posse (fr. 11 §. 6. D. de pignorat. act. c. 6. C. de remissione pignoris.) 4, *Nec minus scripturam*, qua obligamur, hoc verbo significari (c. 6. C. de fidejussorib. et mandator.).

His omnibus significationibus respondent verba: *contrahere, nectere, obligare, obstringere, vincire; solvere, distrahere.*

Fundamentum obligationis, sive causa, necessitas ipsa est eam rem praestandi, ad quam nos obligaveramus. Hinc obligationum divisio: 1, in Civiles, quae *actionem praebent creditori*, id est personae obliganti, ad *adigendum debitorem si-*

ve personam obligatam, ut rem praestet. Obligatio civilis autem ideo dicitur, quia ipsam civile auxilio creditori est in obligatione ejus, neris adigenda (fr. 84. §. 4. §. 1. D. de R. fr. 7. §. 4. D. de pact. Hugo R. RGesch. 120. 121.). ¶ 2. *Naturalis* (differt ab obligatione *inani*) (fr. 95. §. 4. D. de Solut.) quae *nam actionem* creditori praebet et quae crediti nisi quacunque necessitate, modo ne vi, ad obligationem exsolvendam debitorem adegerit, perpetuum perit. Creditor itaque a debitore naturali obligato, debitum repetit a) per sol- retentionem fr. 16. §. 4. D. de fidejuss. b.) compensationem, ¶ Gaii Comm. IV. 66. c.) per ductionem, ¶ Gaii Comment. IV. 65. 67. 68. d.) varias accessiones obligationum, quae illis quoque robur accedunt. Sunt autem aa.) novatio, quae ex qualibet causa, etiam naturali, ortam obligationem debitoris sui, creditor in aliam mutare potest. bb.) constitutum (debitum) a creditore, apud debitorem, cc.) fidejussio. dd.) pignus. L

Nonnunquam ipsa civilis obligatio irrita fit quidem ipso jure v. c. stipulatio cum surdo lamine contracta. ¶ Saepe, si id aequitas poscit, prae- tores fingunt obligationem, etsi civiliter contracta est, contractam non esse, si v. c. metu ad inductam stipulationem adductus eram; talis obligatio dicitur exceptione, vel per exceptionem, subla-

¶ Hys. p. 110. No 9.

¶ Hys. idie luma re luma

¶ Hys. usi sumy re usi
luma re luma re luma
1000, p. 110. No 9. 2 obl. nat.
ad idem 500.

¶ Hys. de rubu gtuhe-
mi D. de mi luma. on u
luma re luma okonia. L. q. q. w. w.
go, ubi ex. p. luma gtuhe- re
nied. g. rat.

111
Habeat potest etiam fur et nequam: possidet nemo, nisi
quis aut relictis aut donatis, aut scriptis dominus est.
Ita in habente onus, possidente ius est. Cornelius Tronto
quis. Godofred. p. 1321.

nam manum, bonum dicunt. Servius Aen. I. 110.

manum antiqui bonum dicebant. ibid. I. 139.

manum, unde est mane, bonum dixere veteres II. 268. id.

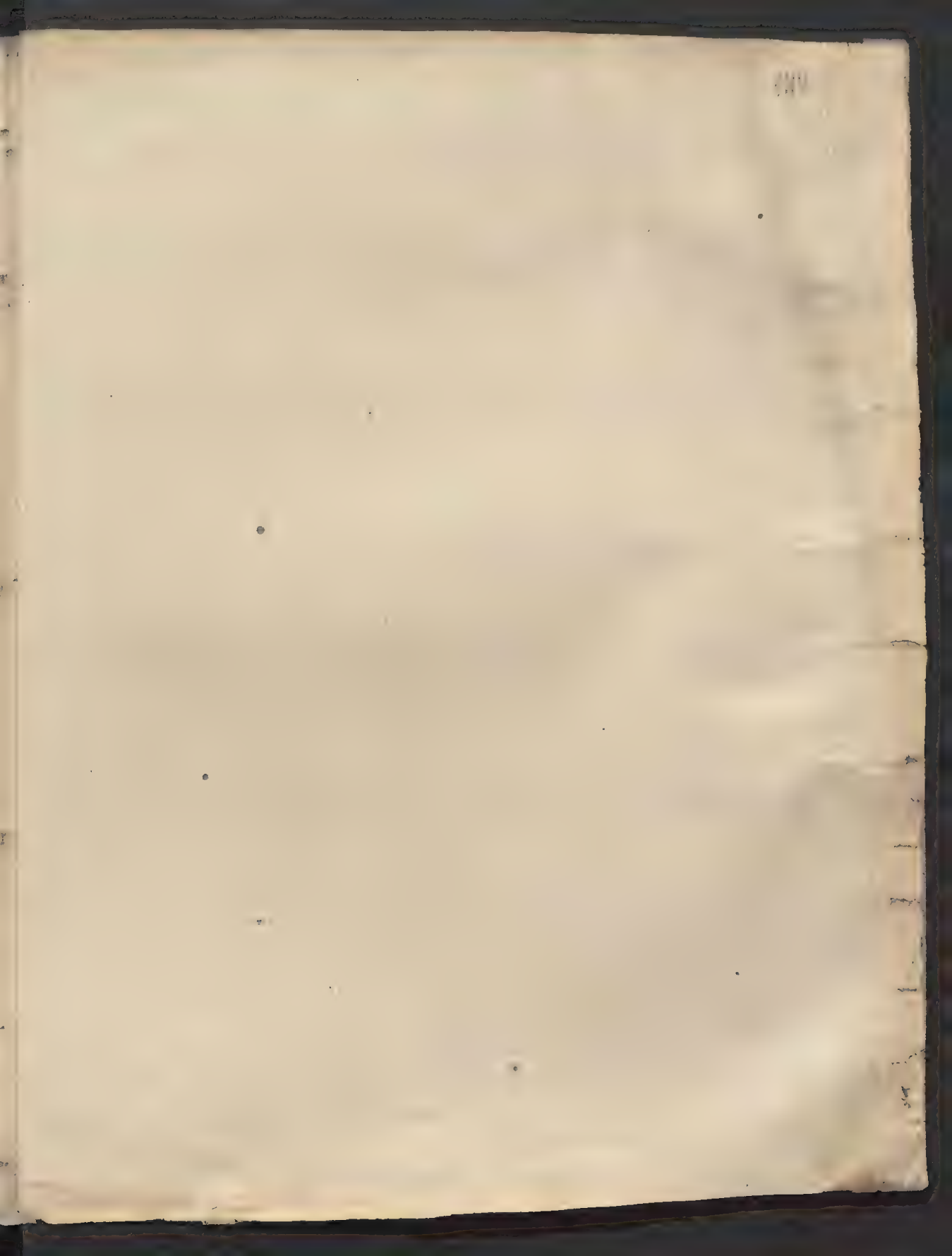
nam manum ut supra diximus, bonum est III. 63. ma-
nus enim bonum dicitur. Unde Kat. err. quod
dum manes, minime boni (Id. X. p. 1076. d. ed. Godofr.).

conclutur pr. 7. d. de signis. longior. prout. (ubi legendum haud alterum) et pr. 45. d. de signis.
et rursus.

conclutur pr. 14. pr. d. de signis. ^{cum} et pr. 5. d. de signis. mod. signis. lucam. anijit. utrum.
Et c. t. c. que res signis. et prout. pr. 11. pr. 4. l. 2. in prob.

Unęd narwane to sch. ale niechcącego urażenia i podania w przyszłość pamięci
nieumolnego łyna, narwane le użycie od imienia jego. Bądź / a / i, re
o imienia lichwian, le w tym wyraża: cum inter ceteras pe-
lens causas Macedo, quas illi natura admirabilem, etiam ex ali-
num adhibuit. Atque etiam (nawet) deinde w tej mierze. Po in-
nej wnoszą potrzebę, re le nie ma być mowy o lichwian. Takie
leż leż mowa mowa: kiedy Macedo nawet i lichwa ię za-
wet zastudniać? kiedy był znany lichwianem? Leż mowa
to pójść do łyna: re kiedy nur na innych wyobrażeń
obchodzenia on a zabrakło, wiat ię do lichwy ^{raz} zagania.

Drugi jest podział obligacji: łyn. leż tylko na obo. Mówi re ię dzielę:
łyna civiles naturales; odnosa więc leż podział: niżej, re ię dzielę: na
civiles i propter; i leż odnosa mówię: re ię dzielę na civiles propter natur.
propter. To wziętło na jedno wyłodzi, i jżnaki radnej nie ma być w podzia-
tu obligat. propter. Sądz mowa mowa: obligacji, które ma być fundament
użyte niech. ię tylko dwie civiles i propter. Niem ię użycie prawa do
propter. byt to, ^{min} propter ożdził re / łyn. natur. a sądz podział na
civiles natur. Kiedym ię re natur. obl. niżej nie ię, iak obli-
gac. natur. unana re / łyn. propter propter. — Leż, spytaj kto, czemu na
leż nie pójść łynian? czemu oboję natur. i civiles, uniesat ię
obl. honor. użył propter, bo ię honor. i propter. to / amow mowy? Stupnie,
bo obl. natur. w miód nim rozpać rozpać. ię natur. propter / łyn. / łyn.
ię civiles niżej, ię nie wolno pójść ię z ię propter / łyn. iak z na-
tural.

§. 2. De eo quod accidet, si obligatus prophanus
non potest. p. 312.

At ra lium obligatio nō uesti rē inuēn, talē prauem obwiguicēn mi narē lardicē
moralitē nō pōrigit, pūiōnē ius rēum. A la lex Gaius II. 38 moni, obligatio nō
quoque modo contrahit, nihil eorum recipiunt.

Fit tamen saepe ut sublata obligatio civilis cum obligatione naturali commutetur nam v. c. si a.) obligatio mea per praescriptionem sublata est, salva naturali obligatione sublata putatur; b.) si judex errore ductus obligationem meam sustulit, obligatio quidem per rem judicatam subfertur, sed manet obligatio naturalis, c.) per exceptionem SCti Macedoniani (Hist. Cap. XXI. p. 118.).

byłe tylko nie 30 lat.

Dividuntur obligationes in Inst. §. 1. De oblig. in civiles et praetorias; Ulpianus vero fr. 1. §. 1. D. de Novat. dividit eas in naturales, civiles et honoraryas; in fr. 8. §. 3. D. de fidejuss. in naturales et civiles. Quae omnes divisiones reduci possunt ad illam quae in Institut. exstat: Supra enim monuimus (in Hist. Jur. cap. XVI. p. 80.) quam late pateat verbum juris civilis; et quo modo praetores Edictis suis id adjuvarent (in Hist. Juris cap. XII. et cap. XV.), obligationem, etsi naturalem, ex aequo et justo tuentes.

Heinecc. IV. 7.4.6-8.

byłoby nimie dla wspaniałego o com-
pensat. u pretora.

De objectis obligationum haec observanda: Paulum fr. 3. pr. D. de Oblig. et Act. dicere, obligationum substantiam non in eo consistere, ut aliquod corpus nostrum, aut servitutem nostram faciat, sed ut alium nobis obstringat, ad dandum aliquid, vel faciendum, vel praestandum. Itaque in faciendo et praestando obligatio potissimum versatur. Utrius, tam faciendi quam praestandi, spectanda erit Quantitas et Qualitas.

Obiektem obliżany jest
wprekcie prawu, przez które
toruemy sobie drożę, do rabe-
picorenia naleywici naley
na nemy cudrey. — Nie jake-
ba wiez iak syllw, areby nar-
cudra byta nam robowiaz-
rana, bo iereli nar-cudra
ntawowiaz iak nasyz flacie,
rachodci w tenoras domin. lub
ing in re

dlu iak datere, lub w iakich ilosci,
ma nam byci robowiaz rana, nar-
cudra!

* Opisai catorz powodow fymedany.

Non semper debitor cogitur, quantitatem obligationis, id est, omnem obligationem, praestare, nonnunquam ei concessum est, tantum praestare, quantum facere potest, quod recentiores *Beneficium competentiae* vocant. Constitutum enim fuit in gratiam debitorum obaeratorum (cf. de lege Poetilia Papiria Histor. Juris cap. IX. p. 45.) ut illis relinquerentur quae in primis ad vitam sustentandam necessaria sint fr. 173. pr. D. de R. J. Praecipue observare hoc coguntur: 1, uxor et maritus, 2, liberi erga parentes, et illi invicem erga liberos 3. socii. 4, donatus aliqua re erga donatorem. 5, milles (fr. 16—18. 19. §. 1. D. de Re judicat.) quoque hujus juris particeps est.]

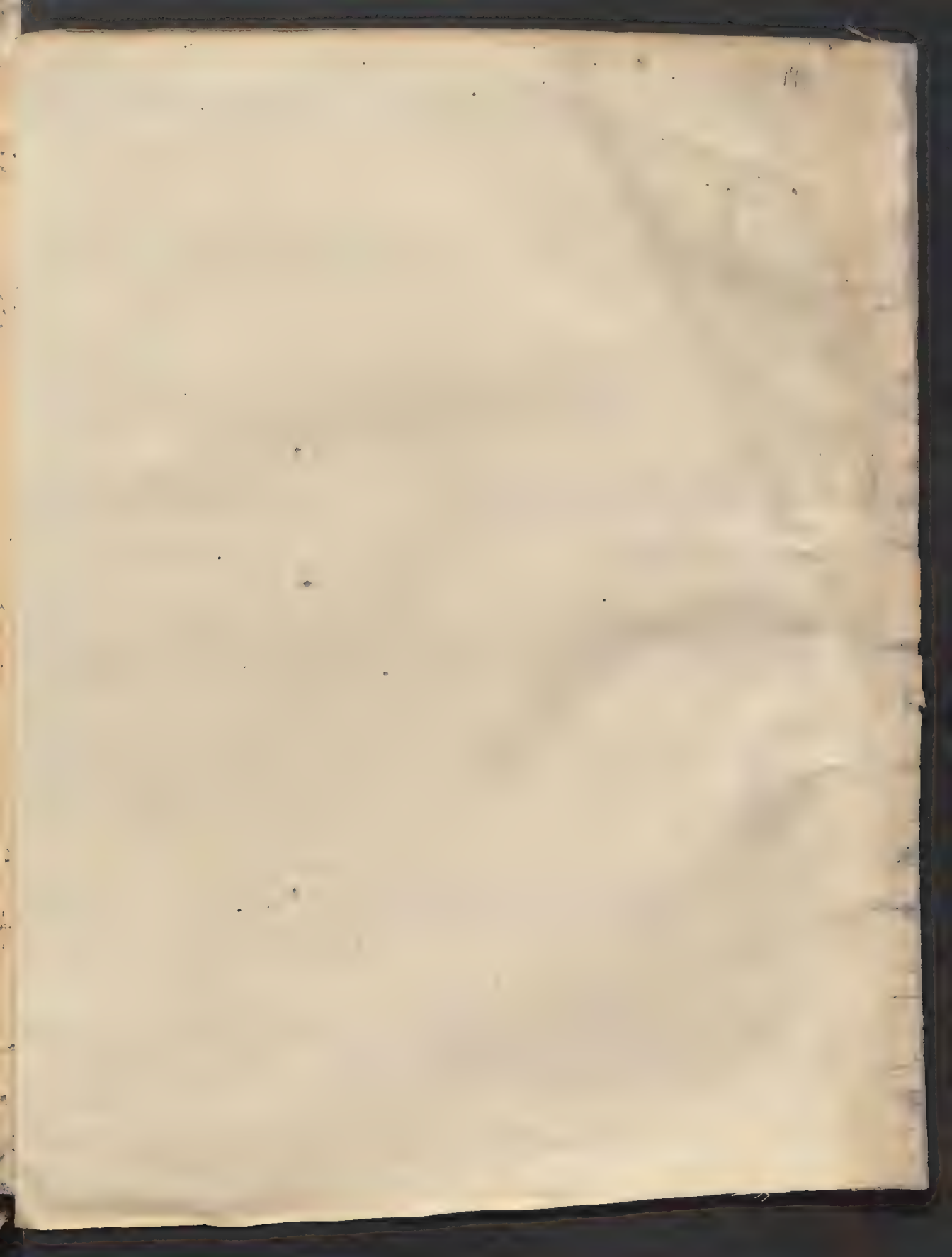
ogier w przedtym w powolow. matr.
ufamowulnit byna

Lex Poetilia Papiria p. 45. 179

Si plures creditores cucurrerunt ad debita repetenda antiquissimis temporibus, debitor in partes secabatur, cui sectioni corporis addita brevi post sectio bonorum fuit, quam hodie *Insolventiam* vel *Concursum*, barbaris vocibus utentes, appellamus. Sectio bonorum ita instituebatur:

* Hup. p. 104. m. 8. Lex Julia.

Ademptis omnibus bonis debitori, plus licitanti ea vendebantur, ita ut emptor debitori succedere fingeretur, et quidem in omnia ejus bona, id est, per universitatem. Debitor civilliter mortuus esse credebatur, cedebatque omnes suas obligationes, passivas et activas,

1. Jureli debitor ratiagrat Hug u iednego, wleniasz przyprawu debitora kredytowi. Jureli u
 nichu kredytowi mowi prawo XII. Tabl. parles secanto, si plus minure fecerint, sine
 fraude opo. flo many lu parles, u secare? By lu pars many maigelo, pars honor.
 ny secare drciaa gironie, lub ny diekli cig? Prawniczo Qwynshi Sabinus (bandro ju-
 warany, sam Culpian pisat domentan rad dietem tego) mowi u Gell. XX. 1. re
 debitora w prubie ryzano-na harez, re pzechonani shamyn. Br. iah wiele ekubdi
 kraioni rgwaczenie kredytu, uplanoini: re kto sie powary ratiagrat pmer wexeli
 nexus Hug, ma bydi odponiedzial. opbi ^{ter statu liber} ~~sec~~ na bydi tenus. Dodaie Sabinus, re odleg
 iah naywiebzy panowat kredyt, iah dalec re nie widiano jwneby expegowania tego
 prawa. Nowy prawnicy, iah gaby lepiej mali Br. R. od Sabina, radiaiz temu prawni-
 kowi patrz 1. Heinechugst wumii to o spnedany i podziale pieniedzy, ler cor biedy go
 nikt kupit niechue? Byz na bydi iednemu przyad iah parafish. Plauta? ar mi jw jw
 inialu? 2. Hugo, reby cig dwulentowali pewny niepiez (parles secanto) iah u nas
 w bankurcie, ler cor bedie mazy si plus minure per. — To prawo nesto byto
 wupone nesto wmaniane, mis et ie iur Serviusz Lull. mynowali x. vini; nie puchodni
 zar z Aten. Rytis podobne prawo u siemcow; spad dowodzi Zacharie re Br. od niemo
 puchodzi. — Co do prawa siemichy. pospiz cig pypstanie: Krciaa rywen x. b 3 Enig/
 nie ~~de~~ Luba Hfuidi; Gundolf. — Zupla, mymai drcba, re lubo nowpe prawa
 Br. wzgledem wytalaty kredytowon (I. 19. VII. 21. Cod.) pchanowiz: ir Brad more wbrau umowy 2 Tarni-
 ka z wienzieltem, dorwatai pewnym wyzi pewnego pociagz wapi do uprzenia cig wdtugy, u iednal
 z arbitralwini, nie z pamego prawa pochodzi: a wyjwba maza, na klowy zyle dawni Br
 polegali cierpi na tem.

Observabantur pene eadem, quae olim in Pech. corp. nisi quod olim corpus, nunc corpus diffecundum,
quapropter creditur Luitio, ut Romanus ipse venit, postulat a praetore ut sibi ille iudicium
solvi satisdet ex formula: quod ab eo petat, quoniam ejus, ex edicto praetoris, bona dies 30.
profecta sunt. Licet per Luitium d. 15. 16. Meruli expresserant maiestatem de Ledykto, ne vizioni,
utli nē pugnawano debitor, mēryidom. Nē byt wifz repatnie wolnym az ci d. 2. Julia,
Liedy jam uprozit maigla u. m. C. qui bonis.

Ledykto, ito, na pmedaw dobra, nie bylo rydzycz, ale i martych d. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000. 1001. 1002. 1003. 1004. 1005. 1006. 1007. 1008. 1009. 1010. 1011. 1012. 1013. 1014. 1015. 1016. 1017. 1018. 1019. 1020. 1021. 1022. 1023. 1024. 1025. 1026. 1027. 1028. 1029. 1030. 1031. 1032. 1033. 1034. 1035. 1036. 1037. 1038. 1039. 1040. 1041. 1042. 1043. 1044. 1045. 1046. 1047. 1048. 1049. 1050. 1051. 1052. 1053. 1054. 1055. 1056. 1057. 1058. 1059. 1060. 1061. 1062. 1063. 1064. 1065. 1066. 1067. 1068. 1069. 1070. 1071. 1072. 1073. 1074. 1075. 1076. 1077. 1078. 1079. 1080. 1081. 1082. 1083. 1084. 1085. 1086. 1087. 1088. 1089. 1090. 1091. 1092. 1093. 1094. 1095. 1096. 1097. 1098. 1099. 1100. 1101. 1102. 1103. 1104. 1105. 1106. 1107. 1108. 1109. 1110. 1111. 1112. 1113. 1114. 1115. 1116. 1117. 1118. 1119. 1120. 1121. 1122. 1123. 1124. 1125. 1126. 1127. 1128. 1129. 1130. 1131. 1132. 1133. 1134. 1135. 1136. 1137. 1138. 1139. 1140. 1141. 1142. 1143. 1144. 1145. 1146. 1147. 1148. 1149. 1150. 1151. 1152. 1153. 1154. 1155. 1156. 1157. 1158. 1159. 1160. 1161. 1162. 1163. 1164. 1165. 1166. 1167. 1168. 1169. 1170. 1171. 1172. 1173. 1174. 1175. 1176. 1177. 1178. 1179. 1180. 1181. 1182. 1183. 1184. 1185. 1186. 1187. 1188. 1189. 1190. 1191. 1192. 1193. 1194. 1195. 1196. 1197. 1198. 1199. 1200. 1201. 1202. 1203. 1204. 1205. 1206. 1207. 1208. 1209. 1210. 1211. 1212. 1213. 1214. 1215. 1216. 1217. 1218. 1219. 1220. 1221. 1222. 1223. 1224. 1225. 1226. 1227. 1228. 1229. 1230. 1231. 1232. 1233. 1234. 1235. 1236. 1237. 1238. 1239. 1240. 1241. 1242. 1243. 1244. 1245. 1246. 1247. 1248. 1249. 1250. 1251. 1252. 1253. 1254. 1255. 1256. 1257. 1258. 1259. 1260. 1261. 1262. 1263. 1264. 1265. 1266. 1267. 1268. 1269. 1270. 1271. 1272. 1273. 1274. 1275. 1276. 1277. 1278. 1279. 1280. 1281. 1282. 1283. 1284. 1285. 1286. 1287. 1288. 1289. 1290. 1291. 1292. 1293. 1294. 1295. 1296. 1297. 1298. 1299. 1300. 1301. 1302. 1303. 1304. 1305. 1306. 1307. 1308. 1309. 1310. 1311. 1312. 1313. 1314. 1315. 1316. 1317. 1318. 1319. 1320. 1321. 1322. 1323. 1324. 1325. 1326. 1327. 1328. 1329. 1330. 1331. 1332. 1333. 1334. 1335. 1336. 1337. 1338. 1339. 1340. 1341. 1342. 1343. 1344. 1345. 1346. 1347. 1348. 1349. 1350. 1351. 1352. 1353. 1354. 1355. 1356. 1357. 1358. 1359. 1360. 1361. 1362. 1363. 1364. 1365. 1366. 1367. 1368. 1369. 1370. 1371. 1372. 1373. 1374. 1375. 1376. 1377. 1378. 1379. 1380. 1381. 1382. 1383. 1384. 1385. 1386. 1387. 1388. 1389. 1390. 1391. 1392. 1393. 1394. 1395. 1396. 1397. 1398. 1399. 1400. 1401. 1402. 1403. 1404. 1405. 1406. 1407. 1408. 1409. 1410. 1411. 1412. 1413. 1414. 1415. 1416. 1417. 1418. 1419. 1420. 1421. 1422. 1423. 1424. 1425. 1426. 1427. 1428. 1429. 1430. 1431. 1432. 1433. 1434. 1435. 1436. 1437. 1438. 1439. 1440. 1441. 1442. 1443. 1444. 1445. 1446. 1447. 1448. 1449. 1450. 1451. 1452. 1453. 1454. 1455. 1456. 1457. 1458. 1459. 1460. 1461. 1462. 1463. 1464. 1465. 1466. 1467. 1468. 1469. 1470. 1471. 1472. 1473. 1474. 1475. 1476. 1477. 1478. 1479. 1480. 1481. 1482. 1483. 1484. 1485. 1486. 1487. 1488. 1489. 1490. 1491. 1492. 1493. 1494. 1495. 1496. 1497. 1498. 1499. 1500. 1501. 1502. 1503. 1504. 1505. 1506. 1507. 1508. 1509. 1510. 1511. 1512. 1513. 1514. 1515. 1516. 1517. 1518. 1519. 1520. 1521. 1522. 1523. 1524. 1525. 1526. 1527. 1528. 1529. 1530. 1531. 1532. 1533. 1534. 1535. 1536. 1537. 1538. 1539. 1540. 1541. 1542. 1543. 1544. 1545. 1546. 1547. 1548. 1549. 1550. 1551. 1552. 1553. 1554. 1555. 1556. 1557. 1558. 1559. 1560. 1561. 1562. 1563. 1564. 1565. 1566. 1567. 1568. 1569. 1570. 1571. 1572. 1573. 1574. 1575. 1576. 1577. 1578. 1579. 1580. 1581. 1582. 1583. 1584. 1585. 1586. 1587. 1588. 1589. 1590. 1591. 1592. 1593. 1594. 1595. 1596. 1597. 1598. 1599. 1600. 1601. 1602. 1603. 1604. 1605. 1606. 1607. 1608. 1609. 1610. 1611. 1612. 1613. 1614. 1615. 1616. 1617. 1618. 1619. 1620. 1621. 1622. 1623. 1624. 1625. 1626. 1627. 1628. 1629. 1630. 1631. 1632. 1633. 1634. 1635. 1636. 1637. 1638. 1639. 1640. 1641. 1642. 1643. 1644. 1645. 1646. 1647. 1648. 1649. 1650. 1651. 1652. 1653. 1654. 1655. 1656. 1657. 1658. 1659. 1660. 1661. 1662. 1663. 1664. 1665. 1666. 1667. 1668. 1669. 1670. 1671. 1672. 1673. 1674. 1675. 1676. 1677. 1678. 1679. 1680. 1681. 1682. 1683. 1684. 1685. 1686. 1687. 1688. 1689. 1690. 1691. 1692. 1693. 1694. 1695. 1696. 1697. 1698. 1699. 1700. 1701. 1702. 1703. 1704. 1705. 1706. 1707. 1708. 1709. 1710. 1711. 1712. 1713. 1714. 1715. 1716. 1717. 1718. 1719. 1720. 1721. 1722. 1723. 1724. 1725. 1726. 1727. 1728. 1729. 1730. 1731. 1732. 1733. 1734. 1735. 1736. 1737. 1738. 1739. 1740. 1741. 1742. 1743. 1744. 1745. 1746. 1747. 1748. 1749. 1750. 1751. 1752. 1753. 1754. 1755. 1756. 1757. 1758. 1759. 1760. 1761. 1762. 1763. 1764. 1765. 1766. 1767. 1768. 1769. 1770. 1771. 1772. 1773. 1774. 1775. 1776. 1777. 1778. 1779. 1780. 1781. 1782. 1783. 1784. 1785. 1786. 1787. 1788. 1789. 1790. 1791. 1792. 1793. 1794. 1795. 1796. 1797. 1798. 1799. 1800. 1801. 1802. 1803. 1804. 1805. 1806. 1807. 1808. 1809. 1810. 1811. 1812. 1813. 1814. 1815. 1816. 1817. 1818. 1819. 1820. 1821. 1822. 1823. 1824. 1825. 1826. 1827. 1828. 1829. 1830. 1831. 1832. 1833. 1834. 1835. 1836. 1837. 1838. 1839. 1840. 1841. 1842. 1843. 1844. 1845. 1846. 1847. 1848. 1849. 1850. 1851. 1852. 1853. 1854. 1855. 1856. 1857. 1858. 1859. 1860. 1861. 1862. 1863. 1864. 1865. 1866. 1867. 1868. 1869. 1870. 1871. 1872. 1873. 1874. 1875. 1876. 1877. 1878. 1879. 1880. 1881. 1882. 1883. 1884. 1885. 1886. 1887. 1888. 1889. 1890. 1891. 1892. 1893. 1894. 1895. 1896. 1897. 1898. 1899. 1900. 1901. 1902. 1903. 1904. 1905. 1906. 1907. 1908. 1909. 1910. 1911. 1912. 1913. 1914. 1915. 1916. 1917. 1918. 1919. 1920. 1921. 1922. 1923. 1924. 1925. 1926. 1927. 1928. 1929. 1930. 1931. 1932. 1933. 1934. 1935. 1936. 1937. 1938. 1939. 1940. 1941. 1942. 1943. 1944. 1945. 1946. 1947. 1948. 1949. 1950. 1951. 1952. 1953. 1954. 1955. 1956. 1957. 1958. 1959. 1960. 1961. 1962. 1963. 1964. 1965. 1966. 1967. 1968. 1969. 1970. 1971. 1972. 1973. 1974. 1975. 1976. 1977. 1978. 1979. 1980. 1981. 1982. 1983. 1984. 1985. 1986. 1987. 1988. 1989. 1990. 1991. 1992. 1993. 1994. 1995. 1996. 1997. 1998. 1999. 2000. 2001. 2002. 2003. 2004. 2005. 2006. 2007. 2008. 2009. 2010. 2011. 2012. 2013. 2014. 2015. 2016. 2017. 2018. 2019. 2020. 2021. 2022. 2023. 2024. 2025. 2026. 2027. 2028. 2029. 2030. 2031. 2032. 2033. 2034. 2035. 2036. 2037. 2038. 2039. 2040. 2041. 2042. 2043. 2044. 2045. 2046. 2047. 2048. 2049. 2050. 2051. 2052. 2053. 2054. 2055. 2056. 2057. 2058. 2059. 2060. 2061. 2062. 2063. 2064. 2065. 2066. 2067. 2068. 2069. 2070. 2071. 2072. 2073. 2074. 2075. 2076. 2077. 2078. 2079. 2080. 2081. 2082. 2083. 2084. 2085. 2086. 2087. 2088. 2089. 2090. 2091. 2092. 2093. 2094. 2095. 2096. 2097. 2098. 2099. 2100. 2101. 2102. 2103. 2104. 2105. 2106. 2107. 2108. 2109. 2110. 2111. 2112. 2113. 2114. 2115. 2116. 2117. 2118. 2119. 2120. 2121. 2122. 2123. 2124. 2125. 2126. 2127. 2128. 2129. 2130. 2131. 2132. 2133. 2134. 2135. 2136. 2137. 2138. 2139. 2140. 2141. 2142. 2143. 2144. 2145. 2146. 2147. 2148. 2149. 2150. 2151. 2152. 2153. 2154. 2155. 2156. 2157. 2158. 2159. 2160. 2161. 2162. 2163. 2164. 2165. 2166. 2167. 2168. 2169. 2170. 2171. 2172. 2173. 2174. 2175. 2176. 2177. 2178. 2179. 2180. 2181. 2182. 2183. 2184. 2185. 2186. 2187. 2188. 2189. 2190. 2191. 2192. 2193. 2194. 2195. 2196. 2197. 2198. 2199. 2200. 2201.

† Jakiegoż prawnu były lupione tym problemem nery? Varro mówi, że się posiadał lupinicy
ex J. L. Gaius III. 10. i Theophil. l. l. że in bonis; iehor w nery samey, byta bonorum
emplicio wynalorheim prehora. gadnabre iah sam Gaius wspomina mozt mied i ex J. L.
(interdum quidem Gaius l. l.), porucawar (IV. 35.) mówi, że lupinicy ficko kende agit, se
fharugi mozt ex persona sua, ch ejus ejus bona emeith sumpta intentione; lah wiec
munt i windyhaugo i audis, a ralen na tyhre dobraho, dworialui prawnu. — Musiat ras
puciet para debitoru, da luy luan de dl. II. 19. ramioth: se creditoribus ejus plurimum
pervet; radri luvigny (Reipht II. 377) uplai: creditoribus ejus plurimum pervet. — To wby
wato uż porucier per missionem in bona.

ut nunc loquimur. Quod autem fidem fessellisset, scimus talem debitorem Romanos esse solitos afflicere infamia. Quapropter cives Romani morituri qui solvendo non erant, testamento servum suum liberum esse jubebant, poenas, quas ipsi meruere, daturum (cf. Gaii Comment. I. §. 21. II. 154.). Quo tempore id apud Romanos invaluerit, certo determinari non potest. Apud Gajum (in Comment. IV. 35.) legimus: a Praetore Publio Rutilio (qui actionem Rutilianam introduxit) bonorum venditionem introductam esse. Creditoribus de vendendis bonis obaerati debitoris instantibus, iisque in possessionem bonorum missis, unum instituere solebat praetor, Curatorem dictum, qui personam debitoris gerens bona ejus venderet, et pecunias inde collectas, inter debitores distribueret. Priusquam id fecerit, solebat separare a bonis debitoris ea, quae quoquo casu, bonis ejus se immiscuissent, sive ea aliorum hominum, necessitudine vel adfinitate debitori conjunctorum, sive creditorum erant, quae debitor, nondum consumpserat. Id verbo tecnico Seperatio vocabatur. cf. Brissonius s. h. v. X

Hoc peracto, bonisque debitoris venditis, debita pro parte creditoribus exsolvebantur. Quibusnam creditoribus primum solveretur, quaeritur. Rem hanc quomodo olim se habuerit,

ryshiwat w lennas nie-
wolno go przy nymniey
wolno ii, lecz w psat infa-
mis. Lecz w psat, ludy do
szlko niat iednego niewoln?

W psat nie psatne
actiones, to wywodzone
od pretoris, iako Public.
Serviana, Salviana.

ignoramus. In Digestis legimus: quinque clas-
ses creditorum institutas fuisse; quae tamen,
exceptiones vocandae potius sunt, nam solum
quinta classis, ut apparebit, ~~nomine~~ concursus
vocari debet. In I. Classem vocantur Jcti, ju-
dices, et illi, qui expenderint in venditionem
bonorum debitoris vel in funus si is afflictus
tristitia animam exhalasset (fr. 8. D. depositi
fr. 72. D. ad Leg. Fals. fr. 45, D. de religiosis.).
In II. quibus privilegia hypothecaria compe-
tunt, ut supra diximus. In III. creditores, eo
tempore priores, quo obligationem cum debito-
re contraxerunt ut monuimus de pignore et hy-
potheca agentes. In IV. quibus jus exigendi
est, sive, qui, licet privilegia hypothecaria illis
non competant, ante alios aes suum jure exi-
gere possunt. v. c. municipia (fr. 38. §. 1. D.
de Rebus auct. judicis.). In V. caeteri omnes
creditores chirographarii, et quidem pro rata de-
biti (c. 6. C. de Bonis auct. jud.).

l. i. publice contractum

*Exigendi for regne p/mo
nie uoedone.*

*§. 3. quid p pacto tempore pra-
stetur non p 313.*

Obligatio statim atque inita est, exsolvi
debet. §. Non solum enim in quantitate, sed
etiam in tempore, minus et plus intelligitur;
plus est enim statim aliquid dare, minus est
post tempus (Gaii Coment. III. 113.). Qui ita-
que in hac re perficienda cunctatur, in Mora
est. Causa autem morae esse potest, tam in
creditore, debitum accipiente; quam in debi-

T Olim nulla civitas jus exidendi habuit, nisi que offendisset privilegio id sibi datum. neci pop.
 omnibus rebus publicis, ut chirographum creditoribus praesentatur, concessus est. tandem et
 ecclesiis id jus datum. Primum Graecis civitatibus id esse largitus Romanos, quo sibi
 magis eorum inclinaret animum, deinceps et aliis dedisse, deinde (H. p. 103. 199) auxilium.

¶ Nie rozumie się tu rezy w l y m f a m y m momencie potrzeba u p t a i n i e, moment
 bowiem ugię termu u p t a i n i e, z a l e r y o d u m o u y. Kto nie ugię u p t a i n i e z a l e r m i n i e,
 nie, ten z m n i e p r a o b l i g a y o z, to nazywa się m o r a.

† Radus sie nade aely de pof nie chiat pyze styg.

¶ nini Marcianus re: non ex re, sed ex persona.

¶ Gereti sie i matolemin raigrie, nige de pper faww minorenis alahis
compellet puetu rely reptant

¶ Dies adjectus efficit, ne presenti die pecunia debeatur. Ex quo ap-
paret, diei adjectionem pro reo esse, non pro p[ro]prietate. Vigilius.

fore, debitum solvete. Debitorem in mora ab eo inde tempore esse Romani dicebant, quo jussus est debitum exsolvere, et admonitus id non fecerit; talis debitor a tempore, quo de reddendo debito interpellatus fuit, usuras solvere cogebatur (fr. 32. §. 2. D. de usuris et fruct.). Non audiendi sunt illi qui affirmant, a momento debito exsolvendo constituto moram currere, dicentes: *diem interpellare pro homine*. Hoc enim nec rationi, nec Juri Romano congruum est (fr. 32. pr. D. de Usuris c. 5. 6. de Act. Empti vend. fr. 41. §. 1. D. de V. O.). Obligantur autem ex mora licet non fuissent admoniti. 1, fur, qui in perpetua mora esse putatur (fr. 8. §. 1. D. de Condict. furt) 2. debitor pupilli, et fisci.

p. C.

Adiiciunt nonnulli: si re obligationem contraxeram, debitor vero obligationem non exsolverat, in mora eum esse. Sed talis exceptio nulla est, cum ex ipsa rei natura eluceat, me talem obligationem ineuntem obligari, ut cum solutum fuerit, rem praestem. Itaque de obligatione non praestita, non vero de mora, actio erga me instituetur (c. 3. C. in quib. caus. in int.).

Oritur praeterea obligatio ex *dolo, culpa, &c.* De dolo, casu, si vel dolo vel casu vel culpa debitoris *culpa, casu* accidit, quominus sem quam praestare mihi co- p. 321.

gebatur, non praestitit. Legibus praescriptum fuit, qui fieri debeat, si aliquis praetendere vo-
luerit non sua sponte sed casu obligationem non
esse exsolutam. Si probare hoc non potuerit,
justum et aequum esse Jcti Romani putabant
(sive fructus rei deficientes praestare cum ju-
dex damnaverit, sive damnum ortum sar-
cire aestinaverit) debitorem cogi, id quod mi-
hi desit, ut praestet.

Culpa alterius damnum sentimus duplici
modo: nam vel debitore, damnum nobis infe-
rente, quod damnum directe nobis illatum, sive
dolus dicitur; vel damnum indirecte nobis infe-
rente quod casus vocatur.

1. Dolus nisi volente ipso homine committi non potest. Nec minus id dolus est, quum
aliud agitur, aliud simulatur ut C. Aquilius
Gallus apud Ciceronem in Topicis §. 9. ait.
Labeo Jctus optime dolum definivit, dicens:
dolum malum esse omnem calliditatem, fallaciam,
machinationem, ad circumveniendum, fallendum,
decipiendum alterum, adhibitum. Opponitur ita-
quo dolus malus, dolo bono (de quo non loqui-
mur), quem veteres pro sollertia dicebant, ma-
xime si adversus hostem vel latronem quis ma-
chinaretur (fr. 1. §. 3. D. de dolo). *Præiuncta tamen*

§/ Amab

Theoria haec doli et casus sufficeret ad im-

5.
dole, ranyma iż w uprzedzie bona fides. Biorąc iż on w dwuśladzie znaczeniu, iż to bynajmniej niebywa posiadłości, iż to, bynajmniej nie, zawierania obligacji. Porównamy więc to drugie znaczenie uprzedzie do tego, w jakim postrzegamy, że chęć iego do tego, wyprawił stawy, które iż i w uprzedzie obare takich. Dla tego Ulpian pr. 11. §. 1. D. de act. empt. nihil magis bona fidei congruit, quam id proferant, quod inter contrahentes actum est. Porównała uprzedzie w każdym obligacji mieć między kontrahentami, a szczególniej w takich narzeczonych contractibus bone fidei, luteis, fidei-
libus, fiduciis, mandatis, rebus emptis, venditis, conductis, locatis, quibus vita bonitas conscientia iak mówią Cicero de Off. III. 17. prout Obligatio prout liber iż do tal rwanych contractus panis. — Bona fides co do obligacji znaczy: nie tylko to co jest facilem dolusum; ale: to co w sobie ma equitas i wymaga rozważenie i reflexa.

np. dać mi łto do fchowania nery, opublikam ię, wale ię nie pilnie, to
ię culpa directe popetniona

I culpa popetniona indirecte ię w ten raz, kiedy w pilnowaniu nery iakiey
zpublikam ię na łogo innego.

Postępek rawnia. wpelnić działanie samowolnie przedewzięte aby komu schodzi,
gdy przewidnie może popetnie przewinięcie pmer lekkomyślności. Ad.

~~Wskazując, iż tu stopnie przewinięcia iak w oderwaniu do w ięst najniższego w łowie,
ięst najniższym do gubozni; również iak culpa krajey kłaffy mniey ważga pre-
winięcia na łoga nie culpa kłaffy piąmpię.~~

~~Wskazując, iż tu stopnie przewinięcia, iak w oderwaniu; od najwyższego
stopnia najniższego rawnia, a bonnary na najwyższego; lubo ten
stopień najwyższy ięst najniższym w do łiny; to w 2, to nie ięst
1, lub 2. Głab ięst koniec kłaffy przewinięcia, ierek biuż upiż nery na
schowanie; przynajmiej tam nie przewidnie schodzi aby zginęła nery pod kła-
dą rawnia aby zginęła. Wskazując, iż ^{oni} (re tam rawni schodzi w ten raz
kiedy ^{też} re rawni nieherpiewenstwo, a rawni nie rawni rawni.~~

Kavanina kaliezo, litor : w najdrobniejszej ilosci nie wyste, pociaga kiez. liscium alii : lakau, leuem,
 levissimum; alii : simplicem et leuem; alii : mediam et leviores; alii : magnam, mediam et parvam;
 alii deniq; : lutam, levi kaliezen, leuem et levissimam, volunt. f. Vollgraff. p. 17. 101.

putandum debitori damnum creditori illatum;
si gradus non superessent, tam doli quam ca-
 sus. Supputatur enim diligentia certa quae ad-
 hiberi debet in rebus quas tractamus, quae si
 omissa est, negligentia nostra id accidisse cre-
 datur, diciturque ~~culpa~~ nostra illatum esse da- *Culpa*
 mnum.

2, *Culpa* autem nihil aliud est, quam ne-
 gligentia, ut ait Gajus (fr. 72. D. pro Socio.).
 Varii autem generis est, cum et ipsa negligen-
tia varia sit, alia quam directe, ~~et~~ alia quam in-
directe committimus. Differt culpa a dolo, quia
in dolo sponte aliquid a nobis commissum cre-
 datur, ~~et~~ culpa vero id etiam adnumeratur, quod
incuria nostra accidit. Itaque *dolus* semper *in*
faciendo, *culpa* vero *in non faciendo* consistit
 (fr. 91. pr. D. de V. O.). Denique culpa a
 dolo eo differt, quod in certos gradus subdividi-
 tur, si v. c. minorem vel maiorem negligentiam
 adhibemus.

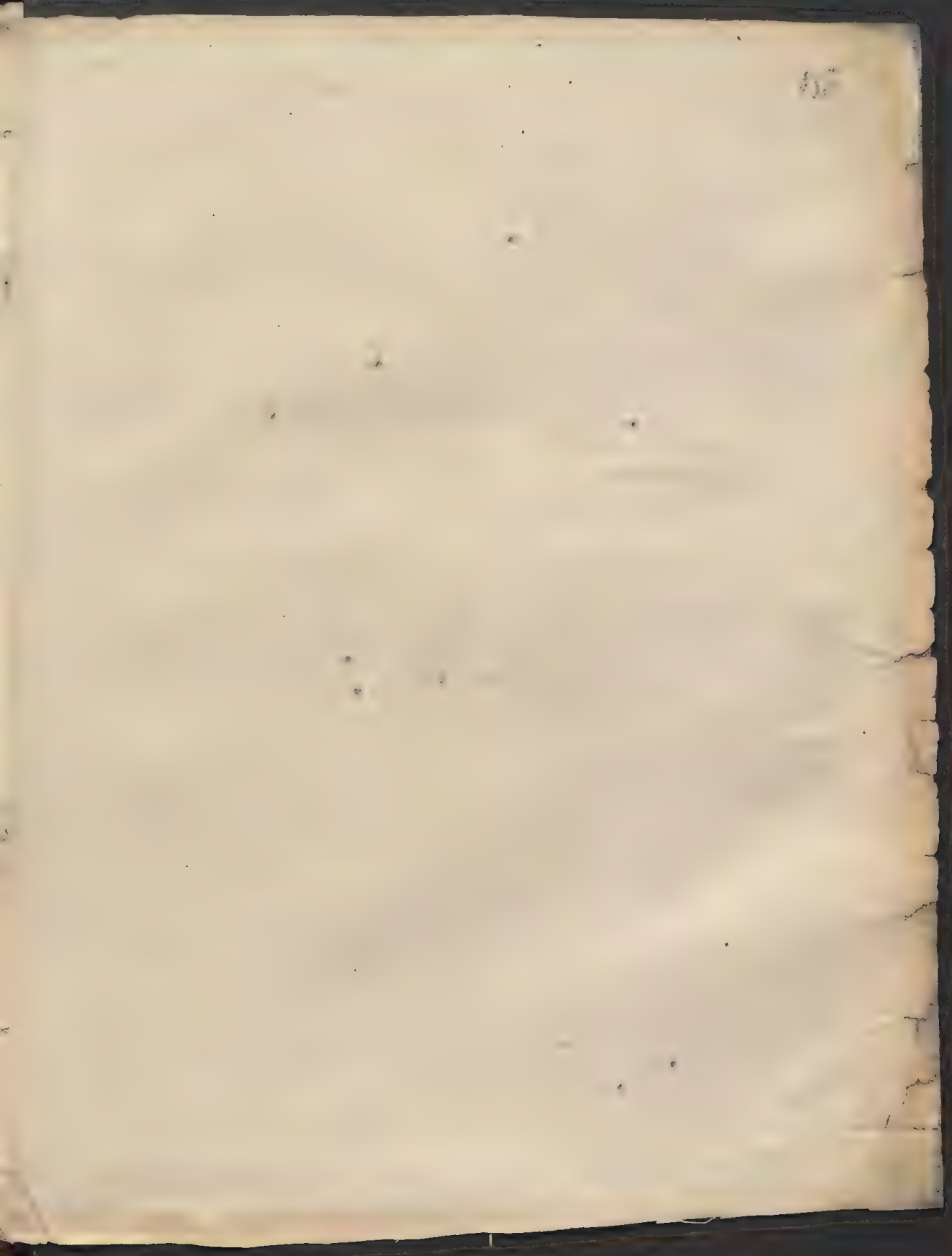
Obtinet a multis saeculis opinio, quam etiam
 hucusque nonnulli Icti fovent, culpam *tripli-*
cis generis esse: culpam latam, culpam levem,
 culpam levissimam. ~~et~~ *Culpam latam*, (quam non-
 nulli magnam negligentiam, sive manifestam,
 aut crassam, supinam, vel dissolutam negligen-
 tiam, definiunt,) me committere putant, in ne-
 gotiis ex quibus *lucrum alii* cedere potest; quo

*Wp. daie mi lito nar do polowania, przeprosi
 wymaga arebym przynajmniej ramyhać plany
 moiz wychodzą, chciabym dołąd, maiz lylko
 szlery lasky i pise piszy, nie ruzyt byt ramyhać
 plany*

casu pro culpa lata me cavere creditori meo debere affirmant. *Culpam levem* committi a me putant, si in negotio gerendo eam commiseram, ex quo *uterque nostrum* lucrum perceperat v. c. in emptione. † *Culpam levissimam* denique, tunc occurrere putant, cum custodiam alienae rei suscepi, ex qua *solum mihi* lucrum cessit. † Si minus diligentem in ea custodienda me adhibuero, exactissimamque diligentiam non praestitero, levissimae etiam culpaе me accusari posse illi contendunt.

Cum ita culpam jam Glossatores dividerent, primus exstitit Donellus, qui (in Commentariis juris Civilis XVI. 7. XIII. 1.) opinionem hanc refelleret, affirmans: *duo solum genera culpaе esse, latam et levem*. Cum tamen, etsi veri sibi conscius, ipse in nonnullis rebus errasset, multi hanc ejus theoriam deridentes, oblivioni mandarunt. Nostris temporibus cum eam *Thibaut* et *Löhr* veluti e mortuis suscitassent, adeo accerrime *Joannes Christianus Hasse* † defendit, adeoque concinne et distincte omnia tractavit, (in libro: *Die Culpa des R. Rechts*, Kiel. 1815 cf. *Le Brun* *Essai sur la prestation de fautes*, quem recensuit *Hasse* in *Savigny's Zeitschrift* T. IV. p. 159. sqq.) ut, nisi paucos excipias, omnes doctrinam Donelli profiteantur. In recentiores tamen juris Codices irre-

2 *Kitz. In Culpa my R. R. Leipzig 1823.*

7. Niechcemy nam dachować płacenia, jeżeli nie wyph. z nas ia i my
postyżant, to powinieniem się bandyć to nam interesować.

* Nazirehlygo n. p. ^{comolato} in ^{Coloviazany} jinguae; iah yime nte verilar ^{ra} nie ubani nty-
jsho.

Skonowier i z uprosobienia ofoby swara iez, cy ofoba powinna byta peunie stopien jidm
 si dotory, i cy nie dotory by go mniej, az lub wiek, az popietnie umig. — Guepita ras
 juyjaveh w ktorym hedy za najmniej, ze piewinienie odporiedzialnym bydz' ma, iez
 to samo co piewisypwan ze hedy powinien bydz' tak a tak uprosobiony, co iez roz-
 mowi spmciwia. Kiedy raihoru culpa teris uprosobiony bydz', powinien bydz' hawany
hedy nie uprosobiony. — Ten bing lue in lareffa z iah nazygiboz pnygularwies, tra-
 dwine, judiozwy iez udygib in lareffis, cy tak dyko almatnym bydz' powinien iah prawu
 wymaga? Bytoby to contra bonam fidem!

Moim w tem nie jest Głowa ze ludzka omawiać prognia, uproszczenia
wartościach naturalnego. Moim o tem i w nie jest dużym; ten nie robi radzych
produkcji przebiegu.

Eisenhand Buchst. Buch in
Eisenhand

Eisenhand Buchst. Buchst.
Mittelmaier Franz. Zwerg.

